

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

110267

II. a. J.

Tractis 1788

87.

Ex libris Joannis Lottery
Coop. Sti. Viti quensis Thib. j. c.
anno 1846.

Srezha v' Nefrezhi,

ali

POPIŠVANJE

zhudne sgodbe dvéh dvojzhikov.

Poduzhenje starim in mladim, révnim in
pogatim.

Špisal in na svitlobo dal

JANES ZIEGLER,

Fajmahter per s. Tilni v' Višhujigori.

ZAVOD SV. STANIŠLAVA
V ST. MOJŽEVŠKEM LJUBLJANI

V' Ljubljani.

Natisnil Joshef Blasnik.

1836.

Na prodaj per Janesu Klemensu, bukvovesu.

110267

STONING & NOTION

18091110.e

POPULAR

shibus agodie dveh dvyshikov

loshenzje korig in volshim toym in

110267

110267

Spital in na Villobo dal

JAMES WILSON

Emmanuel po

110267

110267

1886

in prodaj pri narodni knjižnici, ljubljana

V v o d.

Bliso mésta L.... v' vasi, kjer je bila nekdanj imenitna delezha slovézhá suknaríja ali fabrika, kjer so shlahtno sukno tkali, in ga delezha po svetu rasprodajali, je pred nekaj leti shivel dober poshtén pa tudi brumen junak. Franz Svetin mu je bilo imé. Sgodej so mu strashti pomerli, torej ni imel nikogar, de bi sanj bil skerbel. Gospod suknaríje ali fabrike, ga je is dobrote v' fholo poshiljal tóliko, de se je Svetin brati in pisati navadil; potem je v' suknaríi delal, in se vsih suknarških dél nazhil. Sraven navadniga suknarškiga dela je mogel Svetin tudi vert obdelovati. Priden in prebrifane glave je bil Svetin. Poléti je zéli dan vert obdeloval, po nozhi v' suknaríi delal.

Per vsih svojih délih Svetin nikoli ni molitve opustil, ampak pred vsakim délam in po vsakim délu je pokléknil in ponishno molil; sato mu je Bog tudi srézho dal. V' malo letih je Svetin tóliko per slushil in pervarval,

de si je felishe kupil, hisho narédil in nekaj njiv perkupil. Gospod suknarije ga je sato slo obrajtal, in mu eniga dné rézhe: Franze! vshezh mi je, de si tako priden; vidim, de si pomagash. Narbolj vshezh pa mi je, ki vidim, de nikoli s' hudobnimi tovarshi ne potégnesh, se le svojiga déla dershish, rad molish in v' zerkev hodish; ako si per volji, vsami mojo kuharzo Nesho sa sheno, ktéra je tudi poshtena in brumna. Nima veliko dnarjev, pa je pridna, in jest ji bom tudi nekaj dal in pomagal.

Svetin je v' to hitro dovolil. Poklizhejo Nesho, ktéra se je po svojih starishih pisala Nesha Terpinz, in jo vprashajo, ako bi bila dovoljna se s' Franzetam sarozhiti. Nesho je v' to tudi rada dovolila, in v' shtirih tednih so shenitnino naredili. K' shenitvanji je tudi prishel gospodar suknarije s' svojo gospo, de si je bil shlahtniga rodu. Svetina so vsi radi iméli.

Vesel je shivel Svetin s' svojo sheno Nesho. Ozhitno se je nad njima kasala sakonfka frézha. Nikoli ni bilo med njima kréga ali prepira. Ne po posvétnih navadah in po mesnih sheljah, ampak po kershanskih in po boshjih sapovedih sta shivela. On je po dnevi vert obdeloval, ona je domazhe déla opravljala.

Vsak vezhér sta pokleknila in glasno vezherno molitvizo opravila, ko bi bila she tako trudna. Vse svoje saupanje sta le v' Boga iméla; torej njima je shlo vse po srezhi.

Dvé léti je minilo, kar sta bila sarozhena, in Svetinka je bila sdaj v' drugim stanu. Dobila sta v' eni nozhi dva lepa sdrava fantizha dvojzhika. Per svetim kerstu so pervimu dali imé Janes, drugimu Paul. Gospod in gospa suknarije sta bila botra. Veséla sta bila, de njima je Bog tako dober, sposnala sta boshje dobrote, in védno sta ga hvalila. Tudi sta sklenila fantizha, zhe jih Bog per shivlenji ohrani, v' brumnošti in svetosti srediti, in varvati pred sapeljivimi tovarshijami, de bi v' starih létih zhisto veselje nad njima iméla.

PERVI DEL.

I.

Franze Svetin gré na vojsko franzofsko.

Lépo sta fkerbéla Franze in Nesha sa fantizha, in s' sdrusheno mozhjo si persadevala vezh perflushiti, de bi fantizha mogla poshteno in dobro srediti. Sato sta she bolj pridno delala in bolj svešto molila. Ob enim lepim spomladanskim dnévu, ravno nedélja je bila, ko prideta Franze in Nesha popoldne is zerkve, rezhe Franze: Pojdi po bokal vina, de vsak malo pijeva. Nikoli ne greva v' oshtarijo, bodiva doma vesela fama, in Boga hvaliva, ker nama nizh ne manka. Prijasno vkupej pijeta in se pogovarjata od tega kar sta danfi v' zerkvi slifhala. Med tem vprafha Franze svojo sheno in prijasno rezhe: Ljuba dobra moja Nesha! povej mi, kako je to, de nifi nikoli veséla, kar sva vkup; nikoli te ne vidim se nasmejati, ali sapéti, ampak vedno si samifhljena in shalofna, in pa vezhkrat te sdihvati slifhim. Kaj ti je vender? Le povej mi, vse rad storim, kar koli shelifh, de bosh le veséla. Nesha mu nato mило odgovori: Ljubi moj mosh, ref je, de fim védno shalofna,

in nikoli veséla, tode ne savolje pomankanja, ali savoljo déla, skerbi in truda. Ne misli, de te nimam rada, srezhna vsaka shena, ktéra ima tako dobriga in pridniga mosha, kakor si ti. Veséla pa nikoli ne morem biti, v' serzu me védno nékaj skerbi, prihodnost premisblujem, in sdi se mi, de naji bodo velike nesrézhe sadéle, in hude nadloge zhes naji prishle, in Bog vé kako je to, de fim savoljo téga védno shalostna, desiravno prihodniga noben zhlovek ne vé.

Franze odgovorí: Nikar se téga ne boj, zhe naji tudi kaj hudiga sadéne, bova vse preterpéla, v' Boga saupajva, na Boga se sanesiva, in dobrotljivi Bog naji ne bo sapuhtil. Tako dobrotljivo je Bog sa naji do sdej skerbel; tudi sanaprej naji ne bo sapuhtil. Po tem poklékneta in vezherno molitev opravita in gresta k' pokoju.

Prav je res, de na tem svétu ni prave refnizhne srézhe; to je dobro sposnala Nésa Svetinka, sato ni bila nikoli veséla. Ravno tisto léto se je sazhéla huda vojska s' Franzosam. Estrajski zesar je velíko soldatov potreboval. Ne le sami fantje, ampak tudi mladi moshjé, ktéri niso iméli sadohti semlje ali grunta, so mogli iti na vojsko. To je sadélo tudi Franzeta Svetina. Sama hisha ga ni varovala pred soldáshino, ni bilo drugazhi, mogel je biti soldat. Svetin ni bil vezh kakor osem dni v' kosarni, de se je malo soldashke flushbe navadil.

Devéti dan gré Nésa she sadnikrat svojiga mosha obiskrat in od njega slovo vsét, ker po tistim ga nikoli vezh ni vidila. Tisti dan je shel na lashko, in ni ga bilo vezh nasaj.

Grosno je shena sa njim jokala in shalovala, ni ga mogla posabiti svojiga ljubiga Franzeta, Shaloftno je bilo viditi kako sta slovo jemala. Neshajoka neprenéhama pred moshem in pravi: Kam se bom sdej djala sama s' fantizhama, komej sta po dvé léti stara? Kako jih bom preshiyila, kako sredila? Oh jest uboga firotaj, kdo mi bo kaj pomagal, ko so nama bili ljudjé tako nevosihlivi. Tudi Franzétu se serze terga, ker vidi svojo sheno tako slo jokati in shalovati; vidil je tudi eniga dvojzhkov, ki ga je bila mati na narozheji s' sabo pernefla, solsé se mu uderó, mило se sjoka; vender jo potroshta in ji serzhno rezhe: Ljuba moja shena! Ne shaluj tako slo, kaj ne vésh de to je boshja volja. Tudi nar manjshi rezh se bres volje boshje ne sgodí, in ne en las ne pade is nashe glave bres volje nebéshkiga ozheta. Ker je Bog tako sklenil, se moramo voljno njegovim narédbam udati. Kdo v' Boga saupa, ne bo nikoli sapushén. Bog naji ne bo sapustil. Lepo Bogu flushi, in tudi fantizha úzhi Boga se bati in njemu flushiti. De moram soldat biti, mi zefarško povelje ukasuje, gosposkam in oblastnikam pa moramo savoljo Boga pokorni biti. Ne jokaj prevezh, ampak moli sa-me, de srézhno potem ko sovrashnika premagamo spet nasaj pridem. Profi sa-me dobrotliviga Boga, de me varje v' vsih nevarnostih, de spét srézhno nasaj pridem. Škerbi lepo sa fantizha, in ne posabi jih uzhiti Boga posnati, njega moliti in mu flushiti, de bosh vsaj nad otrozi veselje iméla, zhe tudi mene na vojski ubijejo. S' témí be-

sedami se Franze lozhi od svoje shene in gré s' drugimi soldati vred proti lafhki desheli.

III.

Nesha Svetinka da oba dvojzhka v' slushbo.

Tisto nozh, ko je Franze Svetin shel na vojfko, je njegova shena Néscha zélo nozh prezhula, molila in jokala. Vidila je, de si ne more pomagati, se je utolashila in védno Boga profila, de bi mosh na vojski frézho imel, de bi ne bil ubit. K' sebi je vséla poshteno gostjo, de je pomagala sa dvojzhke skerbeti, in potrebne déla opravljati. Oba fantizha sta se lepo redila, sdrava sta bila. Kakor hitro sta govoriti sazhéla, jih je skerbna mati lepo moliti uzhila. Szhasama, ko sta vézhi perhajala, jih je ves potrební kerfhanfki nauk nauzhila. Nista bila she po sédem lét stara, jih je she mati nauzhila brati, kar je sama dobro snala, in v' shaloftnih dnévih velik trosht dobivala v' branji svétih bukev. Vsfako nedéljo in vsak prasník dopoldne in popoldne jih je s' sabo v' zerkev peljaja, in jih védno uzhila lepo in spodovno se v' zerkvi sadershati. Nikoli v' nobeno tovarshijo jih ni pustila, ampak védno jih je opominvala svefsto Bogu slushiti. Poshiljala jih je po tem v' sholo, kjer sta se tako pridno uzhila, de nobeden fantov ne tako.

Janes in Pàul sta tri léta v' sholo hodila, she sta snala po nemfshko bráti, písfati, in rajta-

ti. Vsak vezhér so vsi trije vkup glasno vezherne molitev opravili, in mati je vselej konz molitve rekla: Molímo s'he sa vajiga ozhéta, de bi srézhno nasaj prishel, de bi mu Bog srézho dal v^o daljnih krajih.

Bilo je eno nedéljo svezhér po simi, ko je mati fantama ravno od ozhéta perpovedvala, kako de je mogel na vojsko iti, rezhe Paule: Ljuba mati! povejto nama, kakshin so vender nash ozhe, ki jih nisva nikoli posnala, ali bi jih mogla midva sposnati, ko bi nasaj prishli, pa bi vas ne bilo, ker ste od dela in shalofti tako slo oflabeli, ko bi vi nama utegnili umreti. Mati shaloftna odgovori: Ne mogla bi vidva ozhéta posnati ne, ker sta bila komej po dvé léti stara, kader nash je mogel ozhe sapustiti. Vender spomnim se, samerkajta si: Vaji ozhe ima na vsaki roki pod frajzo nekako snamenje, tako s' rudezho farbo sarésano, de se ne da vezh sbrifati. Na desni roki ima saresane te besede: Franz Svetin. Na lévi roki ima: Nesh Terpinz; to je moje imé po mojih starshih. Take snamnja na roke sim jest vajimu ozhétu fama naredila. O ljuba mati rezhe na to Paule, naredite tudi meni take snamenja na roke, kakorshne ozhe imajo, de se bom vezhkrat na njih spomnil in sa njih molil. Tudi meni naredite tako, pravi Janes. Mati rezhe: Ljuba moja finika; to se teshko naredí. Kdor hozhe tako snamenje na shivotu iméti: mora besedo s' farbo sapifati, po tem s' shivanko vse zherke poshpikati, de farba pod kosho pride, po tem se ne da vezh sbrifati, to pa je bolezh. Nej

boli kakor hozhe, pravita fanta, le naredite nama, vse rada terpiwa, de bova le ozhetovo snamenje na rokah iméla. Mati jima je naredila na obéh rokah, kakor je ozhe imel. Veféta sta bila, ko sta zhes tri dni vidila na rokah pod kosho lépe rudézhe iména ozheta in matere.

Po devét lét sta bila dvojzhika stara, rada bi bila she oba v' sholo hodila, pa ni bilo mogozhe. She rediti jih vezh ni mogla mati, ne potrénbna oblazhila jima napravljati. Mati se je ref nozh in dan trudila, vender ni mogla s-hajati, dolg je naredila, njivzo in hishizo sastavila. Nekak barantavez I. ji je posojval, pa ne de bi bil dobro storil, in révni Svetinovi drushini pomagal, ampak le svojiga dobizhka je ifkal. Veliko dolga se je shé nabralo. Svetinka ni mogla plazhati. Posojevavez jo je terdo terjaj in jo toshiti shugal, zhe ne plazha. Neshaga gré profit, vsame oba fantizha s' sabo. Vfi trije pred njim jokajo, in profili so, de bi poterpel, in jim vsaj hishzo pustil. Neusmiljeni tergovz jih nozhe uflifhati, ampak ojstro rezhe Neshi: Plazhaj, kar fi dolshna, vezh te ne zhakam, ako ne plazhah, vse ti bo prodano; fanta sta shé sadofti velika, de fi samoreta kaj saflushiti ni tréba jima po sholah postavati; vsak berazh hozhe sdaj gospod biti! Shalofna gré mati domu s' fantama in joka, tudi fanta sta jokala in rekla materi: Ljuba mati! kam pojdemo sdej, ker nam bo neusmiljeni mosh hisho vsel; nizh se ne bova mogla vezh uzhati; kdo nam bo kaj dal, kdo nam bo kaj pomagal; oh de nimamo ozhéta, de bi se sa naf kaj po-

tegnili! Mati jima rezhe: Ljuba moja finika! Nikar ne shalujta prevezh, sej imamo she eniga ozhéta v' nebesih, kateri je veliko bolji, kakor vsak posvetni ozhe, on naf ne bo sapustil. On dobrotlivi nebeshki ozhe naf bo preskerbel. Le njega prošimo, vanj saupajmo in pridno molímo. Komej se je trikrat luna premenila, shé so perderli oblastniskhi flushabniki v' Svetinkino hisho. Osnanili so, de v' 24 urah se mora ishishespraviti in vse sapustiti, ker bo vse prodano. Shalošno osnanilo je bilo to sa Svetinko. Bres usmiljenja je mogla sapustiti s' fantizhki vred svojo domazhijo, in iti po svetu dobrih ljudi iskat. Rekla je shalošna: O de bi jest fama bila, ne bilo bi meni tako teshko, ali kam se zhem s' fantizhi obernti. Dobrotlivi Bog! usmili se me uboge firote! Vsim se je smilila ta pravizhna drushiniza. Nesh je kmalo dobila flushbo per nekakî brumni gospéj, premoshni udovi. Paule je shel k' gospodarju, kateri mu je v' rodu bil; krave je pafel; bil je dober pastirzhék. Janesa je blishen sofed spotama v' Terst s' fabo vsél. kamor je moko naprodaj peljal. Missil ga je v' Terstu kakim ljudém dati, ker je Janesik malo lafhko govoriti snal.

III.

Paule Svetin pastir.

S drugimi pastirji vred je Paule pošpafhnjah shvinzo gonil, in pa vezhkrat per svojih tovar-

ših kaj napazhniga vidil in slishal, tóde nikoli ni s' njimi potegnili. Vselej je imel pred ozhmi lépe nauke svoje dobre matere, ktéra mu je velikokrat rekla: „Paule, Paule! Boga se boj, in nikoli nizeh hudiga ne stóri. Spomni se vselej, de Bog te povsod vidi. Zhe se bošh gréha varoval, te Bog nikoli ne bo sapustil.“ Torej je Paule gospodarja vselej rad ubogal, svoje délo vselej svešto opravil; sato sta ga pa tudi gospodar in gospodinja rada iméla, in mu lepo oblazhilo napravila.

Tista gospa, Kordula po iménu, kí je Pauletova mati per nji slushila, je kupila grajšhinzó na Šhtajerskim. Kader se je gospa Kordula na svojo grajšhinzó preselila, je tudi vsela s' sabo svojo svešto slushabnizo Nesho Švetinko. Ravno svetiga Florijana dan sta se gospa in slushabniza peljale na Šhtajersko prav memo hifhe, kjer je Paule, Neshin sin, slushil. Takrat ga je she sadnikrat vidila mati svojiga dobriga Pauleta, in she mu sadnizeh lépe nauke daja, de naj lepo uboga, rad moli, in de naj se skerbno varje hude tovarshije. V' prizho gospodarja mu rezhe mati: Ljubi moj sin Paulé! Vselej si me rad ubogal in rad poslusshal moje opominvanje, ohrani tudi sdaj v' serzu besede svoje matere, ktére ti is ljubesni in k' tvoji srezihi govorim: Nikoli na Boga ne posabi. Svešto in s' veseljem vse stóri, kar ti bota gospodar ali gospodinja ukasala, naj te kdo vidi ali ne. S' hudobnimi tovarshi se nikdar ne pezbaj; skerbno glej, de nedolshnost ohranišh, zhe bošh nedolshen, bošh v' svoji revshni slo bogal. Bo-

di priden in rad moli, moli tudi sa ozhéta, de bi mu bilo dobro v' daljnih krajih. Moli tudi sa-me, morebiti se na tem svetu nikoli vezh ne vidiva. Med tem mati objame Pauleta, in se od njega lozhi. Gospa Kordula je sraven stala, in vse te beséde slisbala, ktére so se ji tako mile sdéle, de so ji debéle folsé is ozhi pertekle, pa hitro fi jih obrishe, obé se vséde te na vos, in greste naprej. Nesha je bila po potu tako shalostna, de nizh ni mogla govoriti. Gospa Kordula jo je nekaj zhasa pustila, de se je sjokala, po tem ji prijasno rezhe: Ljuba moja Nesha! vé m, de fi shalostna, ker fi ob vse prishla; vé m vse kako se je s' tabo godilo; vé m, de fi na tém svétu nefrezhna, vender ne shaluj prevezh. Ne misli, de se na svétu le tebi tako hudo godí. Poslufhaj, kar she ne vesb, kakó se je s' mano godilo.

Jeft fim bila frézhna frézhna gospa, imé la fim blaga, dnarjev, vsiga v' obilnosti. Moj Gospod je bil shlahten baron Henrik Gap po iménu. Srezhno, vesélo sva v' sakonu shivéla. dobro mi je bilo, tako de mi boljshi ni moglo biti. Huda siba ga je klizala na vojsko. Shel je, in kmalo je bil ubit; v' perfi mu je kugla perletéla, usterljen je bil bliso serza, pade in v' pol ure je bil mertev. Kolika shalost sa-me, fi lahko mislisb. Po tem so sovrashniki v' nashe kraje perderli, so mi veliko blaga pobrali in mi grajshino poshgali, komej fim toliko ohranila, de fim kupila grajshinizo, kamor se sdej peljave. Imela sva samiga fina, Karl mu je bilo imé; ta je bil komej 17 lét star, ko jo

ſhel ſam radovoljno v' ſoldate in pa k' franzo-
 ſam, ktéri ſo tiſti zhaſ zheſ naſhe deſhéle ne-
 kaj lét goſpodarili. O kako ſim takrat jokala
 in ga lepo profila rekozh: Ljubi moj Karl! ne
 hodi na vojsko, vidish de ſim ſama, nimam
 ga pomozhnika v' nadlogah, zhe me ſhe ti ſa-
 puſtiſh, kam ſe bom obernila potem ſirota! Kaj
 bom ſazhela, zhe ſhe ti umerjeſh; tvoj ozhe
 je bil na vojski ubit, in s' tabo ſe ſna ravno
 tako ſgoditi. Nizh ni pomagalo, vſe moje be-
 ſéde ſo bile ſaſtonj, ni me hotel bogati. Œhel
 je s' veliko franzoſko armado v' mersle kraje
 Moſhkovitov. Šhé dvé léti je téga, in nobene
 beſéde ne ſvem in ne ſliſhim od njega. Bojim
 ſe, de je ſmersnil na ruſovſki ſemlji med to-
 liko franzoſi. S' ſabo ni od hiſhe drujiga vſél,
 kakor tablizo, ki je moja podoba na nji nama-
 lana, ktéro je na vratu pervésano noſil. Koli-
 kokrat mi je piſal, je vſelej povedal, de vſa-
 ki dan tablizo pogléda in ſe name ſpomni.
 Sdej pa ni nobeniga glaſa vezh od njega, o
 ſhé ſo morebiti njegove koſti ſognile na ruſov-
 ſki ſemlji! Glej Néſha! pravi goſpa Kordula,
 de imam urſhoh ſhe bolj ſhalovati, kakor ti,
 ker imaſh dva fanta vender ſhiva, in ti ſna ta
 ali uni ſhe v' ſtaroſti veſelje delati in ti kaj po-
 magati; pa pravim: Naj bo hvaljeno boſhje imé,
 Bog tako hozhe iméti, boſhja volja je tako. Bog
 naſ s' krishi tepe ſato, ko naſ ljubi, de bi naſ
 na unim ſvétu ne tépel. — Nizh ne ſkerbi Né-
 ſha! per meni boſh dokler boſh ſhiva, in zhe
 préd umerjem, bom ſhe narozhila, de boſh
 preſkerbljena. Vkup bove ſhivéle in ena dru-

go trofhtale. Med takimi pogovori so se perpeljale gospa Kordula in Nesha s' njo v' svojo grajszinzo, in ste tam brumno in sveto shivele, réveshem delezih okoli veliko dobriga storile in njim pomagale.

Paule pastir je tudi dolgo zhasa shalofin bil, posebno sato, ko mu je mati rekla: Morebiti se nikoli vezh ne bova vidila. Paule si je svešto materne nauke v' serze vtisnil, in jih nikdar ni posabil. S' drugimi pastirji, s' svojimi tovarshi se nikoli ni hotel navadnih jigrazh lotiti, ampak kader so drugi pastirji norzhije uganjali, se je Paule na stran vsédel, bukvice is torbize vsél in bral. Imel je she sholfke bukvice: Sgodbe s. pisma, ktere je Paule smiram s' veseljem bral. Eniga dne je bral od Davida, kako je pastirzhval. Lejte je rekel sam per sebi: She David, tak imenitin mosh je bil pastir. Shvino je pafel kakor jest, in bil je potem imeniten kralj. Ne shelim jest kralj biti, ampak svešto bom bogal nauk boshji, kateri pravi, de mi bo Bog she tukej srezho dal, zhe mu bom svešto flushil, in ga is serza ljubil.

Pergodilo se je, de se perpelja kozhija po zesti memo pastirjev, ktéri so po gmajni shvinzo pafli in Paule s' njimi. Drugi pastirji so svinko pafli, to je navadna pastirška igrasha. Paul ni s' njimi igral, ampak sa germ je sédel, na shvino pafil in bukvice bral. V' kozhii, ktera se je ravno memo peljala sta sédela baron in baronka I. ki sta se domu v' nemshki gradez peljala. Bliso tistih pastirjev se je móгла kozhija velikimu vosu umakniti. Konji

so prevezh v' graben sapeljali, kozhija se sverne, in desno sadnje kolo se rasdrobí, kozhjash je bil po nogah slo ranjen. Komej sta baron in baronka is svernjene kozhije slesla, vsa prestrašhena se ne vésta kam djati. Na samoti je bilo, bliso nobene hifhe, kozhjasha ni bilo mogozhe kam poflati, ker je bil ranjen. Konjem szer ni bilo nizh, pa savoljo sdrobljeniga koléfa ni bilo mogozhe naprej. Poredni pastirji so vse to vidile, pa sraven se she smejali. Baron I. stopi k' njim in njim po nemshko rezhe: Kjé je kaka hifha, de bi se ljudjé sklizali priti pomagat. Nevedni pastirji niso nizh vedli odgovoriti, ker niso vedli kaj jih vprasha. Na to klizhejo Pauleta rekozh: Paule! pojdi sim, ti snash nemshko, nam bosh povedal kaj ta gospod vprasha. Paule hitro pertezhe, se lepo ponishno odkrije in pravi: Gospod shlahten kaj bi radi? Baron rezhe: Fante! povej mi kjé je kaka hifha, de bi jest ljudi dobil, kateri bi mi pomagali kozhijo pervlezhi do vasi, de se kolo naredi, drugazhi ne morem naprej. Paule rezhe: Gospod, le tukaj dozhakajte, jest tezhem hitro domu, bom skufil kmalo ljudi perklizati, profil jih bom, de vam bodo prifhli pomagat. Naprofil bom svojiga gospodarja in she koga drujiga. Vender preden grem ljudi klizat, dovolite mi, de vashimu kozhijashu nekaj na nogo denem, ker vidim de mu slo kri tezhe, utezhi bi mu utegnila preden ljudje pridejo. Paule vsame is torbize nekako selishe, kar je smirej per sebi nosil, ga je kozhijashu na rano poloshil, s' ri to savesal in mu rezhe:

prijatelj, sdej pa le prav mirno nogo dershi, kmalo se bo kri vstavila. Sdej Paule hitro stehze domu ljudi klizat. Preden je bila ura okoli, pridejo s' Pauletam trije moshje, Pauletov gospodar in pa dva druga soseda, de so s' koli in s' vervmi kozhijo tako svesali, de so jo frezhno do blishnje poshte pervlékli. Pauletovo selishe je kozhijashu toliko dobro storilo, de je shé na kozhijo sésti smel. Kader je bilo vse narejeno preden se baron in baronka v' kozhijo vsédeta, rezhe baron Pauletu: Povej, rezi tem moshem, de jih prav lepo sahvalim, ki so mi pomagali, in baron da vsikimu en tolar. Ti pa Paule bodi vedno tako priden pa dober, in dobro ti bo, rezhe baron in mu ponudi tri bele tolarje. Paule pa se lepo sahvali in jih nozhe vséti rekozh: Gospod! moshém ste sadošli plazhali, ker so vam pamagali, jest nisim nizh pomagal, pa tudi nizh plazhila ne vsamem; zhe sim shel ljudi klizat, je bila moja dolshnost. Baron na to nizh ne rezhe, tiho se vséde v' kozhijo in se pelje pozhasu do poshte.

Ko se gospada odpeljá, so pastirji Pauletovi tovarshi, kateri so sraven stali in sjali, Pauleta sa norza imeji, in ga neumniga imenovali, ker ni hotel dnarjev vséti. Shé pred so pastirji Pauleta is norzhije imenovali fajmashter, sato ker jim je vezhkrat kaj dobriga in lépiga bral, jih vezhkrat svaril in opominjal, pa ga niso hotli poslushati hudobni porédni pastirji. Sdaj so mu pa rekli: Ti si prav neumen fajmashter, takih lépih dnarjev ti je gospod ponujal, in jih ne vsamesh. Paule pa na vse to drusiga

ne rezhe, ko té beséde: Zhe fim kaj saflushil, mi bo shé Bog plazhal, zhe nisim nizh saflushil, tudi dnarjev nozhem. Pauletov nar boljshi prijatel rezhe tovarshem. Ne sanizhujete Pauleta, kdo vé kaj she bo is njega. Meni so vezhkrat mati doma pravili: Zhe zhlovek komu le vode piti pernese is dobriga serza, ne bo bres plazhila, Bog bo vse plazhal.

Drugi dan se baron in baronka sprehajata in od nesrézhe poprejshniga dné se pogovarjata. Med vsimi rezhe baron mi nar bolj dopade pastir Paule, ker je le toliko prijasen in postreshin fant. Šamo téga ne vé, sakaj ni hotel nizh vséti, ker fim mu tolarje ponujal in filil. Kako veselje mu vender moram sato stori, preden grém od tod. Dobro kofilo bom rékel napraviti, oshtir mi bo svojo kozhijo posodil in moje konje vprégel, grem in oshtir s' mano, de mi hisho pokashe kjér fant slushi, in s' saboj ga bom k' kofilu perpeljal, de bo s' nami jédel, to mu bo vézhi veselje, ko vsi dnarji. Velika zhaft bo kmetishkimu pastirju se v' kozhii s' gospodo peljati, in per gospodi jesti. Okoli dvanajste ure tistiga dné se perpelja po zésti kozhija, savije v' stran v' val, in obstoji pred hisho, kjer je Paule slushil. Dva gospoda stopita is kozhije, in vprashata gospodinjo: Kjé je vash pastir Paule? Odgovori: ni ga she domu, pase, kmalo mora priti, ker blisha se poldne. Baron in gospodar poshte ga zhakata de pride. Ko pride Paule, ga v' kozhijo posadita in s' sabo na poshto peljata. Po poti vprasha Paule ponishno: Gospodje! kam me peljate.

Baron mu odgovori: Ne boj se, ti si meni slo ustrégel, ker si shel ljudi klizat takrat ko fim jih nar bolj potreboval, plazhila nizm nisi hotel vséti, sato bosh danes s' nami jédel in pil, in se po gosposko gostil. Paule se sladko posméja in se sahvali ponishno sa toliko zhasl. Boljsi se mi sdi, je rékel se v' kozhii peljati in per gospodi jésti, kakor she toliko tolarjev, posébnó ko je vidil, de so drugi pastirji njegovi tovarshi sa njim sjali in se zhudili. Vse je shé bilo perpravljeno, ko se perpeljata baron in poshtni gospodar v' kozhii s' Pauletam. Kar k' misi fédejo, ktéra je bila polna nar boljsih jedí, in dobriga sladkiga vina. Gospóda sazhne hitro jésti, Paule pa debélo gléda in se nozhe k' misi ufésti, kamor so mu odkasali. Baron mu rezhe: Paule! ufédi se in s' nami jej, kolikor se ti bo poljubilo. Paule rezhe ponishno: Ne samerite, gnadlivi gospod baron, sej niste she molili, pa she jeste. Meni so mati slo saterdvali vselej pred jedjo in po jédi moliti, in se spomniti dobrotnika, kateri nam darove daje. Vezhkrat fim slishal: Kdor pred jedjo in po jédi ne móli, je shvini enak. Per tih Pauletovih besédah se vsi spogledajo, in hitéli so moliti molitev pred jedjo. Med jedjo vprasha baron Pauleta: Povej mi nar pervo, sakaj nisi od mene nizm hotel vséti, ker fim ti lepe dnarje ponujal? Paule odgovorí ves brihten naravnost bres hinavshine! Gospod baron shlahtni! Sato nisim hotel nizm od vas vséti, ker fim obljudil svesto se dershati po nauku svoje matere in po naukih duhovnov. Mati so me lepo uzihili in

mi vezhkrat rekli, posebno takrat ko fim se od njih lozhil, de sa vsako majhno rezh ne plazhila tirjati, kar se komu storí. Kdor bo od ljudi sa vsako rezh na svétu plazhan, ne bo na unim svetu nizh plazhila doségel. Duhovni pastirji naf uzhijo: Zhe zhlovek posherk mersle vode blishnjimu s' dobrim serzam poda, bo per Bogu plazhilo imel.

Na to rezhe baron: Paule! pridni fant, le tak ostani in srezhen bosh, Bog te ne bo nikoli sapustil. Tudi gospej baronki je bil Paule slo ushez, sato ga prijasno vprasha: Kako je to fante, ker si tako brihten in dobro glavo imash, sakaj pa v' sholo ne hodish, de bi se kaj vezh nauzhil. Per tem vprashanji so se Pauletu solse ulile in globoko sdihne rekozh: O dobra gospa! Rad bi bil hodil v' sholo, pa ni bilo mogozhe; zhaft Bogu, de fim se toliko nauzhil. Nato ob kratkim vse raslosi, kako se je s' njegovimi starshi godilo, de so bili od vsih sapustheni, bres pomozhi so mogli iti po svétu. Gospa tiho rezhe baronu: Prav dober in prijasen se mi ta fant sdi, nama ni Bog otrók dal, kaj ko bi ga sa svojiga vséla, dobro délo bo to, in is fanta sna szhasama kaj biti. Baron rezhe: Ravno ta misel je tudi moja. Vséla ga bova, sanj skerbéla, in ga dala uzhit, ker je brihten. Bog bo nama to povernil zhe ne na tem pa na unim svétu. Vender fanta moram pred vprashati, ali bo per volji s' nama iti. Baron poklizhe Pauleta rekozh: Paule! bi li ti sapustil svojo flushbo in shel s' nama delez — v' némfhki gradez? Tam se bosh lah-

ko uzhil, v' sholo bosh hodil. Paule odgovori: Oh gnadlivi gospod baron, grosno rad bi shel, pa ne vém zhe bo v' to moj gospodar pervolil, bres pervolenja ne smem in se ne spodobi.

Lepo je to, rezhe baron, ushezh mi je, hiti tedej domu, profi pervoljenja, in zhe te bodo pustili, pridi povedat, in vsamemo te s' seboj. Paul hvaléshno kushne roko baronu in baronki in gré. Vef vefel pershvishga domu, ko v' hi-sho pride mu rezhe gospodar: No, si kaj per-néfel domu? Paul rezhe: Oh ozhe! ta gospôda me je tako obdarovala, de she ne eden tako, sim le prishel hitro val profit, de mi dovolite vséti, kar mi ta dobra gospoda ponuja. Ne bodi vender tako preprost pravi gospodar; vsemi kar ti kdo da. Bosh pa shé spet kaj neumniga naredil, kakor vzhérej, ko nifi hotel tolarjev vséti; pa vender povej, kaj ti je gospoda ponudila? Baron in baronka sta me nagovorila, de me s' saboj vsameta, zhe hozhem iti, pa sim rékel: Rad grém, vender pred neobljubim, de val sa svet in sa pervoljenje profim. Šrezhen Paule, rezhe gospodar, frézha te ishe, ne spuisti je is rok. Sdej sposnam, de nifim prav storil, ker sim te vzhéraj krégal, sato ko nifi hotel ponujanih tolarjev vséti. Tvoje dobro ferzé, in tvoja perpravnost blishnimu pomagati ti je Bog hitro povernil. Pojdi bersh k' dobri gospodi nasaj, rezi de s' vefeljem dovolim, de te vsamejo. Pa zhakaj, de bo bolj gotovo, grém s' tabo, de te isrozhím.

Paule in gospodar gresta gospodi naproti, ktéra se ravno po zésti sprehaja. Paule se od

délezh odkrije in profi gospodarja tudi tako storiti. Kader blishej prideta, se Paule ponishno perkloni, in gré obéma roko kufhniti in rezhe: Moj gospodar me ràd puští; de je réf, je sam prishel prizhevati; profim sdej, de bi me s' saboj vséli, in obljubim vam veliko veselja narediti, ker bom vse rad ubogal in storil, kar mi bošte ukasali. Dobrote ne bom nikoli posabil, védno vam bom hvaléshen. Baron in baronka sta rekla: Prav je to, le priden bodi, in nizh hudiga ti ne bo. Paule je prezej per gospodi ostal, gospodar ves samifhljen domu gré.

IV.

Paule sholar v' némshkim gradzu.

Dруги dan je bila kozhija shé popravljena, gospoda gré naprej in Pavle s' njo. Teshko mu je bilo per ferzu sapuštiti domazho deshelo in iti v' ptuje kraje med ptuje nesnane ljudi. Pa si je mislil, Bog je povsod, zela semlja je njegova. Dobrotljiviga Boga sim si sa ozheta sbral, in moj dobrotnik gospod baron bo moj telefen ozhe. S' takimi mislami sapuští Paule rojstno deshelo. O malim shmarni je prishel Paule s' svojo gospodo v' némshki gradez. Baron je prezej ukasal, mu lepe gosposke oblazhila narediti. Dal mu je posebno kamerzo, kupil mu potrebne bukve in ga potem pelje sapifat v' sholo.

O vsih shvetih je jel Paule hoditi v' pervo latinsko sholo. Tako se je uzhil, de so se vsi

uzheniki nad njegovo rasumnostjo savséli. Nar pervi je bil med vsemi sholarji svojimi tovarshi. Doma se je pridno uzhil, gospodi per misi stré-gel, in vzhafi drushini is kakih lépih bukviz svezhér kaj bral. Molil je tako rad in vselej tako andohtlivo de so se vsi nad njegovim sadershanjem rasgledovali. Od perviga do sadnjiga so ga per hishi vsi radi iméli. Šrézhno je tako shivel v' hishi svojiga dobrotnika. S' svojimi sholskimi tovarshi se ni veliko pezhal. S' enim je bil prav prijatelj, Avgushtin Sorman po imenu, kateri je bil shlahtniga rodu is Dunaja doma, tudi priden in brumen mladenzh. Po nefrézhi so Avgushtinovi starshi ob svoje veliko premoshenje prishli; sama grajschina bliso Dunaja jim je she ostala, savoljo ktére pa je she pravda tekla. Med tem so Avgushtinovi starshi pomerli, in sdaj je bil Avgushtin tako réven, de le is dobrot ozhétovih prijatlov je v' Gradzu shivel, ktéri so mu v' sholah pomagali. Zéle tri léta je bil Paule Svetin vedno vesel, lepo rejèn in sali mladénzh. Vedno je Boga hvalil, de mu je tako dobriga ozheta namestil, ker svojiga praviga Ozhéta nikoli ni posnal. Zheterto léto je Paule jél klavern hoditi in shalosten biti, pa she bolj po gosto moliti. Vezhkrat od barona vprashan, kaj mu je, le odgovori: Shalosten sim, ker vidim maršktériga, de se mu hudo godí, meni pa je dobro. Vskimu bi rad pomagal, kakor ste vi meni pomagali. Baron vprasha tudi druge posle per hishi, s' ktérim je Paule jedil, zhe vedo sakaj Paule hujsha. Rekli so mu: Paule mora hujshati, on

grosno malo jé, vezh ko polovizo si vselej perhrani, v' popir savije, pa nekam skrivaje nófi, pa nobéden ne vé kam. Drugi dan ga baron hitro ko so odkofili poklizhe, in ga pofhlje pol ure delezh po opravi. Med tem grefta baron in baronka prejiskat Pauletovo fkrinjo, se hozheta preprizhati, ali je réf, kar drushina od Pauleta perpoveduje. Ref najdeta v' fkrinji pod oblazhili saviti kofiz mesá, malo kruha in pa malo fira. Kaj bova sdej strila s' Pauletam vprafha baronka svojiga gospóda? To je nehvaleshnost! Bolj pametni baron pa rezhe: Ljuba moja! tiho bodi, kar v' misli mu ne vsemi, dershiva se, kakor de bi nizeh sato ne védila, she danf bova svédila kam nófi, potem bova s' njim govorila. Baron fkrivej ukashe enimu svojih flushabnikov, she danf sa Pauletam iti, kader pojde v' sholo, in od délezh svefto sa njim slediti, kam bo spravljeno meso, krùh in fir nesel. Paule pride kmalo domu, po navadi svefto opravi, kar mu je nalosheniga. Vsame bukvize in fkrivej pobashe v' arshete spravljeno jed, in gré v' sholo. Baronov flushabnik ga od délezh pasi, gré sa njim, bres de bi ga bil Paule vidil. Préden gré v' sholo, skozhi hitro v' vesho ene hishe ne delezh od shole in gré po shtengah, pod strého v' kamerzo, kjer je eden njegovih sholfskih tovarshev bolan leshal. Hlapez lése tiho sa njim in posluska per vratih, kaj se pogovarjata. To-liko je slifhal hlapez Pauleta govoriti: O ljubi moj prijatel! Danf fim ti she pernesel, smilifh se mi, ne vé m ali ti bom mogel vezh kaj per-

neſti; ſdi ſe mi de ſo me jéli paſiti, in ſpoſnovati, de ti kaj perneſem. Bolnik pa na poſt-
 lji ni drusiga kakor na glaſ je jokal, in rekel:
 Oh, zhe me ſhe ti ſapuſtiſh, moram od vſiga
 hudiga umérta. Paule ga je pa troſhtal in ga
 opominjal v' Boga ſaupati. Vezh hlapez ni ſli-
 ſhal, hitro je ſhel ſtrani, de ga Paule ni videl,
 gré domu in baronu vſe pové, kar je ſliſhal
 in ſi je hiſho dobro ſamerkal. Baron, ker je
 vedil, de mora Paule sdej zéle dvé uri v' ſholi
 biti, ſe napravi, gré, hlapez mu mora iti tiſto
 kamerzo pod ſtrého pokasat. Kader noter ſto-
 pi, vidi na goli ſlami leſhati bolniga révniga
 ſholarja, vezh merlizhu kakor ſhivimu zhlo-
 veku podobniga. Baron rezhe bolnimu ſholar-
 ju: Svédil ſim, de ſi réveſh in veliko pomanj-
 kanje terpiſh, torej ſim priſhel te obiſkat in
 ti pomagat, vonder mi povéj nar pervo, kako
 ſe ti pravi in kdo ſo bli tvoji ſtarſhi. Bolnik
 odgovorí, pa tiho, ker je bil ſlab: Avguſhtin
 Sorman mi je imé; moji ſtarſhi ſo bli ſlo pre-
 moshni, pa ob vſe ſo perſhli, ſama grajſhina
 je ſhe oſtala, ſa tiſto pa ſe moji ſhlahtniki
 pravdajo, de je mende nikoli ne bom imel deſi
 meni gré jerbati po ſtarſhih. Pomagati mi no-
 beden nozhe. Dokler ſim hodil, ſim per dob-
 rih ljudéh kaj dobil, sdej pa ſim ſirota, ne
 morem ſe ganti is poſtlje, nikogar ni, de bi
 mi kaj pomagal. O Bogu ſe uſmili, je ſazhél
 sdej bolnik jokati, s' groſno nadlogo me je Bog
 obiſkal vſe me je ſapuſtilo. Imel ſim ljubiga
 prijatla Paula Svetina po iménu, on mi je vſa-
 ki dan kaj jéſti perneſel, kar je ſam perſtradal,

in mi je vezhkrat prestlal. Ravno danf mi je pa povédal, de ne bo mogel mi vezh perneſti. Rad bi ſtoril pa ne more. O goſpod! ne samérite, ne vé m, kdo ſte, kaj ſte, ſam Bog vaſ je pernéfil mi pomagat, proſim vaſ, de mi nekoliko jedi poſhljete, zhe ne, moram od hudi ga umréti. Bog vam bo obilno poplazhal kar mi boſte ſtorili, zhe vam drugiga ne bom mogel poverniti, bom ſa vaſ molil. Ushalilo ſe je dobrimu baronu viditi mladénzha tako ſapufheniga in pa ſhlahtniga rodu. Œkrivéj ſi je ſoſé is ozhi obrifaſ, in mu ni drugiga rékel, kakor obljubil mu je poſhiljati dobrih jedí, in gré. Ko baron domu pride, vſe kar je vidil ſvoji goſpéj pové. Veſ ſhaloſten je bil Paule, ko is ſhole domu pride. Baron ga poklizhe, ko Paule bukve is rok déne. Hitro uboga, gré k' baronu, kteriga najde na ſloſhnimu ſédeshu in goſpo ſraven njega. Kaj bodo ukaſali gnadlivi baron, vpraſha Paule ponishno. Baron ſe derſhí ſerdito in rezhe. Paule! ſakaj ſi nehvaléſhen? Ne véſh, de ſim ti veliko dobra ſtoril, ſakaj ſdej ſkrivej od hiſhe noſiſh, in mi ſhkodo délaſh? Vſe vé m ſdej, kako ravnaſh, vſelej v' ſholo gredé polne mavhe nabaſheſh jedí in odneſeſh. Vezh ne moreſh ſdaj ſkrivati in tajiti, povéj ſakaj to deláſh? Paule veſ bled in prepaden ponishno odgovorí kakor ſe ſpodobi goſpodu odgovarjati, in rezhe: gnadlivi goſpod baron, moj ozhe! moj dobrotnik! proſim de mi dovolite odgovoriti. Baron rezhe, govori: Ne tajim, ſazhne Paule govoriti, de ſim vezhkrat néſel jedí od hiſhe, pa niſim nizh

fhkode storil. Perstradal sim, svojim ustam sim pertergal, de sim révnimu bolniku, tovarshu néfel. Nar manjšhi rezhí nisim vsél od hishe drujiga, kot kar sim si jedi pertergal. Vam fhkodo in krivizo délati, mi vést ne dopuští. Vaf sa drujiga profiti si nisim upal, ker she sa té dobrote, kar mi jih storité, ne bom mogel nikoli sadosti sahvaliti. Tovarsh se mi je slo smilil; mislil sim, ker ste vi meni toliko dobriga storili in mi toliko pomagali, sim tudi jest dolshan, zhe morem kaj drugim pomagati in jim dobriga kaj storiti. Baron in baronka sta se k' videsu nekaj zhafa jésno deršhala, pa sdej nizeh vezh nista mogla, obéma so se solsé uderle, in sta djala: Ne boj se Paule! Vse nama je snano, kako si ravnal. Rada sva te do sdej iméla, pa veliko rajshi te bova sanaprej. Bodi védno tako dober in svést in usmiljen, Bog ti bo srézhodal. Eden sa drugim ga objameta. Sdej si naji ljubesnivi sin, od danes ne bosh vezh perdrushini, ampak per nama jédel, in karkoli bosh poshelil, le rezi in bosh vse imel. Prav storish, zhe réveshem pomagash to ti bo prav hodilo. Pojdi sdej hitro k' svojimu bolnimu tovarshu in ga rasveseli, glej vse to mu bosh nefel: Nato Baron pelje Pauleta v' kamro, kjer sta she perpravljena bila dva hlapza, ktera sta nefla eden poln jerbas dobrih jedí; in sladkiga vina, drugi pa mehko postljo. Odrajtaj hitro vse to bolniku in mu rezhi: tisti gospod, ki te je obiskal, ti vse to poshlje, in tudi sanaprej, kar bosh potrebal, bosh dobil. Drugi dan poshlje gospod tudi svojiga sdravnika ali dohtarja k' bolniku,

takeri je tako dolgo k' njemu hodil, de ga je osdravil. S' kakim veseljem je Paule shel s' hlapzama k' svojimu bolnimu prijatlu, se ne da dopovedati. Komej stopi v' bolnikovo kamerzo, mu hitro osnani rekozh: Hvali Boga, ljubi moj prijatel, on je vidil tvoje s'olsé, s' usmiljenim ozhesam te je poglédal, in sdaj ti pomanjsha tvojo révshnost. Lej moj Gospod ti poshlje jedi dobre in sdrave bolniku, in vina. Tudi poshlje mehko, ktere slo potrebuješh. Karkoli bošh potrebval she sa naprej, bošh prejél. Moj dobri gospod, moj ozhe, je obljubil sato skerbéti, de osdravish. Glej de réf Bog nobeniga ne puští od hudiga konz vséti, ktéri v' njega upa. Bolnik ni mogel na vse to nizh odgovoriti drujiga, kakor ozhí je proti nebésam obernil rekozh: O dobrotlivi Bog! nisim vréden toliske dobrote, poverni obilno mojimu dobrotniku, jest mu ne morem poverniti. Vsfaki dan je potem Paule smel obiskati svojiga bolniga prijatla in mu nésti kar je poshelil. V' pol léta je osdravil, in spét k' mozhi prishel. Perva pot bolnika Avgushtina po bolésni je bila v' zerkev. Pred vélikim altarjem je pokléknil in tako svešto molil in Boga hvalil sa sdravje, de je bil ves v' Boga samishljen. Ker je bilo to popoldne in nobeniga zhloveka ni bilo v' zerkvi, je tudi na glas molil. Med tem ko Avgushtin ves v' andohti vtopljen serzhno móli, in Boga hvali, prideta dva ptuja gospoda v' zerkev ogledat jo snotrej. Tiho ona hodita, Avgushtin jih ne vidi, le napraj móli na glas. Te beséde sta gospóda slishala, ki jih je govoril: Dobrotlivi

Bog! Zhe je tvoja svéta volja ohrani mi sdravje in daj mi perloshnost toliko perflushiti, de bom samogel kaj poverniti dobrotnikam. Ptujza gospóda Avgushtina glédata in se nad njegovo molitvijo isgledujeta; nista ga hotla motiti, pa rada bi ga bila vidila in svedila, kdo de je. Ko zerkev oglédata, gresta vun in per vratih zhakata molivza mladénzha. Kader pride mu rezheta: Ptujza sva, is Duneja prideva, ali nama samoresh kaj od té zerkve povédati? Koliko je stara, ali kaj ima drugih shlahtnih dragih rezhí. Avgushtin odgovorí modro: Rad bi vama povédal, pa ne morem nizeh vediti, se nisim nikoli sato pezhál, sim sholar, sim se le uzhil. Slo sim bil bolan, pa mi je Bog spét sdravje dal, sato sim ga pershel danf na pervo semkej sahvalit. Nato rezhe eden ptujih gospodov. Tudi mi dva sholarja isheva, imava mu nékej slo veséliga povedati, morebiti bi nama ti samogel povedati, kje ga najdeva. Avgushtin odgovorí: Kmalo ga bomo nashli, zhe mi le hozheta povédati, kako mu je imé, in kako se pishe. Gospod odgovorí: Sholarju, ki ga isheva, je imé Avgushtin, pishe se Sorman. Avgushtina she od bolésni slabiga per tej besédi rudézhna spreletí, in pomolzhí, misli ali bi povédal ali ne, de je on tisi sholar. Vender rezhe: Moja gospóda! zhe téga sholarja, isheta, moram vama povedati, de sim jest. Profim vaj, povejta mi kaj imata meni osnaniti. Gospóda rezheta: Ti si she slab od bolésni, idimo na tvoj dom, tam ti hova povédala in pismo pokasala. Ne grém pred domu, pravi Avgushtin, de opravim kar

fim obljubil, de grém sahvaliti svojiga dobrot-
 nika, barona I. Prav je, pravita gospóda, gré-
 mo vkup, tudi midva sva s' baronom snana.
 Avgushtin sahvali barona ponishno sa vse do-
 brote in mu roko kufhne rekozh: Bog vam
 poverni, drujiga vam ne morem poverniti; mo-
 lil pa bom sa vas. Zhe bi kdej priloshnost
 imel, kterimu vafhik kaj pomagati, bom s' ve-
 seljem storil, vafhik dobrot ne bom nikoli po-
 sabil. Sdej stopi eden dunajfskih gospódov in
 mu pokashe pifanje, kar Avgushtinu gré. Ba-
 ron bere naglas. Sapisano je bilo: Pravda je
 konzhana, krivizhni shlahtniki Avgushtina, kteri
 so se bili grajshine polastili, ktera po pravizi
 Avgushtinu Sormanu gré, so pravda sgubili.
 Avgushtin je pravi njéni gospodar, njemu se
 móra prezej dati. Ker se pa ne vé, kjé je, se
 mora po vseh méstih iti iskat, de se najde in
 v' svoje domovino perpelje. Ta dva dunejska
 gospóda sta bila dva besednika, ktéra sta se sa
 Avgushtina vlekla in mu srézhno grajshino in
 vse veliko premoshenje ohranila. Torej sta sa-
 ma prishla ga iskat in mu to veselje osnanit.
 Vfi so skup per baronu ostali, in se gostili.
 Baron je tudi bil vesel nad to sgodbo. Nar bolj
 vesel pa je bil Paule Avgushtinov tovarsh, ven-
 der se mu je teshko sdelo se lozhiti od svojiga
 prijatla. Zél téden so bli vkup per baronu.
 Šédmi dan pa gré Avgushtin s' dvéma gospo-
 dama na svojo dobljeno grajshino. Kader sta
 se lozhila Paule in Avgushtin so bile Paule-
 tove sadnje besede: Bratez! v' nadlogah fi v'
 Boga saupal; v' srézhi na Boga ne posabi.

Avgufhtin obljudi in se lozhita. Vezhi dél je réf: Prijatel, kader je spred ozhí, je kmalo is ferzá. Prijatel je dober, dokler kaj pomaga; ko ga pa ne potrebujemo, nam je malo sanj mar. Tako je bilo tudi per Avgufhtinu. Posabil je na svojiga Pauleta, kakor tozhaj na egiptovskiga Joshefa. Vezh se ni nanj spomnil, nikoli mu ni pisal, nikoli nizh sporozhil. Paule ni vedil ali Avgufhtin shivi ali kam je preshel. Nizh ni slishal ne od njega, ne od njegove grajskine. Paule si misli, tako je na svétu. Vender ga isgovarja in misli, ali nima zhafa ali pa je bolán.

Pauletu je bilo sdaj per svojim krusbnim ozhétu Baronu I. slo dobro. Imel je karkoli je poshelel. Gospod in gospa se nista ganila, ne stopinze nista storila bres Pauleta. Pravi ozhe in prava mati ne moreta bolj ljubiti svojiga lastniga otroka, kakor sta ona dva Pauleta ljubila; sato ker sta vidila de ima Paule shlahtno duslo, dobro serzé, in zhisto nedolshnost. Veliko veselje sta iméla nad njim. Sraven je bil vedno nar prvi po vsih sholah. Sdej je bil v' sédmi sholi, pa vedno ves ponishin in postréshin. V' taki frézhi Paule vender nikoli ni bil prav vesel, ampak vedno samishljen in od dné do dné bolj shaloften. Kolikokrat sta ga gospod in gospa vprashala: Sakaj nisi Paule nikoli prav vesel in dobre volje. Lej s' nama grésh v' vsako hisho k' vsaki gospodi; sej ti dava kar hozhesh; kaj ti vender manka. Paule pravi na ravnost bres hinavshine: Ravno to me déla shaloftniga, ker se mi sdej prevezh dobro

godí. Bojim se, de me bodo spét nadloge sadéle. Zhafna frézha je spremenliva, nizh ji ni prav upati, in se nanjo sanesti. — H' konzu drusiga léta, ko je Paule ravno osmo sholo skonzhál, s' naglo smertjo umerje njegov gospod baron bres testamta. Vprizho tréh prizh je she te beséde rekel: Vse sa manoj jerba moja gospa, in Pauleta ne smé posabiti. Drusiga vezh ni mogel narozhiti. Grosno shalost je obzhutil Paule v' svojim serzu ob smerti svojiga ozhéta, svojiga dobrotnika. She hujshi pa je shalvala njegova gospa. Ni se dala utolashiti. Od prevelike shalosti je sboléla in zhes ofem dní tudi umerla bres vsiga testamta, ker besédize ni narozhila. Prezh je bila sdej Pauletova frézha. Shlahta lakomna je vse pobrala, in Pauleta is hishe spodila rekozh: Ti si she dosti ranzimu baronu posherl, sdaj se poberi kamor hozhesh. Lahko bi bil si kaj od premoshenja vsel, v' bolesni svoje dobrotnize, pa ni hotel, ker zhisto je hotel iméti svojo vest. Vedel je, de po krivizi dobljeno blago nikoli ne tékne. Mogel je iti prasen od hishe, toliko je vsél, v' kar je oblézhen bil. Kam se zhem djati, je rékel sam per sebi? Bog mi je vsél dobrotnike, spét ga nimam zhloveka, de bi mi pomagál v' vézhi shole stopiti, in se she kaj dobriga uzhati. Sahvalim Boga, de fim se toliko nauzhil, shel bom sdaj slushbe iskat po grajshinah; morebiti najdem spét dobre ljudi, de mi slushbo in potreben shivesh dado. Drugi dan prezej Paule sgodej vstane in se napravi. Préden se na pot poda, gré préd v' zerkev, je bil

per s. mashi in je saupljivo molil in Boga pro-
fil, de bi mogel priti k' ljudém, kjer bi mo-
gel poshteno in pravizhno shivéti per njih, in
je obljubil svešto se vselej vsaziga gréha var-
vati. Kader je odmolil, vsame bukvice in pa-
lizo, pa se na pot poda, drusiga ni imel s' saboj
vséti, vender vesél je bil, ker je nésel s' saboj
nedolshno serzé.

V.

Paule najde svojiga prijatla Avgushtina.

Ko se je Paule na pot spustil in premishlje-
val, kam bi se obernal in shel flushbe iskat,
je naravnost proti Dunaju poménil. Rékel je
sam per sebi: Dunaj je veliko mesto, veliko je
tam ljudi, she zhes tri sto tavshent jih je;
gotovo je tudi med tolikim shtevilam veliko
dobrih in usmiljenih. Kdo vé, zhe ne najdem
kakiga dobrotnika, de mi pomaga she vikshi
shole isdélati? Né kaj pa, ker fim shé veliko
se nauznil, bom sam si perflushil, bom otro-
ke uznil. Paule gré pozhasu, pot mu je bila
teshavna, ker ni bil vajan, védno je mogel po-
zhivati. Kmalo ga je tudi pomanjkanje sazhe-
lo nadleshvati. Ker je Paule ponishin bil, je
svezhér shel vselej v' kako kmétishko hisho, kjer
je vezhi dél dobre ljudi nashel. Kaj lépiga
njim je bral is bukviz, ali pa tudi kaj povédal.
Radi so ga poslufhali s' veseljem ga prenozhil-
li, in mu vezherjo in sjutrej kofilo dali, bres

de bi bilo tréba kaj plazhati. Ofhtarije se je vselej rad ogibal tudi dokler je she dnarje imel. Šrezhno pride Paule bliso Dunaja, vezh ni bil ko she sédem ur od njega, pa teshko je shé hodil. Is velke zéste ugléda lépo veliko grajshino na lepim selenim grizhi dobro uro od zéste. Popoldne je shé bilo; namesti naprej po zesti iti, savije v' stran in gré proti grajshini; mislil je, morebiti gospodar grajshine ravno kakiga pisarja, ali kakiga uzhenika sa otroke potrebuje. Ali pa mi sna kam drugam svetovati. Paule pride do grajshine ves trudin, se uféde na klop pred gradam, in zhaka de bi ga kdo ogovoril. Ker nobeniga ni bilo, gré v' grajshino, in najde hishniko dobro rejeniga, ktéri je she od délezh sakrizhal: Kaj hozhesh, kaj ishesh tukej? Paule odgovori: Šholar sim ofme shole, od vsih sapushèn. Drusiga nimam, kakor sholske sprizhvanja, kako sim se uzbil in sadershal. Profim vas, zhe bi potrebvali, me v' flushbo vséti. Hishnik mu rezhe ojstro: Gospóda ni doma, pa vé m de nobeniga ne potrebujemo, poberi se. Paule pravi, vsaj toliko mi dovolite, de tukej prenozhim. Posno je she, ne vé m kam iti, she nikoli nisim bil v' tem kraji. Hishnik savpije: Nizh ne, meni je gospod prepovédal takih potepuhov pod strého iméti. Dobodi kjer moresh, de pod strého pridesh. Kuharza! daj mu malo zherniga kruha, pa nej se hitro spravi. Kuharza je vse to vidila in flishala. Slo se ji je Paule smilil, mislila je, morebiti je poshtén zhlovek, pa ga nash hishnik tako s' gerdo odshene; vé m, de

bi gospod sam ne bil tako s' njim floril, sato ko je Paule she ofme shole sholar. Torej kuharza pelja Pauleta v' svojo kamerzo, mu da dobriga kruha, nekaj pezheniga mesa, in mu sraven dve petize v' dar da, rekozh: Tukaj imate prijatel vezherjo, petize pa bote imeli od poslje plazhati in pa sa masliz vina. Podajte se do perve kajshe, tam je moja teta, pojdite noter in tam prenozhite, gotovo bodo val sprejéli. Paule gré in po poti spremishluje. Lejte, si je mislil, ta ki ima priliko dobro storiti, je terdiga, neusmiljeniga serzá, dobre usmiljene dushe pa na tihama dobro déljajo. Bog poplazhaj usmiljeni shénski, ki mi je pomagala s' dobrim serzam Neusmiljenimu hishniku pa naj Bog terdo serzé omezhi, de bi proti drugim ubogim ne bil tako neusmiljen, kakor je bil proti meni. Nizh hudiga mu sato ne pervoshim. Paule gré do kajshe, kakor mu je kuharza povédala. Tmá je she bila, poterka na vrata, prósi, in ljudjé so ga radi prenozhili. Vprashali so ga sakaj ni v' grajshini prenozhil, Paule pa, ker nikoli ni opravljal, je rékel: Kuharza mi je k' vam svétvala. Svezhér je Paule ljudém mnoge lépe rezhí perpovedoval, vsi so ga radi poslúshali. Gospodar je rekél: Danf ste nam pazh prav prishli, ker ne smémo iti spat, préd de se bo Gospod grajshine memo peljal. On je nash gospod, kajsha je njegova, pusti naf noter prebivati, de mu kaj postréshe mo. Ravno danf se je peljal sofédno gosgódo obiskat, svezher se bo memo peljal, naf eniga poklizal, de ga do grada sprémi in mu svéti,

ker pot ni s'he udelana. Paule vprafha gospodarja: Povejte mi prijatel: Kako se vafhimu Gospodu pravi, kako mu je imé, ali je star ali mlad? Mosh pravi: Imé mu je Avgufhtin, perimki ima Sorman. Mlad je, ravno letaf se je oshenil, in torej je shel s' svojo gospo v' sofédnó grajshino vaf. Zhudno se je s' nashim gospodam godilo, veliko bi imel vam povedati, pa meni se sdi, de ravno se pelje; Komej mosh isgovori kar kozhjas' savpije: Urban! tako je bilo tistimu kajsherju ime, hiti posvetiti, gospod so se perpeljali. Paule hitro vsame laterno, in rezbe kajsherju: Puftite mene, grém jest namest vaf posvétit gospodu, zhe vam je prav. Kajsher pravi, slo mi uftreshete, pojdite frézhno, zhakali vaf bomo s' luzhjo de nasaj pridete. Paule sprémi grajshaka do doma, dobróga je posnal, pa se mu ni hotel rasodeti, zélo pot je molzhal, le toliko je povedal, de je sholar in de bo prenozhil v' kajshi. Gospod ni vezh porajtal, pride domu, skozhi is vosa, pélje sa roko svojo sheno in gre v' sgornje kamre. Drusiga ni rékel, kakor hifhniku je ukasal dati kosarez vina sholarju, ktéri mu je posvétit. Sdaj je Paule premifhljeval, kako bi narédil, de bi s' gospodam govoril, in ga skufhal, ali ga bo hotel posnati ali ne, ki mu je toliko dobriga v' bolésni storil. Kuharza je bila bersh per Pauletu, in ga vprafha kako je to, de je on pershel posvétit gospodu. Potem ko ji je vse povédal, jo prófi rekozh: Profim vaf, pojdite gori k' gospodu in rezite jim, de jih jest prav dobro posnam, in de bi rad le eno samo be-

fédzijo s' njimi govoril. Kuharza gré in pové
 gospodu, kako sholar, ktéri je persvétíl, sheli s'
 njim govoriti. Tudi pové, kako je bil ravno
 ta sholar majhno pred od hišnika is grajšhi-
 ne odgnan. Gospod hitro gré v' spodnjo hišo,
 kjer je sholar zhakal. Ko noter stopi, mu re-
 zhe Paule: Avgushtin, ali me she posnash, ali
 me morebiti vezh ne bosh posnati hotel! Lej!
 Paule tvoj nekdamni prijatel te je prishel obi-
 skat. Avgushtin té beséde saflishati ostermí, kar
 besédize ne more spregovoriti, ker je sdaj Pau-
 leta po glasu in po besédi sposnal. Potem sto-
 pi k' njemu, ga objame in kufhne in pa mu
 rezhe: Ljubi prijatel! Ne sameri, de fim si pu-
 stil od tebe tako postrézhi, de mi she po no-
 zhi svetish, in nisim védil kdo de si. Sakaj se
 mi nisi rasodel? O prijatel, perserzhni moj
 prijatel! nikar ne misli, de fim nate posabil,
 ali de bi te posnati ne hotel. Vem de si to mi-
 flil, ker ti zéli zhas nisim, kar sva se lozhila,
 nizh písal, nizh sporozhil, pa verjemi de fim
 bil od velizih opravil in skerbí nasaj dershan.
 Vsaki dan fim na-te mislil, in ko bi bil sli-
 shal de kaj potrebuješh, bi bil vse rad dal. Poj-
 di s' menoj v' gornjo hišo, de bosh s' mano
 vezhérjal in per nas spal. S' grosnim veseljem
 pélje sdaj Avgushtin svojiga nekdamniga dobrot-
 ljiviga Pauleta v' lépe gornje kamre, s' dragim
 shlahtnim pohishjem napolnjene, in svoji sheni
 vse pové, koliko dobriga mu je ta prijatel sto-
 ril. Torej ga je tudi gospa, Avgushtinova she-
 na, prijasno sprejéla, in mu ko svojimu bratu
 strégla. Per vezhérji sta Avgushtin in Paule

po bratovsko se od poprejšnjih zhafov pogovarjala, in se spomnila, kako se jima je godilo. Sadnizh pravi Avgushtin: Povej mi vendar ljubi moj Paule, kaj te je prineslo tako delezh, kam gresih, ali kam si se naménil. Paule mu vse po versti rasloshi, kako so mu njegovi dobrotniki pomerl. Kako je odgnan bres premošenja bres pomozhi. Sdaj ishe flushbe ali dobriga zhloveka, de bi mu pomagal. Sadnizh rezhe: Glej Avgushtin, tebi se je pred hudo godilo, meni je bilo dobro. Sdaj je tebi dobro, meni hudo. Tako je s' zhasno srezho, golufna je, o de bi le vézhno neskonzhno frézhno v' nebéfih dofégli! Šolsé so Avgushtinu v' ozhi stopile, drusiga ni vézh mogel rezhi, kakor te beséde: O Paule! ne bosh, ne bosh nesrézhen ne, dokler fim jest shiv. Nifim posabil, de si mi shivljenje otél. Per meni imash vse, kar poshelish, ako bi polovizo moje grajshine si isvolil, ti jo s' veseljem dam. Pa od tega se bomo jutri pomenili, nezoj gremo spat, ker je she posno. Drugi dan ukashe Avgushtin napraviti dobro kofilo, veliko pojédao in povabi vse svoje prijatle, de bi se gostili in veselili. Per jédi je v'fim povabljenim rékel Avgushtin: Lejte ta je moj pravi resnizhni prijatel, moj dobrotnik, ki me je prishel obiskat. Perpravljén fim mu sdaj kar je mogozhe dobrote poverniti, torej vi ste prizhe, karkoli bo poshelil mu s' veseljem dam. Moj hishnik pa je vzhérej téga mojiga dobrotnika s' gerdo od hishe odgnal, in ko bi Bog ne bil tako naklonil, in ko bi dobri ljudjé ne bili usmiljeni do njega, bi jest danš téga ve-

selja ne imel. Do smerti bi me bilo bolélo, ko bi bil svédil de je moj dobrotnik tako neusmiljeno od moje hišhe odgnan. Poklizhi hišhnik, rezhe Avgushtin hlapzu, ki je per misi strégel, de mu vprizho vsih povém, kar mu gré. Hišhnik pride, Avgushtin mu serdito rezhe: Posnash téga Gospoda? Sakaj si ga vzherej tako s' gerdo od hišhe stépel? Ako ga ravno nisi pošnal, vender bi ne smel tako neusmiljen biti. Léj, moj dobrotnik je to, shivljenje mi je obranil. Kdor ni usmiljen tudi usmiljenja ni vréden, torej pojdi, poišhi si flushbe kjer hozhešh, per meni nimash vezh kruha. Šedem dni ti dam odloga flushbe iskat, ali jo najdešh ali ne, se morash spraviti. Hišhnik se je sgovarjal s' nevednostjo, in prósi de bi ga s'he iméli rekozh: Kam zhem iti na starost? Kako bomo shivéli, shena, otrozi, oh Bogu se usmili! Poheri se, savpije nad njim Avgushtin, sdaj zhutih, kako hudo déne neusmiljenje. S' folsnimi ozhmi gré hišhnik ves shalosten, sdihuje, ne ve se kam djati, na glas joka, njegovi otrozi tudi s' njim. Ko odide, se Paule oberne proti svojimu prijatlu Avgushtinu rekozh: Bog te shiví, moj prijatel Avgushtin, gospod té imenitne grajshine. Ne saméri, de te vprizho vsih povabljenih sa besédo primem. Obljubil si mi dati, kar prošim, ne saversi tedej moje prošnje. Prošim te samo to, de hišhnika ne dénešh ob flushbo, ohrani ga do smerti. Ne saméri mu kar je storil, sej vésh, de bo sanaprej vse drugazhin. Nikdar bi jest ne mogel vesél biti, ko bi savoljo mene kdo nesfrézhen bil. Rajshi ho-

zhem s'he tòliko révshino terpéti, kakor k' ne-
 frézhi blishniga kaj pomagati. Na té beséde so
 se vsi povabljeni rasjasnili in oveselili, ker sha-
 loštni so bili per hishnikovim slovljenji. O
 shlahtni usmiljeni Paule! ti si nam v'fim lep
 isgled keršhanske ljubésni. Gotovo ti bo Bog
 vse obilno poplazhal. Tako so vsi ob enim
 veselí glas sagnali, in na sdravje Pauleta in
 grajšhaka Avgushtina pili. Dobre volje so bili
 zéli dan in dolgo svezhér. Avgushtin je hish-
 nika obdershal na Pauletovo prošhjo, in mu
 obljubil tudi do smerti ga iméti. Vesel dan je
 bil to v'fim, kar jih je bilo per gradu, posebno
 veselá je bila kuharza. Tri tédne je ostal Pau-
 le v' grajšhini. Med tem mu je Avgushtin vse
 nove oblazhila narediti dal, mu vse potrebne
 rezhi napravil, in ga potém na Dunaj poslal.
 Dal mu je s' sabo obilno dnarjev, in list, ktéri-
 ga je pisal do svojiga striza, ktéri je bil v' ime-
 nitni službi na Dunaji. Tako je govoril Av-
 gushtin svojimu prijatlu Pauletu, preden ga je
 od sebe spustil: Ljubi Paule! preshlahtno je
serzé tvoje, shkoda bi bilo sate, ko bi ti v' ka-
ko nevarno službo prishel, kjer bi utégnilo
tvoje serzé spazheno biti. Bodi dober tudi sa-
 naprej, in pojdi se s'he uzhit. Pojdi na Dunaj
 de skonzhah vse shole, loti se uzhenosti, kte-
 re hozhesh, isvoli si stan, ktéri te veselí, jest
 pa te bom s' v'fim potrebnim preskerbel, kakor
 si bil preskerbljen per tvojim dobrotniku ba-
 ronu I. v' nemshkim gradu. Pojdi na ravnost
 k' mojimu strizu, podaj mu pismu, in sprejel
 te bo s' veseljem, in ti bo dal na mojo rajten-

ga karkoli bošh potrevál. Prijasno se Paule sahvati sa tako dobrotlivo prijasnost. Prijatla se objameta in kufhneta. Paule gré na Dunaj.

VI.

Paule desetasholiz na Dunaji.

S grosnim veseljem gré Paule Švetini proti Dunaju, ni mu bilo vezh tréba škerbéti kam in kjé pod strého priti, imel je dnarjev dosti, in na Dunaji se je védel kam oberniti. Vesél je bil is zeliga serza de bo spet v' sholo hodil; in se lépih rezhi' uzhil. Rosébnó so ga she naprej vélike ali visoke shole veselile. Zélo pot je Boga hvalil, ker mu je toliko dobrotliv in usmiljen. Po poti je tudi premishljevál, ktériga stanu bi se lotil, ali bi shél v' deséto sholo, in se uzhil in perpravljjal sa duhovski stan, ali bi se prijel medizine, in se uzhil sdra vila posnati, de bi sdravnik bil; ali bi se uzhil pravize, de bi bil besédnik ali pravdin dohtar. Zélo pot je premishljevál kaj bi si bil isvolil, pa si sa gotovo she nizh ni sbral. Kar od de lezh sagléda visoki turn svétiga Šhtéfana, kteri smed vélikih poslopjev kipí, od ktériga visozhíne jo toliko shé slishal povedati. Is zéliga serza sdaj Paule sdihne proti nebesam rekozh: O dobrotlivi Bog! rasvétli mi mu in pamet, de isvolim právi stan, v' ktériga si me naménil, de se obernem na pravo pot, ktéra je tebi vschézh. V' to zérkev pojdem, ktére turn sim

napervo saglédal, tam zhem moliti in profiti sa rasvetljenje, de to isvolim, kar je tebi o dobrotljivi Bog, dopadljivo. Paule gré sdaj frézhno naprej, ne ustavi se tako dolgo de pride do velike zérkvé svétiga Šhtéfana. Naravnost gré v' zérkev, bilo je ura 4 popoldan, in tako serzhno in samishljeno móli, de ni porajtal duhovnov, kateri so ravno po konzhani molitvi tiho is zérkve shli. Zélo uro je Paule molil v' zerkvi in premishljeval, kτέρiga stanu bi se lotil. Potém je v' svojim serzu obzhutil nekako veselje in notranje sheljé po duhovskim stanu. Gotovo je boshja volja ta, si je mislil, Bog me je v' duhovski stan namenil, téga si isvolim. S' temi mislami Paule vstane in gré iskat s' pismam gospóda prijatloviga striza. Kmalo ga sprafha, ponishno gré do njega. Prédén je Paule pismo podál, ga gospod prijasno vprafha: Vi ste sholar is ptujiga kraja, videl sim yaf v' zerkvi, kaj ne de ste bili malo pred v' zerkvi svetiga Šhtéfana, pred altarjem matere boshje; to mi je bilo slo vshézh. Bil sim, odgovori Paule! molil sim in profil Boga sa rasvetljenje, de bi védil praviga stanu se lotiti. Gospod pismo odpré in bere, kar sposna de je to tisti Avgušhtinov svešti prijatel in dobrotnik. S' velikim veseljem ga sprejme, mu rezhe, se sraven njega ufésti, in mu tako govori: Ljubesnivi Paule! vse vém kako se je tebi godilo. Dobro vém koliko dobriga si mojimu strizhniku storil, in mu pomagal v' bolésni. Vse to kashe ozhitno de te je Bog v' duhovski stan naménil. Bogaj mene, stopi v' deseto sholo, hiti se uzhiti

duhovske uzhenosti, s' vsm bosh preskerbljen karkoli potrebuješh. Ti bosh kdej dober duhoven pastir. Paule odgovorí ponishno: Visoke zhafti védni gospod! Ravno to je moja misel, v' zerkvi med molitvijo so mi na enkrat pershle v' serze velike sheljé po duhovskim stanú; téga se hozhem prijéti, in si pridno persadevati si potrebnih uzhenost perdobiti. Vas prosim, de mi pomagata, in me uzhité, kako se moram védno sa ta svéti in imenitni stan, kakor je duhovski, perpavljati. — Paule je stopil v' deseto sholo, pridno se uzhil, de mu ga ni bilo enakiga. Per gospodu je imel stanovanje in shivefh, in s' vsm ga je prijatel Avgushtin obilno preskerbil. Dvé leti je hodil v' deséto sholo, is gospodove hifhe, trétje léto pa je bil vset v' duhovshnizo. Zheterto leto je bil sa mashnika shégnan. Ko je Paule vse shole skonzhál je bil postavljén prezej sa uzhenika v' malih sholah, de je fante kershanski nauk uzhil, ktéro flushbo je on pét lét s' velikim pridam opravljal. Potém je bil svoljen sa poglavarja zhes male shole, in to flushbo je opravljal shéft let s' veseljem in k' veselju vsm malim sholarjem. Svoljen je bil potem Paule sa poglavarfkiga svetvavza, savoljo njegove velike uzhenosti, brihtnosti in brumnosti mu je bilo to imenitno opravilo isrozheno. Per taki imenitni flushbi je bil vender védno ponishen in pohléven. Vezh ko je mogel dobriga storiti, bolj je bil vesel. Posébnó je réveshem rad pomagal, vse jim je rasdál; desiravno je bilo veliko njegovo vsakolétno plazhilo, je révno shivel.

VII.

Paule dvorni svetvavez, potem fhkof.

Snana je bila Pauletova uzhenost, modrost in brumnost, ne le tovarshem, ampak tudi vikshim oblastnikom, sato je bil od svetliga zesarja isvoljen sa dvorniga svetvavza, kader je narmanj na to mislil. Vezh drugih tudi uzhenih mesh je bilo zesarju perporozhenih sa to flushbo, pa le Paul švetin je bil isvoljen, in s' veliko zhasťjo v' to imenitno flushbo povsdignjen. Né kaj lét je to teshavno flushbo opravljal. Vsi njegovi vikshi oblastniki so ga radi iméli, veselí so bili de so taziga uzheniga in svestiga, svetovavza dobili. Štoril je, kar drugi niso mogli storiti, ker je vezh jesikov do dobriga snal govoriti. Isvoljen je bil potem sa fhkofa v' I. Slovézha in imenitna fhkofija je bila to ne slo delezh od Dunaja. S' grosnim veseljem so ga prebivavzi tistiga kraja svojiga duhovniga vikshiga pastirja sprejéli, ker so shé popred toliko od njegove dobrodelnosti slisnali. Velike perhodke je imel. Veliko blaga in premoshenja mu je dajala fhkofija, vender Paule je ostal per svoji navadi, namrezh de je révno shivel. Le toliko si je perhranil, kar je bilo prav sa potrebo, vse drugo je réveshem rasdál; bolnikam pomagal in jim sdravila kupoval. Navado je imel rezhi: Kar réveshem dam Bogu dam. Zhe bolniku postréshem Bogu postréshem. Torej so ga tudi vsi révni tistiga kraja le ozhéta imenvali, in védno sanj molili. — Eniga dne

ga je nekdanji prijatelj Avguštin obiskal, ktere-
 riga je Paule škof vezh dni perdershal, de
 šta se od nekdanjih zhasov pogovarjala, kako
 jima jo bilo nekdej hudo, sdaj pa obéma do-
 bro. Kader se Avguštin grajšhak spét na pot
 proti domu spuští ga škof Paul sprémi do
 zéste, škofija je bila dobro uro od vélike
 zéste. Tam se prijatla lózhita, eden drugimu
 frézho voshita, si obljubita vezhkrat eden dru-
 siga obiskati in se lózhita. Škof Paule se rav-
 no uféde v' kozhijo de bi hitel domu, kar sto-
 pi k' njemu gospodar blishne kajshe rekozh:
 Gnadljiv gospod škof! Profim vas, de bi malo
 v' mojo hifho stopili poglédat bolnika, kterimu
 je slo hudo. Šnozhi šta perfhla dva ptujza, vfa
 révna rastergana in lazhna. Profila šta me, de
 bi jih prenozhil, ker dnarjev nimata. Eden je
 bil she vzhorej grosno slab, danf pa mu je
 shé besédo saperlo; bojím se de bi bres spove-
 di ne umerl. Tovarsh njegov mu lepo stréshe
 pa s' nami ne more nizh govoriti, sdi se mi
 de je Franzos. Tudi ne vé m kake vére je bol-
 nik, na vratu ima majhno lépo tablizo navé-
 sano, na tablizi je gosposka shenska namalana.
 Škof Paule gré per tej prizhi k' bolniku, ga
 vprasha vezh rezhi, nizh ni mogol odgovoriti,
 tako je oflabel. Škof je dobro snal govoriti
 franzosko, torej vprasha bolnikoviga tovarsha:
 Od kod prideta in kam grešta? Franzos mu od-
 govori: is rusovskiga zefarstva prideva is deshe-
 le Šiberije, kjer sva bila vjeta, in gréva vsak
 proti svojimu domu. Franzos je bil vesél, de
 je škof Paul tako lepo po franzosko snal go-

voriti, in mu je vse raslošil ob kratkim, kako se jima je godilo: Jest sim pravi Franzos, je rekel, bliso mesta Tulona doma, imé mi je Basil Hudon. Sapuſtil sim doma bogate ſtarſhe, radi bi me bili odkupili, pa ni bilo mogoſhe, mogel sim biti ſoldat, in iti s' groſno Napoleonoſovo trumo, na gornje mersle ruſoſvke deſhele. Ta moj bolni tovarſh, je Illirjan. Imenitniga ſtanu je, imé mu je Karl s' primkam Gap. Tudi on je mater ſapuſtil doma, njeno podobo ſhe ſdaj na vratu nóſi. Ozhe pa je bil ſhe pred v' vojski ubit. V' vojski ſva bila pod enim banderam, tovarſha in prijatla ſva bila. Vkup ſva ſluſhila, vkup ſva bila vjéta, in v' daljno deſhelo, ſiberjo, odpeljana. Veliko dobra mi je ſtoril Karl moj prijatel, ſam per ſvojih uſtih ſi je pertergal, de mi je podal koſzhek kruha v' hudi lakoti. Shé ſdavnej bi jeſt bil pobit, ko bi on ne bil neuſmiljenih Ruſoſv ſame ſprofil. Ker je bil Illirjan je s' njimi nekoliko govoriti ſnal. Vjéta ſva bila zéli zhaſ vkup. Ruſi ſo naji dali v' globoke jame rudo kopat, po tri dni niſva béliſga dnè vidila, ſraven pa ſva ſlabo hrano iméla. V' taki neſrèzhi ſva eden drusiſga troſhtala, ſpoſnala ſva, de boſhja previdnoſt je s' nama tako naredila. Torej ſva ſe is zeliga ſerza k' Bogu obernila, védno profila in molila, de bi ſe Bog naji uſmilil, in naji is take neſrèzhe réſhil. Dolgo lét ſva tako ſdihvala in molila, de bi ſe Bog naj uſmilil, in naji is take neſrèzhe réſhil, in najina molitev je perſhla pred boſhji ſedesh. Miſlila ſva, de ſva od vſih poſabljena in ſapuſhena v'

tamnik podsemljiskih jamah kakor kert, ker en dan pride fiberski poglavar in ukashe naji predse perpeljati. Ko prideva, nama rezhe: Sahvalita Boga, reshena sta, tukej je pisano povelje prishlo od zesarja, vaji per ti prizbi ispušiti, in vaji vsaziga na svoj dom poslati. Od veselja so se nama per tem osnanilu solsé uderle. Karl me objame in rezhe: Glej bratez, Bog naji je uflifhal, de sva dozhakala reshinja. Vidish, prav je, de si me ubogal in v' Boga saupal. Ako bi tí bil védno tako nepoterpeshliv in nevoljin, kdo vé, kaj bi se bilo s' tabo sgodilo. Sahvaliva tedej Boga, ktéri tako dobrotljivo in usmiljeno s' nama déla. Pokleknila sva in na glaf molila. Prezej drugi dan se vsdigneva in sva se na pot podala, svoje ljube domovine iskat. Zéle kvatre shé hodiva, vse oblazhilo je strohnélo, obutalo je stergano, jélti le toliko imava, kar per dobrih ljudéh sprofiva: Dnarzi, kar so nama Rusi dali, so kmalo poshli, in sdej sva slo oslabela. Vzheraj pa je mojimu tovarshu tako hudo prishlo, de ne moreva vezh naprej. Pa naj se nama godí, kakor hozhe, ne sapušim ga svojiga svéstiga prijatla, de osdravi, ali pa zhe je boshja volja tako, de mu ozhi satisfnem. Od hishe do hishe bom hodil in sprofil, kar bom mogel, de mu pomagam in postréshem, tudi on v' veliki révi ni mene sapuštil. V' serzé se je shkofu ushalilo per téh besédah, in rezhe: Glejte hvaleshniga prijatla! Potem se oberne k' Franzosu in mu prijasno rezhe! Basile! tvoja skerb sa prijatla mi je slo vsfhézh, in vsm ljudém tukej okoli lép isgled.

Shlahtno serzé imash in hvaléshno, tí délash, kakor nam kerfhanska ljubésen sapoveduje, torej bodi potroshtan, ne bo ti tréba profiti, preskerbljen bo tvoj bolni prijatel, in sraven tudi ti. S' tem se Paule shkof oberne in gré. Préden se odpelja, poklizhe hishniga gospodarja, kjer je bolnik leshal, mu da dva tolarja, in ukashe, hitro kokosh saklati, shupo bolniku dajati, méso pa naj njegov sdravi tovarsh povshije, in kar bo she sraven potreboval, naj mu da, vse bo poplazhano. Vsak dan zéli téden se je Paul shkof perpeljal bolnika obiskat, in svesto je skerbel, de je bil dobro postrésheh. Bolnik se je boljshal, tako de ga je osmi dan shkof úkasal v' svoje prebivalishe perpeljati, in tudi tovarsha s' njim, de mu je strégel. Dva mésza sta ostala per shkofu bolnik in njegov tovarsh, s' vsm bolj ko doma preskerbljena. Tudi hvaléshna sta bila oba sa tolike dobrote. Vsak dan sta shla v' zérkev, potem kader je she bolnik vstajal, sta hvallila Boga ter pridno in serzhno molila, de bi Bog poplazhal shkofu take déla milosti. Kader se je bolnik shé dobro terdniga zhutil, gré ponishno s' svojim tovarshem k' shkofu ga sahvaliti sa vse dobrote, in ga profiti, de naj jih sdaj pustí naprej, iskat domovine. Nista vedila, kako bi prav se sahvalila, kar govoriti nista mogla, roke sta mu kushvala in s' solsamí jih mozhila. Karl je toliko rékel: O gospod shkof! vi ste me otéli od smerti, drusiga ne vém poverniti, kakor dokler bom shivel bom sa vas molil, in solsé so se mu uderle. Shkof Paul pa jima rezhe prijasno: Saupajta vselej terdno

v' Boga, in on dobrotljivi Ozhe vaji nikoli ne bo sapustil. On vselej tako obrazha, de zhlovek v' potrèbi pomozh najde, zhe je per Bogu ifhe. Glej Karl! Dobrotljivi Bog je mene poslál tebi naproti, de fim ti pomagla, ker je tvoja mati meni in moji materi veliko dobriga storila, she takrat ko je vezhkrat prishla sukarnarijo ogledovàt. Védi, de fim tudi jest bliso mésta L... doma, (Karl do sdej she tega ni vedil,) in tvojo mater dobro posnám. Glej dobre déla starshév Bog she otrokam povrazhuje. Zhe bosh tako frézhin najti svojo mater, sposhtuj in ubogaj jo, Bog te je s' terpljenjem sbrihtal in ti ozhi odperl. Bódi vselej pravizhen in brumen, tako bota ti in tvoja mati veliko frézhovshivala. Ko to Karl sállifhi, de je shkof tudi bliso L... domá in de posná njegovo mater, sazhnè na gláf jokati, in pravi: O moj dobrotljivi gospod! Vi posnate mojo mater? ali je le she shiva? Shkof pravi: Ne vém téga povedati, veliko lét nisim bil na Ílirskim, tudi od svojih ljudi nizh ne vém in ne slifhim. Zhe pa hozhesh pozhakati she osem dni, de jest svoje rezhí opravim, snash s' mano se peljati, in tudi tvoj tovarsh, zhe ravno je ptujiz, nash blishnji je. Slo mi je vsbézh ta Franzos, ker ima tako shlahtno in hvaléshno serzé, kar je v' tvoji nevarni bolesni sadošti pokasal. Slo sta bila oba vesela, rada sta she osem dni ostala per shkofu, pomagala sta delati kar sta mogla per hishi, de nista v' lenobi zhasa tratila. Med tém ukashe shkof obéma nove oblazhila narediti, in ko naménjeni dan pride, se Paul shkof

na pot poda, in v' kozhijo vsame oba popotnika s' faboj. Šrézhno pot in lépo vreme so imeli zéli téden. Zélo pot so se lepó pogovarjali, in eden drugimu perpovedovali, koliko dobri-ga so od Boga prejéli, koliko zhudno je Bog eniga ko drugiga s' velikimi nadlogami obiskal pa mu tudi v' nadlogah veselje najti dal. Lepo sta poslušala oba tovarsha prijasne shkofove beséde, s' ktérimi jih je uzhil, vselej v' Boga saupati, in gréha védno skerbnó se varvati. Ohranita si v' serzu ljuba moja prijatla, jima rezhe shkof Paul, in nikoli ne posabita té resnize: kdor si persadáva, kolikor mu je mogozhe, prav ravnati, poshteno shivéti in gréha se varvati, tisti je boshji prijatel, Bog pa svojiga prijatla nikoli ne sapustí. Mislita, kako se je godilo s' Danielam, s' Tobijam, s' Jobam. Kako se je godilo s' apostelni in s' drugimi kristjani. Terpéli so in s' veseljem so terpéli s' terdnim saupanjem; Bog jih ni sapustil. Niso se gofsali, frézhno je bila njih shaloft v' vézhno veselje spreobernjena, ktéro oni v' nebéfih vshivajo. V' takih boshjih svétih pogovorih jim je zhal popotvanja hitro minil. Ravno binkushtno sabato svezhér se perpeljajo do Z... na Šhtajerskim, in savijejo v' oshtarijo per volarji, tam prenozhiti. Postréshni oshtir hitro pertezhe h' kozhii in spremi shkofa s' tovarshi vred v' hisho, in jim odkashe posébnó lépo kamerzo, kmalo napravi tudi nekoliko vezhérje. Ko je Paule shkof sam s' tovarshi v' kamerzi, jima rezhe: Sahvalimo dobrotljiviga Boga, ki naf je tako po ozhetovsko vse nesré-

zhe obvarval na poti. Jutri pa, ker je velik prasník, ne pojdemo naprej; zhe je vama prav, bomo tukej ostali, molili in Boga zhaštili; ne spodobi se tak svet prasník popotvati bres potrebe ali bres file. Vsi trije pokléknejo in glasno Boga hvalijo. Po vezherji in po vezhéni molitvi se k' pokoju podado. Binkushtno nedéljo sjutrej, ko je jélo po vsih zerkvah tistiga mésta dnévu svoniti, je shkof Paul vřal in poklizal oba tovarřha, de so vkup molili. Glejta, jima rezhe shkof: Danashni dan je svéti Duh na svét prishel zhes aposteljne, ktéri so bili v molitvi sbrani, molimo tudi mi de bomo vrédni prejéti s. Duha; on nas bo rasvetlil, on bo nashe serza ovesélil. Pokléknejo in vsi trije zéli zhas molijo dokler je svonilo. Ko od molijo, jima rezhe shkof Paul: Vidva sdaj, zhe hozheta. she sasřpita nekoliko zhasa, jest pa bom molil in se perpravljaj k' svéti masři. Ob 7. bomo shli v' zerkev, jest bom opravil ofer s. masře, vidva pa v' zerkvi molita in Boga hvalita, ker drugiga opravka nimata. Vender Karl! povéj mi she pred, kako je to, de se tí danf tako na sméh dersřih, ker te she nisim vidil ne enkrat se sasřmejati, in dobre volje biti, danf pa si tako vesél? Gnadlivi gospod shkof! odgovori Karl, kako bi ne bil, ki imam takiga shlahtniga dobrotnika kakor ste vi, ktéri ne sferbi samo sa moje teló, ampak tudi sa mojo duřho. Vřo pot ste nama take lépe nauke dajali, de je zelo moje serze k' Bogu obérnje-no, in vnéto sa boshjo ljubésen. Sato sim no-zoj slo veselo nozh imel. Zhe vam smém po-

vedati, szer na sanje nizh ne dershim, vender so me nozojshe sanje rasveselile. Šanjalo se mi je, de so me moja mati obiskat prišhli, vsi veselí in sdravi, sato fim danf tako vesel. Šhkof Paul odgovorí: Morebiti ti je Bog kako veselje dati naménil, pojdi v' zérkev in lepo móli.

VIII.

Po shkofu Paulu najde Karl baron Gap svojo mater.

Šhkof Paul gré v' zerkev, opravi s' veliko andohtjo s. mašho, in she potem dolgo v' zerkvi móli. Ko odmóli, gré domu she druge dolshne duhovske molitve opravít, tovaršhem pa ukashe v' zerkvi biti, potem pa po méstu iti kaj poglédat. Vef samaknjen v' molitvi shkof sam móli v' kamerzi, kar okoli desete ure saflishe okoli ofhtirjeve hishe veliko jezhanje, sdihvanje in vprašhanje. Pogléda per oknu, kar vidi veliko révnih, bolnih in slaboshnih, ktéri so okoli hishe hodili in pobiti eden drugimu perpovedvali: Ni je danf našhe Kordule! ni je danf! Šhkof Paul ne vé, kaj to poméni, radovédno komej zhaka, de tovaršha domu prideta in hitro rezhe Karlnu. Pojdi ofhtirja vprašhat, kaj poméni de danf toliko réveshev okoli pohaja in po nekaki Korduli oprashuje. Na to ofhtir gré sam k' shkofu s' Karlnam vred in mu pravi: Nizh ni zhudniga to. Vfako nedeljo jih toliko pride okoli desete ure, profit

v bogajme nekake gospe po imenu Kordule. Ona je slo dobrodélna. Daje rada réveshem, pomaga bolnikom, veliko dobriga storí. Ob 10. uri se vsako nedéljo perpelja v' zerkev, in se per nas vselej malo pomudi, de réveshem rasdelí. Je dobro uro od tukej grajšhinza, kjer ona gospoduje in tako tiho in brumno shiví, de je vsm lép isgled. Danš je pa sjutrej k' mashi prishla, in se kmalo vernila, mora shé kaj posebniga opravila doma iméti. Réveshi so jo samudili, sato sdaj po nji oprashujejo. Karl poslusha svešto oshtirjevo perpovedvanje, in ga vprasha, kako se ta dobra gospa pishe? od kod je? Oshtir pravi: Nizh vezh ne vém povédati, kakor to, de je vdova, imé ji je Kordula. Nobeden jo drugazhi ne imenuje, kakor naša mati Kordula. Per sebi ima nekako flushabnizo ravno té starosti, obé shivite vkup, kakor dvé prijatlize, mólite in ubogim veliko pomagata. Pred vezh léti je grajšhinzó kupila k' veliki frézhi vsm réveshem nashiga kraja. Is Ilirskiga jim je sem prishla in svojo svešto flushabnizo tudi vdovo she s' sabo perpeljala. Karl pravi nato k' shkofu Paulu: Gnadljivi gospod shkof! Mi dovolite, de grém obiskat tako dobro gospo, rad bi jo vidil in posnal, ker toliko réveshem pomaga. Sdaj she le vém obrajtati in zhasliti dobrodélné ljudi, ker fim skufil, kako dobro déne zhlovéku v' nadlogah najti dobrotljiviga pomozhnika. Shkof Paul reze: Prava in dobra je tvoja misel. Ne le samo tí, tudi jest grém obiskat dobrodélnó gospo, vrédna je, de jo gremo rasveselit. Pa osh-

tir! povejte mi, pravi Škof: Bi pa gospa Kordula rada vidila, ko bi jo mi trije prišli obiskat? O rada, pravi oshtir, veliko veselje ji bo to, she vsaziga kmétishkiga zhlovéka prijasno sprejme, kaj bi val ne? Dobro vé m, de jo bošte slo rasveselili. Po kosilu ukashe shkof Paul naprézhi in peljati do grajshinze gospé Kordule, djal je: Danf ker je prasník, ne grémo naprej, drugiga opravka nimamo, lahko grémo tedej obiskat dobrodél niz o, in malo kraje o glédamo. Perpéljajo se shkof Paul in oba tovarsha do gradizha gospé Kordule, kateri na grizhku stoji. Tam stopijo is kozhije, in gredó pésh proti gradu mémo verta, ktéri je pred gradam ograjen bil. Mémo verta gredé vidijo na vertu bliso pota sedéti na klopizi perlétno shenizo, zhédno oblézhen o, ki je bukvize brala in pa jokala. Škof jo s' prijasno besédo poprasha: Shena! bi nam povédali, ako so gospa Kordula doma? Shena hitro vstane, ker pred ni nobeniga vidila, si hitro ozhí obrishe, in gré shkofu roko kufh nit, ker je po oblazhilu vidila de je duhoven, in odgovorí ponishno: Doma so gospa Kordula, doma. Škof: Š o sami? Shena: Niso sami, gospod in gospa s' dve ma otrozi sta per njih, pa nobeniga ne posnam. Odjédli so, sdej nékaj igrajo, meni pa so rekli na vert iti, de me dvé uri nizh ne potrebujejo. Škof: Kaj ste vi gospéjna flushabniza? Shena: Šim shé dolgo lét. Škof: Sakaj pa jökate, kaj je gospá tako huda? Shena: O Bog varuj! Šej ne jokam, le shalujem, desiravno mi je dobro; gospa me ima ne kakor flushabnizo,

ampak kakor prijatlizo, vse mi saupa, vse me vprašha, sato ker vé, de sim škerbna sa vsako délo. Sdihujem pa savoljo drugih britkost. Škof: Pojdite vprašhat gospé: Zhe smémo iti jo obiskat, ker smo ptujzi is Dunaja, in nize s' njo snani. Shena gré hitro v' grad povédat, de trije gospodje is Dunaja bi radi prišli gospo obiskat, eden med njimi je škof, slat krish ima na vratu. Gospa Kordula rezhe: Tezi hitro doli in rezi jim, de jih lepo prošim prezej gori priti. Paul škof gré s' tovarshama v' grad, flushabniza jim pokashe stanovanje. Ko v' hišo pridejo, se po navadi eden drugimu perklo- nejo in se posdravijo, potem rezhe Paul škof: Ne samerite shlahtna gospa, de val pridemo obiskat, zhe ravno se ne posnamo: Prasník je danš, ne spodobi se popotvat, is Dunaja pridemo, do L... grémo, danš pozhivamo. Glas vaših dobrih délnaf je obudil, de pridemo val obiskat: Jest sim škof v' I., ta dva sta moja tovarsha, prideta she isbolj daljne deshele. Révesha sta, sim jih jest k' sebi v' kozhijo vsel, domovanja ishta, popotnika sta, kakor smo vfi na svétu. Gospa Kordula je bila vsa veselá, prošila jih je, de so posédili, in ukashe pernešti vina, kruha, putra in redkve, in je rekla: Velíka zhašt mi je, de se tako delezh ponisháte gnadlivi gospod škof, k' meni priti, in me ubogo shaloštno sapušheno vdovo obiskati, v' serze me to veselí: Pa ne samerite gnadlivi gospod škof, zhe val vprašham, kako vam je imé. Škof Paul odgovori: Paule mi je imé, pišhem se Švetin, is Ilirškiga sim domá. Potem rezhe:

Slahtna gospa! vašhiga iména drujiga ne vém kakor Kordula, smém vas vprašati, kako se sbe vam pravi? Gospa Kordula odgovori malo nerada, sato ker svojiga praviga primka sbe nikomur ni povédala: vender rezhe: Vezh lét sim shé vdova, moj mosh je bil na vojski ubit, in sdaj sim od vsih sapušhena. Karl, ktéri je gospéj Korduli ravno nasproti sedél, jo je védnó ogledvâl, in serzé se mu je treflo. Oh! je rékel sam per sebi, moja mati je bila ravno taka; kako slo ji je ta gospa podobna, le samo prevezh je kumerna, moja mati je bila debéla. Vef je bil Karl sméden in rudezh, kar beséde ni mogel govoriti; potem se vender serzhniga storí, se perklone ponishno in rezhe: Shlahtna gospa Kordula! kaj ne, vašh mosh je bil baron Gap, ki je bil v' pervim boji umorjén, in vašh fin je bil Karl, ki je sam radovoljno k' franzosam shel, desiravno ste mu vi slo slo branili, in je potem na Rufovskim smersnil? Vsa bléda gospa Kordula poštane in pravi: Oh vi veste od mojiga Karlna! povejte mi, kje je smersnil, kje je sakopan? kupit pošhlem njegove kosti, ali pa sama grém ponje, de bo vsaj mertev sravn mene prebival, ker té frézhe nimam, ga shiviga vezh viditi. Oh moj Karl, oh moj Karl! je sdihvala na glas gospa Kordula. Sakaj me nisi ubogal, sej sim ti naprej povédala de se ti bo kaj taziga sgodilo. —

Karl se sdaj vezh ni mogel premagati, ker je sa gotovo védil, de je gospá Kordula njegova mati. Šolsé so se mu uderle, glasno sazhnè jokati, vštane in gré k' svoji materi, jo

objame in hufhne, rekozh: Oh ljuba moja perferzhna mati. Ne shalujte ne shalujte! lejte, jest fim vash Karl, vash fin, vash neboglivi fin. Kordula se sazhudi, ne verjame, de bi ta njeni fin bil. Oh kako bi to bilo mogozhe? de bi ta moj fin Karl bil? Karl odpne kamsholo in vsame is vrata tablizo s' podobo gospé Kordule, in jo da svoji materi rekozh: Lejte mati vasho podobo, ravno tisto, ktéro ste mi dali tisti dan, ko fim se od vas lozhil. Vedno fim jo na vratu nosil, in vselej se na vas spomnil, kader fim tablizo poglédal. Kordula pogléda podobo, jo posna in omedli od veselja. Ko spet k' sebi pride, in se sbrihta, so bile njene perve beséde: Karl moj ljubi fin! oh kako fim frézhna, de te she enkrat vidim. Dobrotljivi, usmiljeni Bog! kako neskonzhno si vender dober, uslishal si moje molitve, oserl si se na moje sdihtvanje, dal si mi fina, ktériga fim she sdavnej objokvala in mislila, de je shé zhervam sa jéd. Bodi hvaljen in vékomaj zheshen usmiljeni Bog! ker si danf mojo shalost v' tako veselje spreménil. Tvoje dobrote o Bog! okufham danf posébnó, torej je moje serze polno hvaléshnosti. Potem ko se serzé od veselja in zhudenja take frézhe, na ktéro nobeden ni mislil, vse ushgano potolashi, rezhe Karl ves vesél in poln otroshke ljubésni do svoje materé: Ljuba moja mati! Bog nas je dolgo lét skufshal s' nadlogami, s' nesrézhami in s' mnogimi britkostmi. Š' tém nas je uzhil prav moliti in v' njega saupati. On dobrotljivi nebéshki ozhe je videl nasho poterpeshljivo, uslishal

je nafhe sdihvanje, in danf nam tako veselje storil. Šnozhi shé je bilo moje ferzé slo veselilo, bres de bi bil védil sakaj, danf pa posnam in zhutim. Ljuba mati! vé m de se je vam vse léta, kar sva bila lozhena, hudo godilo, nar hujji pa vam je bilo, ker niste od mene nizh flifhali in svédli. Veliko hujfhi vender se je meni godilo. Per réki Beresini, kjer je vezh sto franzosov, lahov in némzov potonilo, ko so naf Rufi podili, se je moft poderl, zhes nifmo mogli, toliko je bilo merlizhev v' vodi de se je skorej voda sajesila, shivi so po mertvih zhes lasili. Štrah je she mifliti na tisti dan, kaj smo terpéli per tisti vodi Beresini. Tudi jest fim bil she bliso smerti. Pahnili so me v' vodo tisti, ki so sa nami perderli in pred Rufi beshali. Vlak je hotel préd zhes vodo priti in beshati. Plavati fim fizer enmalo snal, vender lazhen in slab nifim mogel naprej, vidil fim, de je sdej moja sadnja ura prifhla. Moj tovarfh, s' ktérim sva bila védno svefta prijatla, ktérimu fim vezhkrat kaj dal, dokler fim dnarjev dofti imel, je k' frézhni vidil, kako v' vodi pojémam, skózhi v' vodo, in frézhno me is vode islézhe in pred smertjo obvarje. Ko na fuho prideva, fim se mu sahvalil, pa fim rékel: Kaj pomaga, ker fi me otél pred smertjo v' vodi, sdaj pa naji bodo Rufi pobili, ktéri so bili komej 3o stopinj od naji. Dobri tovarfh mi vezhe: V' Boga saupajva, on naji bo obvarval in per shivljenji ohranil. Versiva vse oroshje od sebe in pojdiva Rufam naproti profit, de naji per shivljenji pufté. Štorila sva kakor

je rékel, in Rufi so naji dali s' drugimi vred v' temne globoke jame rudo kopat, kjer se nama je grósno hudo godilo, vender sva Boga hvalila, de sva per shivljenji ostala. V' najnih nadlogah sva eden drusiga troshtala, in védno Boga profila, de bi se naji usmilil in nama to frézhno dodélil, she kdej domu priti. Moj ljubí tovarsh in svésti prijatel me ni sapustil, vselej mi je rad pomagal in jest njemu. Zhes vezh lét je Bog najno proshnjo, nanje molitve uflifhal. Réshena sva bila oba ob enim is rufovske flushnosti, ispushena sva bila domu. Lejte mati bliso doma fim she bil, ne délezh od Dunaja, in fim tako oflabel, de mi vezh ni bilo mogozhe naprej. Vef slab, sdélan, spotan in lazhen fim omedlel, tako de se nisim savédel. Moj ljubí tovarsh me ni sapustil, po bratovsko je same skerbel, dobrih ljudi profil de so mi pomagali. Bres njega bi bil gotovo umréti mogel na poti. Lejte, ta svésti prijatel, ta moj dobri tovarsh je Basili Hudon, ktériga tukej s' mano per misí vidite. Kordula vfa ginjena na to perpovedovanje: O svésti varh-mojiga fina, mu je rekla po franzosko, ker je snala tudi dobro govoriti, kakshino plazhilo ti bom dala sa take dobre déla, ali kako se bom sadosi hváléshna fkasala? Bog vam vse to poplazhaj, jest nisim v' stanu tolikih dobrot, ki ste jih mojimu finu storili, poverniti. O dobra gospa Kordula! odgovori Franzos. Sadosi fim plazhan viditi val in vashiga fina tako frézhna, in tako veséla, de sta se nashla in spét sdrava eden drugiga dobila. Bog daj, de bi tudi jest svoji ma-

teri tako veselje storil. Kar sim vashimu finu storil, je bila moja dolshnost, né hvalite tedaj mene savoljo téga. Dolshnost je bila to ker-shanska, in hvaléshnost do vashiga fina me je vesala, njega ne sapustiti: On mi je tudi shivljenje otel, ker ni hotel povedati, se sim prvi Franzos, ampak je le Rufam pravil, de sim njegov tovarsh. Njegovi ilirski jesik me je per shivljenji ohranil, ker je Karl prezej s' Rufi govoriti snal, in tako sebe in mene per shivljenji ohranil, ker je Rufam védno pravil, de sva bila perfiljena se s' Rufam vojskovati.

Karl naprej tako govori materi Korduli: Drugi moj in mojiga tovarsha dobrotnik so leta prizhijozhi visoke zhasi vrédni gospod shkof Paul. Oni so nama pomagali, naji preskerbéli, naji k' sebi vséli, in sdaj she sami naji k' vam perpeljali. — Na to mati in sin vstaneta, stopita k' shkofu Paulu, ga vsak sa eno roko primeta in jo s' solсами v' ozheh hvaleshno kushujeta. O dobri duhovni ozhe! je rekla mati Kordula, kako vam moreva sadošti hvaléshna biti, kako dobrote poverniti? Bog naj vam obilno poverne. Vam se ne more nikoli hudo goditi, ker tako radi dobre dela milosti storite, se je sam Jesus rékel: Karkoli bošte réveshem storili, hozhem tako sarajtati, kakor de bi bili meni storili. Ker vam drusiga ne morem poverniti, val profim vikshi duhovni ozhe! vsaj to veselje nam storite, de nékaj dni per nas ostanete, vkupej hozhemo Boga hvaliti sa tolike dobrote. Tudi Franzos Basil mora per nas oštati, in potem zhe bo hotel iti v' svojo domovino, ga bom jest dala

peljati do doma in s' vſim ga hozhem preſkerbėti, ker vrédin je tak kriſtjan ſhlahtniga ſerza.

Škof Paul in Franzos Baſili ſta dovolila per goſpěj Kordula tri dni oſtati, torej poſhljeta voſnika s' kozhijo v' méſto naſaj, de naj oſhtirju pové; de tri dni jih ne bo naſaj, de bodo per goſpěj Korduli oſtali. Po tem voſniku ſe je kmalo rasoſnanilo po méſtu in okoli, de je mladi Baron Karl, ſin goſpé Kordule, domú priſhel, torej ſo réveſhi in drugi ſnanzí priſhli Korduli ſrézho voſhit, in mladiga Karla vidit. De je goſpá Kordula to veſélo ſgodbo bolj vrédno obhajala, je ukasala drugi dan dobro in ſhahtno koſilo napraviti in je ſraven veliko priyatlov in priyatliz povabila. Drugo veliko koſilo je tudi ſraven napravila ſa vſe réveſhe tiſtiga kraja, in jim ukasala dati obilno jeſti in piti. Vſe ſe je veſelilo v' gradu in ſunej grada. Vſi ljudjé ſo djali: Lejte, vender Bog ſhé tudi na tem ſvétu nekoliko dobrote povrazhuje. Kolikó dobriga je ſtorila goſpá Kordula, kolikim réveſhem pomagala. Sraven je sméram sdihvala ſa ſvojim ſinam, ſdaj pa je ſrézšno priſhel, v' taki ſhlahtni tovarſhii, je naſhel dobro mater, in dobra mati je naſhla ſvojiga ſina zheſ toliko lét. Brumno ſhivéti vſelej prav pride.

IX.

Škof Paul najde svojo mater.

Druzi dan, bil je ravno binkuštni pondélik, je Škof Paul v' zerkvi, ktera je bliso grada bila, s' pervoljenjem fajmashtra tiste fare ozhitno boshjo flushbo opravil, kjer so vsi vkup konz mashe hvalno pésem sapéli. Ko domu pridejo sajterkvajo in pa si eden drugimu perpovedujejo, kako se je godilo. Nikoli se niso mogli sadofti sgovoriti. Vsim vkup je Bog danf spét novo veselje perpravil. Med tem je bilo kofilo gotovo. Dobre in drage jedi so flushabniki na miso nofili, vse je bilo perpravljeno. Poklizani k' misi, preden se k' jedi usédejo, na glas molijo, škof Paul je naprej molil, ni si tega pomishljeval ali bi glasno molil ali ne, ker per gospôdi ni navada pred jedjo in po jedi glasno moliti. Škof Paul kar móli, drugi so sa njim molili. Po tem se k' misi usedejo, jedó in se od mnogih rezhi pogovarjajo. Vsi veselí in dobre volje so bili. Kmalo potem pernese Nésa, stara svéta flushabniza in prijatli za gospé Kordula, novo dobro jéd na miso. Gospa ji rezhe: Glej Nésa! kako sim frézhna, ker sim fina spét dobila, ktériga nisim nikoli viditi mislila; is zéliga serza tudi tebi tako frézhno pervoshim; shelim de bi tudi ti kdej tako veselje vshivala. Nésa na to nizh ne odgovori ampak globoko sdihne. Ne shaluj ljuha moja Nésa! ji rezhe gospa: Dva fina imash, vender se bo lahko sgodilo de eniga najdesh.

Škof Paul, ko to slifhi, se oberne k' gospėj Korduli in ji rezhe: Shlahтна gospa! povejte mi, od kod je vašha flushabniza doma, ki jo Nésho klizhete, prav prav snana se mi sdi, she fim jo vezhkrat ogledval od strani, nekako posebno nagnjenje do nje zhutim, in ne vé m sakkaj? Gospa rezhe: Is ilirskiga je, bliso L... domá, kjer je bila nékdej suknarija. Mosha so ji mladiga na vojsko vséli in sdej dolgo lét nizh ne slifhi od njega. Sapuštíl je dva fantizha, dala jih je v' flushbo, ker jih ni mogla fama preshivéti, tudi od nobeniga nizh ne vé, kjé je ktéri, ali kako se mu godi. Per meni je shé dolgo lét, rada jo imam, sato ker je pridna, svésta in brumna. Ena drugo sve trosh-tale in vkup molile. Per teh besédah je shkofa Paula selena in rudézha prehajala, drugiga ni mogel rezhi ko te beséde: Vsaj sdej vé m, sakkaj se mi je ta shenska tako snana sdéla. Profim vaš gospa, pravi shkof, de poklizhete Nesho k' misi, in de mi dovolite ji kako veselje storiti. Gospa kar posvoni, pa kakor bi mignil je bila Nesho per misi, in gospa ji rezhe: Pojdi tukej ti gospod shkof hozhejo nékaj povédati. Škof Paul se perklone všim povabljenim rekozh: Mi ne bošte samérili, de tukaj ozhitno per misi se s' flushabnizo pogovarjam. Vfi so rekli: Prav je. Potem rezhe shkof Neshi: Ljuba moja, povejte mi kako je bilo vašhimu moshu imé? Nesho odgovori! Franz Švetin. Škof: Koliko otrok sta iméla? Nesho: Ne vezh ko dva fanta in pa dvojzhika sta bila, potem je mosh mogel iti na vojsko, in ni ga blo vezh nasaj. Škof:

Kako je bilo fantam imé, in kam sta prishla? Nesha: Pervi je bil Janes drugi je bil Paul; Janesa je néki fosed v' Terst odpeljal, potem Bog sna kam je preshel. Pauleta sim dala kra-ve pasti; prishel je néki gospod, ga je s' saboj vsel, in od takrat ni vezh glasu od njega. Per teh besédah je Šhkof Paul sposnal sa gotovo, de je Nesha njegova prava mati. Vezh se ni mogel satajvati, vstane, jo objame s' solsnimi ozhmi rekozh: Ljuba moja perferzhna mati! glejte, kakor je Bog dal vzhérej vashi dobri gos-péj Korduli tako srézho in veselje vshivati, ker je nashla svojiga fina, ravno tako veselje je vam Bog danf perpravil, pa tudi meni. Jest sim vasf fin Paule, ktériga ste krave past dali. Ne shalujte vezh, ne sdihovajte moja dobra ma-ti! lahko vam bom sdaj obilno povernil, kar ste s' manoj terpéli in sa-me skerbeli. Hvalite Boga, ktéri je moje in vashe molitve uslishal. Nesha se sazhudi, vsa bléda perhaja, ne vé ali je resniza, ali so sanje, in rezhe: Oh to ne more biti, kako bi bili vi moj fin. Šhkof Paul saviha rokave, in pokashe materi desno roko, kjer je bilo s' rudézho farbo v' kosho saresano „Franz Švetin.“ Potem pokashe lévo roko, kjer je bilo sarésano „Nesha Terpinz.“ Ko Nesha tó sagléda je sposnala, de je ravno tisto snamnje, ktéro je ona sama Pauletu she otroku naredi-la, sdaj je sposnala, de je shkof Paul njeni pravi fin. Od preveliziga veselja je Nesha omed-léla in nesavédno na tla padla. Na postljo so jo mogli nesti; pa s' dushézhimi masili so jo kmalo sbrihtali. Po prasnizhno so jo oblekli,

in k' misi se je mogla vsesti, desirano se je branila. Ko k' misi pride, so se vsi povabljeni grosno veselili, in zhudili se, de dva fina najdeta vsak svojo mater, bres de bi bil ktéri mislil. Ni ga bilo ne pred ne potlej taziga veselja v' tistim gradu. Zelih osem dni so she potem vkup ostali, se s' gostarijami veselili, eden drugimu svoje pergodbe perpovedvali, in Boga hvalili, kateri jim je toliko veselja shé na tem svetu dozhakati dal. Osmi dan se lozhijo, pa teshavno je bilo lozhenje, vsm so bile solsé v' ozhéh. Škof Paul je rékel: Ne posabimo boshjih dobrot, bodimo svésti dobrotljivimu Bogu, in dal nam bo tudi frézhó, de se bomo na unim svetu spét nashli, kjer se ne bomo nikoli vezh lozhili. Franzosu Basiliju je dala gospá Kordula toliko dnarjev, de je bil do svojiga doma obilno preskerbljen, ker je bil tako svešt tovarsh Karlnov. Kader ga Kordula od sebe spuští, mu rezhe sa odhodnjo: Bog vam daj tudi najti svojo mater, in ji toliko veselja storiti, kolikor ga je meni moj Karl storil. Zhe bošte tako frézhni jo shivo in sdravo najti, pisnite mi, de bom deléshna vashiga veselja. Franzos se perklone, sahvali sa dobrote, obljudi svešto sporozhiti, kako bo doma sprejét, in gré. Karl ga nekaj dalje spremi, ko se lozhita se objameta, in obema tezhejo solsé. Tako je prava resnizhna prijasnost dva serza sklenila, de sta bila v' nesrézhni in frézhni ko prava brata. Škof Paul vsame svojo mater in jo k' sebi v' kozhijo posadí, tudi perséde gospa Kordula, in jo do vélike zeste spremi. Teshko

se je lozhila Nesha od svoje dobrotnize Kordule. Obe ste jokale preden se lózhite. Nesha ni mogla drusiga rezhi, kakor te besede: Shlahтна gospa, moja dobrotniza! ne morem se vam sadošti sahviliti sa tolike dobrote, kar ste mi jih storili; molila bom sa vas, de se kdej v' nebésih snidemo. Tako je shel Franzos iskat na franzofko svojiga domovanja; shkof Paul pa se je peljal s' svojo materjo po drugi poti nasaj v' svojo shkifjo. Švojo mater Nesho je per sebi imel, lepo sa-njo skerbel in jo spofhtoval.

DRUGI DEL.

I.

Janes Svetin pék v' Terstu.

Néki mokař, ktéri je poln vos moka v' Terst naprodaj peljal, vsame fantizha Janesa s' faboj, ktériga mati Nesha Svetinka vezh prerediti ni mogla. Mislil je mokař, fantizh je brihten, sna brati in pifati, tudi enmalo lařhko sna shlobudrati, morebiti ga kam perpravim, de mi bo hvalo védel. Ko v' terst pervosi, kmalo pride pék, ktéri ob enim vřo moko kúpi, po tem v' sméhu vprařha mokařja: Prodařte tudi fanta, ki je na vosi, slo mi je vřhézh; mislil je pék, de je fant mokařjev fin. Kakor nalafh so bile mokařju te beséde, sato bersh rezhe: Mosh beséda: Rad vam ga dam. Ni moj fant to, ampak fin néke révne vdove, ktéra ga vezh prerediti ne more. Vsél fim ga s' faboj, de bi ga kam perpravil, zhe vam je reřniza ga vséti, bote dobro délo řtorili, in fant vam bo hvalo védel. Pék na to fanta s' veseljsem k' sebi vsame, in ga uzhí pékovřkiga rokodéla.

Kmalo se je Janesik pervadil v' Terstu. Gospodar in gospodinja, vři so ga radi imeli,

ker se je k' v'fakimu delu snal perpraviti, in je bil grosno priden. Dobro mu je bilo, vendar téga ni imel, kar je nar bolj shelel, sato je bil sméram tih, pobit in shalosten. Vezhkrat je ob nedéljih in prasnikih v' kakim samotnim kraji sdihoval in jokal. V' sazhétku so vsi menili, fant joka po domu, dolg zhaf mu je. Zhes nekaj zhafa ga gospodar vprasha: Janesik! ti je she sdaj dolg zhaf, se ti toshi po domu, ali kaj ti je, ker si smirej shalosten? Fant odgovori: Nizh mi ne manka, dobro mi je, le téga nimam kar nar bolj shelim, pa ne upam se val profiti. Le povej, zhe se more ti bom storil, sato ko rad bogash. Janes odgovori ponishno: V' sholo bi rad hodil, rad bi se kaj uzhil, premalo snam, pa she to bom posabil. Gospodar mu prijasno rezhe: Fantizh! prav vshezh mi je to, ne bodi shalosten savoljo téga, zhe bosh sméram tako rad ubogal, kakor do sdej, tudi v' sholo bosh hodil. V'fak dan vender te ne morem pustiti v' sholo savoljo pekarije, v' nedéljih in prasnikih pojdesh vselej v' nedel'sko sholo. Zhe bosh priden, zhes pol léta bom domazhim fantam uzhenika v' hisho vsél, in tudi ti bosh smel vzhafi sraven poslusbati, kar se bodo uzhili. Kdo bi bil bolj vesél ko Janes per tih besédah. Vesél skozhi gospodarju roko kushnit, in se mu sahvalit. Od sdej je bil Janes sméram vesél in dobre volje. Prezej pervo nedéljo je v' sholo shel, in svesto pasil na vse kar je v' sholi vidil in flishal. Uzhenik ga je kmalo sposnal, in ga sato vezhkrat ozhitno hvalil, in ga drugim sa isgled

dal. Med vsimi drugimi rezhmi, ki se jih je Janesik v' sholi uzhil, so mu bile nar bolj vshézh rajtenge. Grosno ga je veselilo, kader v' sholi drugi fantje niso mogli narediti rajtengo, on pa jo je urno storil, zhe je bila she tako teshka. Tudi je Janes svojimu gospodarju vse rajtenge naréjal, kader je moko ali druge rezhí kupval. Kader je zhaf imel Janesik, ni drugih norzhij vganjal, kakor njegoví tovarshi, ampak bukvize je v' roke vsél in kaj dobriga bral, sato ga je tudi gospodar rad imel, ker je vidil, kako svést in priden fant je, in pa védno doma. Nar vezhi dobizhek pa je imel Janes od téga, ker se je le domá dershal, de se je obvarval pred sapeljivoštjo hudobnih tovarshev. Marsikterimu tovarshu, ki ga je kam vabil je odgovoril: Ne grém, sim obljubil mater ubogati, ker so mi vezhkrat prepovedvali v' tovarshije hoditi, in so mi djali: Fant! obdershi v' glavi té beséte: „Po hudobni tovarshii glava boli.“

Eno nedéljo so iméli per Janesovim gospodarji véliko gostarijo, sato ko so pekovskiga fanta, ktéri se je suzhil, bil je Janesov tovarsh, v' pékovsko bratovshino vséli. Pili in jédli so in dobre volje bili zéli popoldan. Janes pa se je skrivéj ukradil, vsél bukvize, shel is mésta v' samotén kraj. Vrozhe je ravno bilo, se vshéde ne delezhe od zéste na breshizhku in morjé premishljuje. Mishil je sam per sebi: Toliko vode, kar ozhí peljajo drusiga ni ko voda, kaj je neki un stran vode, ali so tudi tam ljudjé kali? Ko Janes tako morjé premishljuje in bosh-

jo previdnost hvali pod drevésam, pertezhe kodraft pef tudi pod drevo v' lenzo, in se sraven Janesa vléshe. Janes sagléda, de je pef nekaj rudézhiga v' gobzu pernésel; Janes pfa hitro spodí, in koder puftí, kar je pernésel. Bila je lépa shtirvoglata moshniza is shlahtniga rudezhiga usnja, kakorshne le gospodje per sebi nositi navado imajo, de pisma ali kake druge tanke rezhí hranijo. Janes jo odprè, pa kako se sazhudi ko najde noter dvanajst bankovzov po taushent goldinarjev, shést po pét sto goldinarjev, in she vezh drugih pisem, ktérih ni posnal. Sraven je bil tudi grosno lép slat perstan, kamenzi so se leskatali, de ga blefhé. Janes Svetin vse to pregleduje in misli. O révesh, kdor koli si to sgubil, shelim pred ko je mogozhe najti tistiga, ktéri je sgubil, de mu nasajdam. Tudi skushnjave so ga sazhéle motiti; huda misel je prishla v' glavo, ktéra mu je rekla na tihame: „Špravi in tiho bódi, sej te nihzhe ne vidi, dnarjev imash sdaj sadošti, dokler bosh shiv, svediti pa se ne more, ker shiv zhlovek sato nizh ne vé.“ Na to Janes proti nebésam pogléda, hitro se na Boga spomni, in sam sebi odgovorí: Réf de me nihzhe ne vidi, pa Bog me vidi, pred Bogam ne morem nizh skriti. Kaj mi pomaga krivizhno blago ali najdeno, ker ni moje; kako bi ga samogel s' mirno vestjó vshivati. Ne, ne, ne obdershim ne krajzerja. Ne bom nikdar materniga nauka pasabil, kar so mi vezhkrat rekli: „Fant! kader kaj najdesh, ne misli de je tvoje, daj nasaj, svédi zhigavo je, daj osnaniti, gospodar se bo kmalo dobil, tako

bošt pred Bogam in pred ljudmi poshten ostal.“ Janes je tako hitro skufhnjave premagal, materni nauk mu je bil dober perpomozhik. V' arshet spravi lépo moshnizo in gré pozhasi domu s' refinizhnimi sheljami najdeno nasaj dati.

Vesél gré Janes Švetin proti domu ob morji, ne misli vezh na najdeno blago, kar frézha nekiga gospóda lepó oblézheniga, ktéri je ob morji gori in doli hodil, sdaj naprej sdaj nasaj ves samishljen. Njegov obras je bil prepaden in bléd, ves je bil v' shalosti vtopljen, de je bil merlizhu podoben. Švetin ga gléda in misli: Téga gospóda mora grosno nekaj skerbéti, ki je tako slo shalosten. Le stopi k' njemu in mu rezhe prijasno: Gospod, ne samérite, de val vprasham: Kaj hudiga se vam je sgodilo, ker ste tako shalostni? Gospod bi morebiti v' svoji frézhi pékovskiga fanta she poglédal ne bil, in mu odgovora ne dal. Nefrézha in nadloga pa tudi prevsétniga in visoziga zhlovéka ponishniga storí; torej gospod globoko sdihne in rezhe: Oh kaj me vprashash, ker mi pomagati ne moresh. Janes naravnošt odgovorí, kakor pred nedolshen in nepokashen mladenzh: Gospod! zhe vam jest ne morem pomagati, vam Bog lahko pomaga. Te beséde nedolshniga mladenzha so shalostnimu gospodu do serza shle, in ga nekoliko sbrihtale v' Boga saupati. Pred je bil gospod le v' posvetne skerbí, v' barantije in kupzhije samaknjen. Na Boga je malokdaj ali pa nikoli ne mislil.

Na to pravi gospod, prav govorish. Réf je, de mi Bog lahko pomaga, tode prevelika je

moja nestréžha, ne morem je preshivéti, ravno sdaj pregledujem in premišljuje, kjé bi v' morje skožhil in se vtopil; konez je mojiga shivljenja; meni ni vezh shivéti. Janes Svetin serzhno stópi k' shalostnimu gospodu in rezhe: Gospod! lepó val' profim ne storite téga. Zhe ste nestrézhni na tem svétu, sakaj se hozhete s'he v' vezhno nestrézhno pogrésniti. Kaj ne véste, de ta gréh vam ne bo ne na tem ne na unim svétu odpushèn; sakaj hozhete upanje na boshjo milost sgubiti in szagati. Ne véste, de po hudim vreménu spet lepó sonze fija. Zhe se vam sdaj hudo godí vam bo shé Bog spét frézhno dal. Bog poshilja nestréžhe, de nas s' njimi opominja na njega ne posabiti. Le terdno v' Boga saupajte in on dobrotlivi ozhe vam bo vse to v' val'ho frézhno obernal. Per tih besédah je gospod ostermel in fanta debélo gléda, zhes nekaj zhasa rezhe: Fant! danf si ti moj angelz varh. Tvoje beséde so me potrosh-tale. Gotovo bi shé bile vélike morske ribe moje truplo tergale, in s' mojo dus'ho Bog vé kaj bi bilo, ko bi ti meni ne bil tako v' serze govoril. Bogal bom perprostiga fanta, ne bom se vtopil, naj se mi godí kakor hozhe. Shlahтно je tvoje serzé o ljubesn'jivi fant, povéj mi, zhigav si, hvalo ti bom védel, torej ti hozhem tudi svojo nestréžho povédati. Gléj, jest sim bil bogat, per kupzhii sim si opomogel. Ravno po kupzhishkih opravilih sim danes sjutrej shel, in vsél, s' sabo skorej vse premo-shenje v' rudézhni moshnizi. Ko pridem do kupzhije, o strah! séshem v' arshet, ni je bilo ni-

kjér moshnize, urno se vernem, tezhem nasaj
 iskat, ishém in ishem pa je ne najdem. Vezh
 ko desetkrat sim shé danf to pot storil, pa
 vse saštonj. Janes je sdaj sposnal, de ta je pra-
 vi gospodar najdene moshne, vender jo nozhe
 pred pokasati, de rezhe gospodu: Morebiti vam
 samorem svediti tishiga, kdor jo je nashel, po-
 vejte mi, koliko je bilo noter. Gospod pravi:
 Bilo je noter 12 bankovzov po 1000 goldinar-
 jev, 6 po 5 sto, druge pisma so bile pa dobiv-
 ne pisma, ki se po némskhko veksel imenujejo,
 tolike vrednosti, de ti ne morem isrezhi. Sra-
 ven je bilo pét slatih zekinov in grosno lép
 drag perstan, s' takimi shlahtnimi kamenzi, de
 je veliko vréden. Ko bi kdo meni vse to na-
 saj prinéfel mu rad 1000 goldinarjev dam, zhe
 bi pa she vezh hotel, bi tudi rad dal, kolikor
 bi sam smislil. Janes, ktéri je sdaj sa gotovo
 sposnal, de je to pravi gospodar najdene mosh-
 ne, spodobno rezhe: Gospod! ali vam nisim prav
 pravil, de le v' Boga saupajte in nizh shaliga
 si ne storite? glejte kako kmalo vas Bog po-
 troshta. S' temi besédami potégne moshno is
 arsheta rekozh: Ali je to tista vasha sguhljena
 moshna? Gospod jo ugléda in savpije, moja, mo-
 ja, in od veselja mu skorej teshko pride. Gospod
 fanta objame, od veselja joka in pravi: Poshte-
 ni fant! koliko hozhesh de ti dam sdaj, ker si
 meni toliko dobriga storil, le povej, le povej hi-
 tro, koliko hozhesh, kaj si sberesh. Taushent
 goldinarjev sim sam obljudil, pa tí morash vezh
 vséti. Ti si me otel od nefrézhne smerti. Ja-
 nes na to rezhe: Veseli me, de sim praviga

gospodarja dobil, in dal premoshenje, zhigar je, ne vsamem pa nizh nizh, ko bi me ne vém kako filili. Sdaj se gospod she le prav zhudi, de fant nizh daru nozhe, in de se tako terdno brani, sato ga vprasha: Fant povej mi, sakaj vender nizh nozhesh od mene vséti, ko si mi toliko dobriga storil? Fant Janes ob kratkim odgovori: Sakaj bom od vas jemal, ker nizh saflushil nisim; de sim vam nasaj dal kar sim nashel, to je bila moja dolshnost. Šim vesél, de sim se ptujiga blaga kmalo snebil. Zhe sim pa s' tem kaj vam pomagal, ker sim vas malo na Boga spomnil, mi bo she Bog poplazhal, vasliga dnarja pa nozhem. Hvalite Boga sa to frezho ne mene, Bog vas je hotel skufiti. Me ni tudi nizh ni treba, pravi fant nadalej; jésti in piti imam, obléko mi napravijo, per dobrih ljudéh sim, radi me imajo. Gospod ko vidi, de fant nizh daru vséti nozhe, vsame moshno v' roke, jo odpre in pravi: Fant! vsaj to mi povej kako ti je imé in perimk, kaj si in kjé si. Fant pravi: Janes mi je imé, pissem se Švetin, pékovski fant sim per péku pred rudezhim mostam v' Terstu. Gospod vse to s' plaibesam sapilhe, in Janesu en zekin v' arshet porine in gré. Janes pa rezhe: Bog vas obvari.

II.

Janes Svetin per vëlkim tergovzu v' Terstu.

S' vesélim serzam pride Janes proti vezhéru domu, in hitro da sohranit slati zekin svojimu gospodarju. Kjú si dobil ta dnar, ga vprashha gospodar? Vesh de veljá devét goldinarjev? Janes pravi: Nekaj sim nashel in nasaj dal gospodu, ktéri je sgubil, on mi ga je dal. Šilil me je vezh vséti, pa nisim hotel. Janesovi tovarshhi pa so ga sa norza derskali rekozh: Sakaj nisi vezh vsél neumnesh, kako lahko bi bil ti obogatel! Janes pa drusiga ni rékel, kakor to: Nisim saflushil, pa nisim vsél, kar ne saflushim pa tudi ne vsamem! zhe mi je Bog kaj name-nil mi bo she dal.

Drugo jutro prezej pridejo trije gospodje k' peku po fantu vprashhat. Nimate vi fanta, mu pravijo, kterimu je Janes Svetin imé, radi bi ga vidili in s' njim govorili. Mojster pék rezhe: Imamo ga, ni ga ravno doma, pa kmalo pride. Šmém vprashhati, pravi pék, kaj bi mu radi? gospodov eden odgovorí: Fanta vam homo vseli. Na to se mojster ustrashi in pravi: Sa boshjo voljo, kaj je narédil, gotovo je zekin ukradel, ktériga je vzhérej spravil dal; téga bi ne bil nikoli od fanta mislil. Gospodje so se pa posmehvali. Med tem fant pride, ugleda tri gospode, in prezej med njimi sponá uniga, ktérimu je vzhérej najdeno blago nasaj dal, in mu rezhe: Kaj vam nisim vsiga nasaj dal, ki ste sa mano prishli? Gospod pravi:

Vse, vse, le prishel sim profit tvojiga gospodarja in tebe, zhe bi hotel ti s' manoj iti in per meni ostati; dobro ti bo svoje shive dni, ker si tako veliko dobroto meni storil. Tisti gospod pa je bil veliki tergovz v' Terstu, imenitin gospod, una dva sta bila méstna pisarja, de sta v' prizho péka sapifala, de tergovz hozhe Švetina fanta preskerbeti do smerti. Torej vprashla gospod: Janes si dovoljin s' mano iti in per meni biti; imel bosh kar bosh hotel, uzhil se bosh kupzhije, pomagal bosh per barantii. Janes rezhe: Grem rad, zhe me gospodar pustí; bres njegoviga dovoljenja ne grém, on mi je sbé veliko dobriga storil. Pékovski mojster, ktérimu je tergovz vse dopovédal, kako lépo se je Janes sadershal, in ga pred nestrézhno obvarval, se oberne v' fanta rekozh: Janes! Nerad te pustim od hifhe, sato ko si svést in priden; rad bi te imel; ker pa te ta gospod hozhejo, in te do smerti preskerbé, te je frézha dofhla. Ne bom ti bránil, pojdi le pojdi s' gospodam, in tudi sanaprej bodi tako priden in svést, kakor si bil do sdej; frézho ti bo Bog dal. Grém pravi sdaj Janes, pa prosim samo to, de me v' fholo poshiljate, ker imam velike sheljé, se kaj vezh nauzhiti. Gospod mu vse oblubi; vender preden se lozhi, se mu je tako vshalilo, de je na glaf jokal. Lepo se potem sahvali svojimu mostru, mu roko kufhne in gré.

Švetin, sdaj so ga le tako klizali, je per svojim novim gospodarji nar vézhi veselje imel v' tem, de je v' fholo hodil. Svešto in pridno se je uzhil, pa tudi v' drugih rezhéh

doma pridno pomagal per prodajanji. Nauzhlil se je franzofsko, lafško, in angelfško govoriti in dobro pisati, posebno se je v' velikih rajtengah dobro suzhlil. Vfi so ga radi iméli, sato ker je bil le toliko priden in brihten, sraven pa toliko ponishen. Nikoli ni shel v' hudo nevarno tovarshijo, ampak ob délavnikih in prasnikih je shel v' zerkev, potem pa je doma kaj pisal ali pa dobre bukve bral. Ob kraji morja se je nar rajshi sprehat hodil; tudi je shel vezhkrat pod tisto drevó, kjer je bil mofhnizo s' dnarji nafhel, ktéro mu je pel v' gobzu pernefel. Tisto drevó je imenoval drevo srezhe, in tisti kraj je imenoval vesel kraj. Is tistiga veséliga kraja je Svetin vezhkrat preko morja glédal; vnele so se v' njem sheljé delezh delezh po svetu iti, de bi v' daljnih krajih kaj vidil kaj skufil. Vezhkrat je v' mnoge kraje pisal, de bi sa mater svedil, pa nikoli mu ni mogla nobena shiva dufha povedati, ali je mati she shiva ali mertva, ali kjé de je. Sato je premifhljeval eniga dné pod drevéfam srezhe: Ne vé m sa ozhéta ne sa mater, Bog vé kod se morata klatiti, kdo vé kako se jima godí, o kako bi rad sanje svedil, de bi jim sdaj kaj pomagal, kar bi lahko storil, ker imam shé nékaj lastniga premo-shenja. Védno so bile v' njegovim serzu vézhi sheljé krishem sveta iti, pa se ne upa gospodarju v' misel vséti, ker je védel, de ga ne bo pustil.

Eniga dné pride v' Terst velika velika bar-ka is franzofke deshéle, is mésta ki se mu Tu-lon pravi. Gospodar barke sam se je tudi per-

peljal v' Terft savoljo nove kupzhije s' shidanim blagam. Gospodar barke je bil filno bogat tergovz ali kupez is Tulona, perleten moder mosh, sraven pa brumen in poshten. Ta pride po barantii v' hisho Şvetinoviga gospodarja. Ko sta kupza shé svojo kupzhijo obravnala, in se zhes vezh rezhi pogovorila, rezhe franzos Şvetinomu gospodarju: Şkufi mi dobiti brihtniga zhlovéka, ktéri bo snal némfhko, lafhko, franzosko in anglefhko govoriti, slo ga potrebujem per mojih velikih kupzhijah. Imam jih vezh per hishi, taziga vender nimam, de bi vse te jesike snal govoriti, in pa de bi bil brihten per kupzhii. Dobro mu bom plazhal ne bo se kfal de je k' meni prishel, zhe bo priden. Şvetin je te besede flifhal; bile so mu kakor mezh skosi serzé, vender se ni upal nizm rezhi. Şkorej je shé sinil in se ponudil, vender je miflil: Ne spodobi se ponujati, obmolzhi in fkle ne fkrivej svojiga gospodarja profiti, de naj ga ponudi. Şvetinov gospodar rezhe Franzosu: Imam ga shé jest taziga zhloveka, kakorshniga vi shelitè dobiti, to de jest ga sam potrebujem, torej ga tudi ne dam; glejte ga, ravno ta le je; pokashe Şvetina. Franzos prijasno Şvetina pogléda rekozh: Ali bi pa ti ne hotel iti s' manoj zhes morje na franzosko, ko bi te gospodar pustil in pervolil? Şvetin hitro odgovori: Rad in s' grosnim veseljem bi fhel, ker sdavnej shé imam grosne sheljé iti po svetu kaj skufit. Gospodar pa rezhe Franzosu: Vse vam storim, tega fanta pa vam ne morem pustiti, ne le sato, ker mi je tako potreben, ampak on je moj

dobrotnik, in vse rasloshí in pové, kako se je Švetin sadershal. Franzos, ki je to flifhal, she bolj filí in prófi, de naj mu puftí Švetina. Švetin tudi sam prosi ga puftiti po svétu, ker ima le tolike sheljé. Gospodar ni hotel po tem vezh braniti, ki je videl, de fant slo shelí s' franzosam iti. Rad grém na franzofko, je djál Švetin, de bom videl deshelo, kjer so moj ozhe pokopani. Potem rezhe gospodar Švetinu: Prepuftim te tému mojimu prijatlu, ktériga posnam, de je poshten mosh; per njem ti ne bo nizh hudiga. Shelil fim, de bi ti smiram per meni oštal, ker nikoli ne bom posabil, koliko fi mi dobriga storil, ker pa le po svétu kaj skufti shelísh, pojdi, dovolim ti. Bódi vselej tako pamenten, kakor fi bil do sdej, in Bog te ne bo sapuftil. Ko bi fi ti utegnilo hudo goditi, ali bi kaj pomanjkanja mogel terpéti, le véditi mi daj, kjer koli bosh, dal ti bom, kolikor bi potrebvál. Ko bi utégnil ob flushbo priti, in ne mogel druge dobiti, pridi nasaj, s' veseljem te bom sprejél, in ti bom vselej hvaléshen. Ne bom posabil dobrote tvoje. Ti fi k' moji hifhi shégen boshji prinéfel, in mene sbrihtal. Zhe tudi jest med tem umerjem, bom jerbam narozhil sa-te skerbéti, kolikor bi ti potrebvál. Poln veselja je sdaj Švetin svojimu gospodarju roko kufhnil in pametno rekel: Gospod! sahvalem, de ste mi toliko dobri; ne mene le Bogá hvalite. Potem pelje gospodar svojiga ljubiga Švetina k' franzосу v' kamro, in mu ga isrozhí s' temi besedami: Tukaj vam isrozhim in perporozhím svéstiga in poshteniga flushabni-

ka. Ravnajte lepo s' njim; vé m de vam bo veselje délal. Švetin se ponishno perklone, in obljubi priden in pokoren biti. Zhes ofem dni barka odrine, in Švetin se pelje s' svojim novim gospodarjem po morji proti franzoski desheli. Lé p dan je bil, dober véter, barka plava hitro ko ptiza na luftu. Švetin shaloftno gléda nasaj proti Terftu, in pravi: „Bog te obvaruj ljuba domazha deshela; morebiti te nikoli vezh ne bom vidil: pa sej je Bog povfod, zéla semlja je boshja, on dobrotlivi ozhe, ktéri me je do sdej tako fkerbno pred hudim varval, me bo tudi sanaprej ohranil; v' njega bom vselej saupal, on me ne bo sapustil.“ Med tém so se mu solsé uderle, ker se je spomnil, kar je vezhkrat od matere flifhal, kako shaloften je tudi njegov ozhe bil, ker se je mogel od doma lozhiti. Naflonil se je v' barki, v' miflih vtopljen je premifhljeval, kako se mu bo sa naprej godilo. Ko spet ozhi povsdigne in she enkrat proti Terftu pogléda, mu je sginil spred ozhi, drusiga ne vidi okoli in okoli sebe, kakor seleno vodo morja. Ravno 19 lét je bil Švetin star, ko je shel is Terfta na Franzosko.

III.

Janes Svetin na morji.

Zélíh 19 dni so se vosili po morji, preden na Franzosko pridejo, ker jim je véter nagajal,

Bila je barka eniga dné v' nevarnosti vtopiti se. Strašno vreme se je po morji pergvalo, grosen vihar volove shene visoke ko hribje: barka se je gugala ko sibel. Brodniki so kléli in rotili, ker vihar nozhe néhati. Takrat she ni bilo velike nevarnosti, kader se je pa barka popolnoma po strani nagnila, so vsi brodniki obledéli, sazhnejo moliti, in vse svetnike na pomozh klizati. Vsfak je takrat molil, kdor je bil v' barki, tudi Švetin, ktéri se je ves tréfel, she ni nikoli tako svesto molil, ko takrat. She njegov gospodar Teodor Eskeles, — tako je bilo imé tistimu velikimu tergovzu is Tulona, — je rekel Švetinu: Fant! ti si she morebiti nedolshen, vémo, de Bog nedolshne rajshi uflifhi, môli môli, de naf Bog obvarje, zhe ne, vfiga bo konz. Švetin komej odgovori od strahu ves bojezh: Gospod! sej molim zeli zhas, kar hudo vreme terpi, de bi me le Bog uflifhal.

Zherna nozh je pokrila nebo in morjé; velika temota je postala. Drusiga se ni vidilo ko blifk, ktéri je okoli barke strafhno fhvigal, drusiga se ni flifhalo, kakor grosno buzhanje vetrov in treskanje nesnano, ktéro je na morji she veliko hujfhi, kakor na suhim. Vsi brodniki so sdaj upanje sgubili, po kotih popadali in se k' smerti perpravljajo, djali so, vezh ni sdaj pomozhi, vervi in platna nam je vihar potergal, ne vidimo vezh kam barka leti, perletela bo na kako skalo, se bo gotovo rasbila, in nafh konz je bliso. Vsi so sdihvali od perviga do sadnjiga; tudi Švetin se je k' smerti she perpravil, in she k' materi boshji je s' po-

lébnim saupanjem sdihováł, in sa pomozh profil. Ravno o polnozhi je bilo, in vihar je sazhél pojemati, megle so se jéle raspotégvati, spet se je rasjafnilo, in barka se je spet sama poravnala, morjé je pokojno perhajalo. To so brodniki kmalo zhutili, upanje se je v' njih serzah obudilo, spravijo se na noge, in potégnejo hitro sa vervi, kar jih ni bilo poterganih. Ob dvéh zhes polnozhi je bilo morje popolnoma tiho, bres vse nesrezhe je minilo hudo vreme, rasen teshkih rezhi, kar so jih po gospodarjevim govelji v' vodo pometali.

Nikoli she ni Švetin vidil, veliko manj pa she skufil takiga straha, nikoli she ni bil v' taki nevarnosti, pa tudi potem, ko je hudo vreme minilo, ni vidil ne obzhutil tolikiga veselja, kakor takrat v' barki. Gospodar barke je ukasal nove vervi in nove rjuhe nategniti, potem poklizhe vkup vse brodnike, in druge kar jih je bilo v' barki, vsi morajo poklekniti, sam tudi poklékne in ozhitno sahvalijo Bogá, de jih je obvarval v' taki nevarnosti in jih per shivljenji ohranil. V' tisti smertni nevarnosti na morji je Švetin terdno oblubo storil, nikoli v' nobeno krivizo ne pervoliti, ampak vselej svesto in poshteno raynati, naj se ma godi kakor hozhe. To oblubo je tudi dershál zeli zhas svojiga shivljenja.

IV.

Janes Svetin v' mestu Talonu na Franzoskim.

Dvajseti dan po nevarni voshnji po morji pride barka k' kraju; bil je ravno tudi dvajseti dan mesza kimovza, to je tisti dan pred s. Matevshem. Svetin sdaj pervizh ugléda franzosko deshelo, is barke je préglédal zélo lépo véliko franzosko mesto Tulon, kamor iti je njegov namen. Ko Svetin is barke pride in stopi na suho semljo, se prezej sjoka, ker so mu ozhe na misel prishli; rekel je sam per sebi: Lej tukej je semlja, v' ktéri kosti mojiga ozhe ta pozhivajo, ali pa zhe so she shivi, Bog sna v' ktérim kotu tizhé, in kako se jim godí. Svetin se hitro sbrihta, obrishe solsé in gré vesel v' hisho s' svojim gospodarjem. Ko pred perljuden fant je s' vsakim prijasno govoril, in se kmalo, kar jih je per hishi bilo, sprijasnil. Kader ga je gospodar peljal svoji stari gospéj pokasat, je Svetin spodobno svoji novi gospodinjji roko kufhnil rekozh: Gospa! prosim vas imejte poterpljenje s' mano, dokler vsih hishnih navad ne svém. Rad bom storil vse, kar mi bošte ukasali, samo de vém, kaj vam je vshezh. Shelim vam ustrézhi, in nikoli ne mislim vas radovoljno shaliti. Gospa je bila prav sadovoljna iméti tako perljudniga in pohlévniga flushabnika. Torej mu rezhe: Lepo se védi, svest bodi in priden per vsih opravih, tudi jest ti bom dobra, bom ti kakor mati. Na to se sahvali Svetin, in gré profit gospodarja mu dati opravila, ktérik se hozhe vaditi.

Ker je Teodor veliki tergovz bil v' Tulonu, ktéri je delezh in delezh v' velikih kupzhijah sapletén bil, ni hotel Švetina prezej v' shtazuno djati, ampak v' svojo pisarnizo ali kanzlijo ga déne, de ga skufi, koliko je Švetin uzhèn v' hupzhijshkih rajtengah. Pa kmalo je Teodor vidil, de je mladi Švetin v' rajtengah tako prebrisan, de nobeden njegovih flushabnikov, ktérih je she sédem imel, ne tako: Nar teshji in nar hujshbi rajtengo, nad ktéro si je vsakteri po 3 po 4 ure glavo bélil, préden jo je narédil, pa she vezhkrat je bilo kaj napak, je Švetin narédil ko bi mignil s' lohkobo bres veliziga truda. Perlétni tergovz Teodor, ktéri si shé savoljo starosti ni mogel s' rajtengami veliko glave béliti, je kmalo vidil, kako potreben mu je Švetin savolje tolike umnosti v' rajtengah. Kmalo ga je rajshbi imel ko vse druge svoje flushabnike. Kader je bilo treba kako teshko rajtengo narediti, ali kako drugo popraviti, le Švetin je bil poklizan, ktéri je s' veseljem in hitro nar bolj smotene in sahomotane kupzhije in rajtenge v' red spravil in rasjafnil, kar mu je veliko veselje in njegovimu gospodarju Teodoru she vezhi veselje bilo.

Tako vselej prav pride zhlovéku, kar se v' mladosti s' pridam nauzhí, sébi in drugim veselje dela. Teodor je savoljo svoje neismerjene kupzhije grosno rad imel Švetina, vender skufhen mosh je shé vezhkrat se nad kakim mladenzhem gofsal, torej mu ni veliko saupal. Rékel je: Švetin je brihten fant, le premlad je, njegove svestobe she nisim preprizhan. Zhe bo

on tudi tako svést, kakor je brihten in priden, ni ga meni treba boljshiga slushabnika iskati. V' svestobi ga je potem vezhkrat skufil. Podvergel mu je dnarje, tudi druge drage rezhi; pa Švetin nikdar nar manjšhi stvarize ni pre-maknil, zhe je kaj nashel, je vselej poshteno nasaj dal. Gospodar potem narozhi enimu svojih slushabnikov skrivej, de naj si persadeva Švetina svojiga tovarsha v' krivizo sapeljati. To-varsh skufi, Švetina nagovarja, de naj deli s' njim dnarje, sa ktére je svojiga gospodarja ogoljfal. Švetin pa, ko ni védel, de je to nalash le k' videsu, prósi tovarsha rekozh: Ljubi moj to-varsh! se ne bojish Boga? sakaj si gospodarju krivizo storil? Ne vésh de golufi, tatjé, krivizh-niki nikoli ne pojdejo v' nebésa? Sdaj pa she mene hozhefh smotiti in sapeljati. Ni sadosti, de si hudoben sam, she druge sapeljujesh. Daj nasaj gospodarju, zhe ne, jest bom povedal, in véem, de per ti prizhi pojdesh od hishe. To-varsh mu rezhe: Neumen si, sakaj se branish dnarjev, tudi drugi tako délajo, ne bo se své-dilo, kaj bosh na vsako rézh porajtal? Zhe no-zhefh deliti s' mano, bom sam imel. Švetin pravi: Ljubi moj tovarsh! zhe bosh tako dé-lal, kakor druge hudobne vidish, bosh delezh prishel. Nikoli se ti ne bo dobro godilo ne na tem ne na unim svetu. Zhe tudi pred ljudmi svoje krivize skrijesh, ali jih moresh pred Bo-gam skriti? Glej kako poshteni délajo in pra-vizhni, hudobnih krivizhnih ne posnemaj. Vésh de krivizhen krajzer desét pravizhnih ujé! Ker pa tovarsh ne néha Švetina motiti in ga k' kri-

vizam sapeljevati, gré Švetin eniga dné k' gospodarju sam in mu rezhe: Gospod ne sameritété! Né kaj bi vam rad povédal od vašhiga flushabnika, eniga mojih tovaršhev, samo profim, ne shtrafujte ga savoljo téga, ampak posvarite ga, de se poboljšha, in se ne navadi hudobije. Krivizo vam déla, in mene tudi vam krivizo délati sapeljuje. Gospodar mu rezhe prijasno: Prav je ljubi moj Švetin, de si mi povédal, ne skerbi, bom narédil, de te vezh ne bo motil. Od tistiga zhasa mu je Teodor shé velike rezhí saupal, bolj ko marfiktérimu drugimu Švetinovimu tovaršhu.

Eniga dné sedi Švetin v' pisarnizi sam ves samishljen v' rajtenge, ktére mu je gospodar Teodor rekel sdélati, kader je is doma shel v' blishno mésto savoljo nekake veliké kupzhije. Kar hitro stópi v' pisarnizo velik imeniten, k' vide-su shlahten lepó oblézhen gospod, in vprasha: Ši le ti Švetin Teodorov flushabnik, ktéri je tako umetaln, posébnó v' rajtengah? Švetin odgovorí pohlévno: Šim ja, kaj pa mi ukashete, kaj bi radi, val ne posnam, val nisim she nikoli vidil. Ptuji gospod na to drusiga ne rezhe kakor te beséde: Še bova shé v' kratkim vidila, in vsame is ársheta moshnizo, in jo Švetinu vershe. Ná, pravi, to je tvoje in beshí is pisarnize. Švetin skozhi hitro sa gospodam, de bi mu moshno nasaj dal, ker je rékel: To ni moje, in kar mojiga ni, nozhem; vender gospóda shé nikjer ni bilo. Svetin vsame moshno v' roke, jo odprè in najde noter sa tri sto frankov vrédnosti. Misli, in misli, kaj mu je

storiti. Ne vé, sakaj mu je to pufil gospod, ktériga ne posna. Ko gospodar Teodor domu pride je bila Švetinova perva skerba, de je tiſto moſhno vsél in mu jo neſe rekozh: Lejte to moſhnizo mi je nesnan gospod pernésel, tri ſto frankov je v' nji, nizh ne vé m sakaj mi je to dal, profim vaſ ſpravite té dnarje, sakaj jeſt jih nozhem in ne morem iméti. Teodor mu rezhe: Na moje beſéde ſpravi dnarje, in jih imej, tvoji ſo, ſe bo ſhé svédilo, od kod in sakaj ſo tebi v' roke priſhli. Švetin uboga. Kmalo potem ga Teodor poſhlje v' bliſhno méſio rajtenge na zhiſto sdélat s' kupzam, s' ktérim je Teodor malo pred kupzhijo ſtoril. Švetin pride v' tiſto méſto, gré v' hiſho barantavza, kamor ga je gospodar poſlál rajtenge izzhiſtit, kar ugléda tiſtiga goſpóda, ktéri mu je moſhno dnarjev poſilil, in to je bil ſam tiſti tergovz, s' ktérim je Teodor kupzhijo ſtoril, ſato mu hitro rezhe: Lej Švetin! ſej ſim ti rékel, de ſe bova v' kratkim vidila. Védil ſim, de te bo gospodar poſlal s' mano rajtingo ſtorit. Ljubi moj Švetin! nikar me ne ſtóri nefrézhniga. S' tvojim goſpodarjem imava ſhé velike rajtenge vkup, pa zhe pojde vſe na tanko, vſe po pravizi, vé m de bom ob vſe priſhel, tvoj goſpodar me bo na berafhko palizo ſpravil, jeſt in zéla moja druſhina pojdemo vbo-gajme profit, zhe ti zhiſto in pravizhno rajtingo ſtoriſh. Lej tvoj goſpodar je bogat, ſej ima de ſam ne vé koliko, ſtar je, otrók nima vezhko eno ſamo hzhér; jeſt pa imam veliko otrók, opomogel ſim ſi nékaj, ker ſim per rajtengah

tvojiga gospodarja slo vſhipnil, vender vſelej tako de ni zhutel. Zhe sdaj zhiſto rajtengo in pravizhno ſtorimò naſhe barantije, moram biti fiſota. Œvetin sdaj ne vé, kam ſe oberniti, kaj sazhéti in rezhe: Goſpod! po krivizi ne ſmém délati, ſpet ſe rajſhi ljudém kakor Bogu sámérim. S' témi beſédami gré, ukashe naprézhi in ſe pelja domu, bres de bi bil rajtengo le perzhél. Ko Œvetin domu pride, ga shé goſpodar na dvoriſhi zhaka in ga hitro vpraſha: Kako je to, de ſi tako hitro priſhel, tako kmalo opravil, ker ſim ménil, de boſh nar manj 3 ali 4 dní opraviti imel. Œvetin rezhe: Goſpod! ſakaj ſim tako kmalo naſaj priſhel, vam ne povém drugazhi kakor ſkrivej, de nobeden zhlovek ne bo ſliſhal. Teodor pélje sdej Œvetina v' ſvojo piſárnizo in mu pravi, sdaj govòri. Œvetin rezhe: Rad ſim per vaſ, ſato ko vidim, de ſte mi dobri, vender grém rajſhi od hiſhe danſ, kakor de bi s' tem tergovzam rajtengo délal, kamor ſte me danſ poſlali, on je tiſti, ki mi je moſhno dnarjev poſilil, de bi sdaj krivizhno rajtengo délal; téga me Bog varuj. Teodor mu rezhe: Œvéſti pridni ſluſhabnik moj, sdej ſpoſnam, de ſi svéſt, pojdi naſaj, ſtóri rajtengo s' unim tergovzam na zhiſto, ſavoljo téga ne bo neſrézhen, zhe bi bil tudi kaj dolſhan vſe mu bom odpuſtil. Œvetin uboga, ker ne vé, de vſe to je bila le ſkuſhnja njegove ſveſtobe, kakor ſta ſe bila goſpóda pogovorila.

Od sdaj ſanaprej je Teodor vſe le Svetinu ſaupal, in ga ſa perviga ali vélkiga ſluſhabnika ſtoril. Kar je bilo teſhkih in nevarnih oprav-

kov, je le Švetinu isrozhil, ker je védil, de mu bo svešto opravil. To de Švetin ni bil samo svést in priden v' flushbi, de ga je gospodar rad imel, ampak zélo njegovo sadershanje je bilo tako, de so ga vsi radi iméli. Ni bil prevséten savoljo téga, ko je bil per gospodarji v' zhafti, ni se nikoli zhes druge povikšhevál, ampak s' vsemi je bil prijasen in pohléven, proti svojimu gospodarju pa tudi ponishen in vselej bogliv. Tudi na franzoski semlji se je ravno tako varoval, pa she bolj ko pred, sahajati k' norzhijam ali igram v' tovarshije, ampak vsako nedéljo in vsak prasník je shel v' zérkev k' boshji flushbi dopoldne in popoldne, potem pa je védno doma bil in svešto svéte in druge dobre bukve bral. Na franzoskim so iméli navado in je she sdaj, de imajo o prasníkih ozhitne igré, keglanje, jesdarenje, plesanje in druge norzhije, kjer je sraven vselej tudi musika in pijazha. K' tem norzhijam so tovarshi Švetina velikokrat vabili in ga perganjali, ker so mu rekli: Zéli téden si s' hudimi rajtengami glavo bélišh in se trudish, sakaj bi ne shel s' nami v' nedéljo se malo rasjafnit in rasveselit. Švetin vender nikoli ni hotel iti, ampak rékel jim je: Mi ni potreba, rasveselim se nar bolj, kader sam doma ostanem, in kaj pridniga berem, tudi me ne veseli hoditi k' takim igrazham, kjer se nizeh prida ne vidi in ne slifhi. To je bilo pa slo vshézh gospodarju, starimu Teodoru in njegovi gospej Heleni in njuni hzhéri Kristini, ktéro samo sta iméla. ker vsi trije so bili brumni in bogabojézhi kristjani. Zélih osem lét je bil

Švetin per tem gospodarji, in vse je shlo še bolj po frézhi kakor préd, kakor de bi bil on shégen boshji h' hishi pernésel. Vsi, kolikor jih je bilo per hishi, so Švetina zhihlali in obrajali, tudi sosédje in vsi, ktéri so ga posnali, so veselje nad njim iméli; tako se je snal v' vsih okolishinah lepo vesti.

Na tem svétu vender réf ni prave frézhe, ni ga veselja na svetu bres grenkobe. Sraven Švetina, ktéri se je frézhniga mislil, se je kmalo sredila skrivéj strashna kazha, ktéra mu je vso frézho slo ogrenila, in mu veliko shaliga napravila, in to je bila nevoshljivost eniga njegovih tovarshev, ktérimu je bilo imé Ludvik Bodin. Ta Ludvik Bodin, franzoski rojak, sali mladénzh, per nar lépsih létih, je bil shé od mladosti per hishi, in tudi na tanko svest svojimu gospodarju, sato ga je bil Teodor ravno pred dvéma létama sa svojiga naméstnika postavil, in naménil ga sa séta vséti, mu hzher Kristino v' sakon dati, in mu vse premoshenje isrozhiti, posébnó, ker je védil, de se Ludvik in Kristina rada vidita. Sdaj je Ludvik vidil, kako je Švetin od vsih obrajtán, videl je, de ga gospod in gospa in tudi gospodizhna Kristina radi imajo. To mu je bilo mezh v' serzé, nevoshljiv je bil, torej je Švetina ravno tako gerdo gledal, kakor Kain svojiga brata Abelna. V' serzu ga je zhes vse sovrashil, rad bi ga bil v' shlizi vode vtopil, ko bi bilo mogozhe, vender se mu je k' videsu po hinavsko prijasniga kasal, skrivéj pa védno ískál ga s' lépo od hishe spraviti, tode ni bilo mogozhe. Ko je pa Teodor Švetina sa

vélkiga flushabnika storil, se je Ludviku ne-
 vofhljivost she bolj vnéla in jésa mu je is serza
 kupéla. Ozhitno ga je od sdaj sovrashil, védno
 mu sabavljal, in ga per gospodu zhernil, de bi ga
 bil prezh spraval. Mislil je, zhe Ŝvetin per hi-
 ŝbi ostane, me sna ob vŝo frézho perpraviti,
 she pospodizhno Kristino mi sna smoliti, de me
 ne bo hotla vséti, in prezh je moje premoshe-
 nje in bogastvo, ktériga s' shenitvijo dobili upam.
 Pasim pa shé tudi nékaj zhafa, de je Kristini
 ta ptujz vŝhézh. Vezhkrat si je persadéval Lud-
 vik per gospodarji Ŝvetina v' saméro perpraviti,
 in je rékel: Gospod, ne vervajte toliko, ne sa-
 upajte vse tému pertepénzu, to je hudoben
 zhlovek; ni tako ponishen kakor se kashe, le
 hinavz je, de val s' tem slepi, v' velíko ŝhko-
 do val sna perpraviti, zhe ga od hiŝhe ne dé-
 nete. Gospodar Teoder pa, star ŝkuffhen mosh,
 je kmalo vidil, de mora tukaj nevoshljivost vmeŝ-
 biti, mu prijasno rezhe: Ljubi moj Ludvik!
 od mladosti si per meni, vésh de te rad imam
 in ti vse saupam, sato fim ti namenil hzhér v'
 sakon dati, vender to le takrat, zhe bo sama
 radovoljno pervolila, de te rada vsame. Ŝvojo
 hzhér, ker samo imam, vesh de jo ljubim,
 torej fim ji na sberanje dal mosha vséti ka-
 korŝhniga hozhe. Nikoli ji ne bom nobeniga
 filil, in ne branil, brihtna in poduzhena je sa-
 dosti, de bo védla prav sbrati. Zhe nar vézhi-
 ga berazha ali fromaka vsame sa mosha, fim
 dovoljin, sej bo sama s' njim shivéla. Premo-
 shenja pa ji ne bo manjkalo, toliko bom shé
 aspuŝtil, de bota ona in njeni mosh lahko shivé-

la, naj vsame téga ko hozhe. Glej Ludvik! zhe bi se permerilo, de bi te moja lzhi Kristina v' sakon vséti ne hotla, je ne bom nizh filil, zhe ravno fim ti jo namenil. V' takih rezhéh starshi tudi nimajo pravize otrók filiti, le samo dober svet njim samorejo dati. Sato pa bodi bres strahu, ti bofh ravno tako preflkerbljen, jest bom s' svojim premoshenjem shé tako obernil, de bo sa te prav, nikoli ne bofh pomanjkanja terpel. Svetina pa ravno tako ne morem od hishe djati, ker mi je kakor vésh savoljo rajteng tako slo potreben, pasil bom nanj, zhe kaj napazhniga nad njim snajdem, ga bom prezej od hishe spraval in spodil, do sdaj pa v' nar manjshi rézhi ne sposnam, de bi bil kaj nerodniga ali krivizhniga storil. Ludvik! Ludvik jest fim ti ozhe, fim ti prijatel in dobrotnik kakor vésh, naravnost ti povém sato ker ti dobro hozhem, ne daj nevosfljivosti prostora v' svojim serzu, to je kazha, ktéra te bo umorila. Nikoli ne bofh imel frézhе, zhe bofh nevosfljiv. Kdor svojimu blishnimu frézhе ne pervoshi, ni vréden, de bi frézhen bil. Sakaj si v' serzu hudoben, ker fim jest Svetinu dober? Pojdi in bodi pameten!

Ludvik je vse te beséde ponishno posluflhal, to de do serza niso mogle; sakaj v' njem je tléla grosna jésa in hudo sovrashtvo; kar vezh ni mogel Svetinu lépe beséde ne lepiga ozhésa dati. Ludviku je bilo le sa Kristino; bal se je, de bi mu je ne bil Svetin ispihal. Po pravizi mu je bilo sa premoshenje vezh ko sa Kristino. Vse si je presadeval Svetina od hishe

spraviti, in ker per gospodarji nizeh ni opravil, gré eniga dné skrivej sam do gospodinje Helene, in je strafhne rezhi ji napovédal zhes Švetina in lagal. Sadnjizh rezhe: Gospa! vasha dobra brumna Kristina je v' nevarnosti; zhe v' kratkim tega hinavskiga pertepénza od hishe ne spravite, bošte vidili, kaj se vam bo sgodilo?

Gospa Helena stara brumna shena, ktéra je svojo hzher Kristino skerbno in v' boshjim strahu sredila, in jo pred spazhenim svetam varvala, je bila na té Ludvikove beséde vsa prestrashena in shaloftna. Svezher she tistiga dné poklizhe k' sebi svojiga moshha Teodora, in mu rezhe: Ljubi moj mosh! Šlo me danf serzé boli savoljo najine hzheri, svédila sim danf, de se skrivej nerodno véde, zhudne beséde mi je danf Ludvik povédal. Ker smo do sdaj lepo in poshteno vkup shivéli, in vsi ljudje nas obrajtajo, bi pazh to bilo meni teshko, ko bi ljudje od nashe hishe kaj nerodniga govorili; profim te, de Švetina od hishe spravish. Ljuba moja shena! Vesél sim, de imash toliko skerbí sa naji hzherko, sa poshtenje in sa dobro imé nashe hishe, vender mí ne smémó nikogar obfoditi in ga sa hudobniga shtéti, pred de se preprizhamo, ali je obdolshenje ref ali ne. Dobro imé svojimu blishnimu odvséti je lahko, poverniti ga je grosno teshko, vésh de je dobro imé bolji ko dnar. Ti si slishala le to, kar je Ludvik povédal, sdaj morash tudi slishati, kaj ti bo Kristina na to rekla, kako se bo Švetin odgovoril. Helena pravi: Ref je tako, prav imash, she nozój se moramo na tihama do do-

briga smeniti. Kristina je bila nar pervo poklizana, ktéra je prezej pertekla po navadi, kakor je vselej rada ubogala. Kaj je Ludvik gospój povédal, nizm ni védila. Vsi trije, ozhe, mati in hzhi se sapro v' kamerzo in stari Teodor vprafha hzhér: Kristina! Ši she per volji s' Ludvikam Bodinam se sarozhiti, kakor si pred nékaj zhafam bila. Moja in tvoje matere starost vidish de prihaja, zhaf je prishel, de si sberesh mosha, ktéri bo po tvoji volji, in gospodarstvo zéle hifhe mu bom isrozhil, ti bosh gospodinja. Kristina odgovori s' ponishnostjo, kakorshno je otròk starshem dolshán, in pravi: Ljubi ozhka! ljuba moja mamka! Rada sim iméla Ludvika, in grosno sim bila veséla, ker ste mi dovolili se s' njim sarozhiti, kader bom hotla; sdaj pa vam naravnost pevém, de ga nozhem is dvéh urshahov. Pervizh sato, ki ga nikoli ne vidim moliti; kjer molitve ni, ni frézhe, ne bo shégna boshjiga. Drugizh ga nozhem sato, ko ima nevoshljivo in grosno sovrashno ferzé. Glejte, kar ste vi švetina sa perviga flushabnika naredili, ga ne more viditi; nevoshljiv mu je, ker ga vi radi imate. Posébnó nekaj zhafa švetina grosno sovrashi, kar me je vidil s' njim se pogovarjati. De pa nifva nizm nerodniga ali nespodobniga se pogovarjala, vam snata povedati dva vafha flushabnika, ktéra sta tudi sraven bila. V' skrivnim ali v' samotnim kraji pa nifim s' njim ne befédize pregovorila. On pa meni sdaj to ozhita. švetin mi je veliko bolj vshézh, sato ko rad móli, se lepo sadershí in je ponishen, ter

nima tako sovrashniga serza; vender s' njim se sarozhiti nozhem tudi is dvéh urshahov. Per-
vizh sato ne, ker je ptujz. Ko bi Švetin do-
mazh rojak bil, bi on same bil po moji volji.
Drugizh se ne sarozhim s' Švetinam sato, ker
bi Ludvik védno jeso nanj imel. Torej tih dvéh
nobeniga nozhem; profim vas, gospodarite she
tako dolgo, de najdem zhlovéka, ktéri bo me-
ni in vam vsfhézh. Teodor pravi svoji sheni:
Ali ti nisim pravil, de mora zhlovek préd se
preprizhati, prédén takim opravljivim besédam
verjame? Kristina pojdi in poklizhi Švetina. Šve-
tín pride hitro, se perklone in pravi: Kaj bo-
ste ukasali. Teodor pravi: Švetin! vésh de sim
ti shé veliko dobriga storil, in she ti storiti
snam, zhe bosh priden, pa sakaj mojo hzhér
Kristino motish in sapeljujesh? Švetin odgovo-
rí spodobno: Sahvalim vas sato, kar ste mi do-
briga storili, hvaléshen vam bom vselej; téga
pa, zhesar me dolshitè, mi she nikoli v' misli
ni prishlo, kako bi se tudi kaj takiga storiti
predersnil? Na samim nisim she nikoli nobene
beséde s' gospodizhno pregovoril, kar sim pa
ozhitno govoril, oni ki so slishali, lahko pri-
zhujejo, de ni bilo nizh napazhniga. Sdaj vi-
dim, de je mogel Ludvik zhes-me take rezhí
govoriti, in me vam toshiti, ker me od tistiga
zhasa, kar je gospodizhna s' mano govorila,
vezh kar viditi ne more. De téga raspertja v'
vashi hishi ne bom jest kriv, de bošte v' miru
shivéli, kakor poprej, vas profim de mi slovo
daste, grém si iskat drusiga gospodarja; vi bo-
ste dobili drusiga flushabnika. Ludvik me so-

vrashi in me ishe od hishe spraviti, sato ker se boji, de bi ga ne spodlésel. Nepotreben je ta njegov strah, sato ker ne mislim tukej ostanti, ko bi tudi tako priliko imel, shel bom v' svojo deshélo nasaj. Vsfak Ilirjan rad nasaj pride, tako tudi jest. Šamo de bi od svojiga ozheta kaj svédel, ker je bil na franzofko odpelján! potem se prezej vernem v' Ilirijo. Štari Teodor in njegova gospá Helena sta rekla: Švetin! oba sposnava sdaj tvojo nedolshnost, ne bosh hodil prozh, ampak per hishi bosh, ker si potreben, tudi Ludvik nama je potreben, torej ostaneta oba, kakor sta bila, vender sovrashiti se ne sméta; jest vaji hozhem spet sprijasniti. Teodor poklizhe Ludvika in mu rezhe vprizho Švetina: Ludvik! od mladosti te imam, in per meni bosh, dokler bom shiv, vender morash vediti, de sovrashtva v' moji hishi nikoli ne terpim, spravita in sprijasnita se s' Švetinam, glej posnam ga, de ti ne bo nizh napotja délal, ker perpravljen je od hishe iti, rajshi kakor v' sovrashtvu shivéti; kjer je sovrashtvo, tam tudi ni frézhe. Ludvik sposná sdaj svojo krivizo, poda prijasno roko Švetinu, in v' snamnje prave prijasnosti se kushneta, in po tem gresta po svojih opravilih. Vsi so bili te sprave veséli, in so v' miru naprej shivéli. Ludvikovo kushvanje vender je bilo le Judeshevo kushvanje; sprijasnil se je s' Švetinam le k' videsu, v' serzu pa je tlélo smeram skrivno sovrashtvo naprej.

V.

Janes Svetin v' jézhi.

Eniga dné se je stari Teodor napravil iti po kupzhijah v' mésto dva dni hoda od Tulona, in si je perpravil v' shkatlizo 15 sto slatih zekinov, takih ki eden veljá 17 fl. 57 kr.; ker ravno toliko je imel nekimu tergovzu plazhati sa blago. Svezhér je bilo vse perpravljeno, drugi dan sgodej misli Teodor odriniti, shkatlizo s' zekini v' misnizo spravi, in gré spat. Drugi dan se napravi, slushabnikov nektere she k' sebi poklizhe, de jim narozhi, kako naj ravnaajo med tem ko njega ne bo domá, poséбно je vezh rezhi narozhil Svetinu in Ludviku. Konji shé napréseni so ga zhakali pred hisho; ko vse opravi rezhe: Sdaj grém, she shkatlizo s' zekini vsamem, de plazham blago, ktériga sim she prejél. Pa kako se savsame, ko misnizo odprè; shkatlize s' zekini in bilo. Ishe in ishe, ni je najti. Vprafha Ludvika, vprafha Svetina, kjé de bi bili zekini, nobeden nize ne vé. Teodor stari se jesi in pravi: shé nobeniga ni bilo. Inozhi per meni; préden sim shel spat sim zekine v' to misnizo djál, in jo saklenil, potem ni bilo nikogar k' meni; zekinov vender le ni, v' semljo se niso vderli, kdo jih more iméti. Bres de bi Teodor bil komu kaj rékel, ali koga dolshil, poshlje Ludvika v' kafarno, in prófi ofizirja, de naj prezej pride s' shéft soldati deshelfke pravize, kakor so jim Krajnzi shtrikarji rekli, Franzosi pa jim

pravijo shandarmi. Ko soldatje pridejo, rezhe Teodor ofizirju: Dobro vam bom plazhal, fkerbite, de se tat najde; nozój ponozhi mi je ukradena fhkatliza polna zekinov. Ofizir ukashe hitro obstopiti hiho, in varvati, de nobeden ne vun ne noter ne pojde, in pravi: sdaj bomo doma nar pervo vse preiskali, zhe se najdejo, bomo tatu kmalo iméli; zhe nizh ne najdemo, bomo ga sledili drugod, ne bo delezh. Preden sazhnejo preiskvati, poklizhe Teodor vse svoje flushabnike sbénske in moshké, kar jih je imel per hihi, in jim rezhe: Med vami so ukradeni zekini; vdaj se, kdor jih je vsél; nizh hudiga se mu ne bo sgodilo, ozhitno obljudim. She je zhaf, sposnaj kdor jih ima; dokler ne sazhemo iskati. Per kterim jih najdemo, gorjé mu bo, sej véste, kako grosne in ojtne so nashé postave sa tako nesvestobo. Vse molzhí, kar beséde ni flishati. Teodor rezhe naprej: Nerad vidim, de bi kdo is moje hihe mogel ozhitno fhtrafan biti, she je zhaf, vsaziga she posébej poprafham, zhe vé kaj sa zekine. Od perviga do sadjiga so odgovorili eden sa drugim: Jest sim nedolshen. Sdaj sazhnejo preiskovati, vsak je mogel svojo fkrinjo odpréti, soldatje svesto ishejo. Ko pridejo do Svetinove fkrinje, vse oblazhila vun smezhejo, kar, glejte na dnu Svetinove fkrinje je bila fhkatliza s' zekini. Svetin obledí, s' rokami vkup vdari in pravi: Boshja roka me je sadéla, kako je to mogozhe? jest jih nisim vsél. Vsi so se prestrafhili, in shalostni postali, ker so Svetina radi iméli in ga sa svéstiga fhtéli. Shandarmi ga prezej vklénejo in v' jézho peljajo.

Vezh ko pol léta je Švetin sdihoval v' tem-
ni jézhi obloshèn s' teshkim shelesjem, na ro-
kah in nogah vklenjen. Velikokrat so ga ispra-
shevali, in sodniki ozhitno sklepe derskali, ka-
ko ali koliko shtrafenge bi mu perfodili. Na
Franzokim je bila in je she sdaj navada vsazi-
ga hudodélnika ozhitno soditi, de vsak smé iti
poslufhat. Per vsakim sprashevanji in sklepa-
nji Švetin ni drusiga odgovoril, kakor té besé-
de: Gospodje! sodite me, kakor hozhete, ne-
dolshin sim, zekine ste réf v' moji skrinji
nashli; kakó pa so noter prishli, ne morem
véditi, svédilo se bo gotovo, zhe préd ne na
sodni dan; vsél jih nikoli nisim. Šodniki ga
pregovarjejo: Naj obstoji, naj sposná, bo shtra-
fenga manjšhi, veliko hujšhi bo, zhe bo smé-
ram tajil: in se nedolshniga délal. Švetin je
na to vselej rékel: „Šodite me, kakor hozhete,
nedolshin sim. Ojstro je bil Švetin v' jezhi der-
shán, pa ni bil tak, kakor drugi jetniki, de
bi bil rotil, preklinjal, in hudo pervofhil svo-
jim sovrashnikam, ampak pridno je molil in
védno sdihoval rekozh: Dobrotljivi Bog! ti vi-
dih moje serzé, samo tebi je snana moja ne-
dolshnost, tvoja volja naj se sgodí nad menoj.
Taka serzhna molitev in nedolshno serzé je Šve-
tina terdniga storilo hudo jézho voljno terpéti,
in serzhno je svojiga obsojenja perzhakvál.

VI.

Svetin k' smerti obsojen.

V' osmim meszu Švetinove jezhe so se sodniki sadnjikrat savoljo njega v' ozhitni sodnišhni-zi sbrali zhes-nj sklepat. Šodba je stekla, obsojenje je bilo Švetinu v' prizho veliko ljudi brano, med kterimi je tudi Teodorova hzhi bila. Obsojenje pa je bilo tako: Janes Švetin je savoljo velike tatvine in nesvestobe k' smerti obsojen, de mu bo s' sekuro glava odsékana. Savoljo njegove nehvaléshnosti pa, ker je tatvino storil svojimu gospodarju in svojimu dobrotniku, in savoljo terdovratnosti, ker svoje pregréhe nozhe obstati in sposnati, mu bo préd désna roka, potem she le glava odsékana.

Ko Švetin to obsojenje saflishi, ga je smertna britkost obshlà; skorej je omedlèl, od strahu, vel' prepaden ne vé kam ozhi oberniti. V' sodni hišhi je bila na sténi podoba Jésusa na krish perbitiga, pred ktéro so persegali, kader je bilo persegati tréba; v' to podobo milo pogléda in v' serzu rezhe: O Jésuf! Ti si same veliko vezh prestal, ki si bil bolj zhist ko solnze, tebi h' zhasi hozhem svojo martro preterpéti. Ti sam vésh de sim nedolshen v' ti rézhi, v' kteri me sodijo; daj mi gnado, de ne omagam, ampak do konza v' tvoji ljubésni stanoviten ostanem. O Jésuf! kmalo se trofhtam k' tebi priti. Vsi ljudjé, ktéri so per obsojenji sraven bili, so sdihovali, vsm se je smilil. Shandarmi Švetina peljajo v' jézhe nasaj; tri

dni je imel odloga se k' smerti perpraviti. Dali so mu spovednika brumniga mniha; ktéri je po dnévi in po nozhi per njem bil, ga troshtal in ga k' smerti perpravljaj. Med drugim ga je dobri pater tudi opominjal, in mu prijasno rekel: Ljubi moj Švetin! sdaj vidish, de umréti morash, bliso je tvoja sadnja ura, tvojiga shivljenja ure so ishtéte, profim te, stóri zhisto rajtengo s' Bogam, skorej bosh stopil pred boshjiga sodnika Jésusa Kristusa; sposnàj svojo pregrého, ne taji vezh, de s' gréham ne pojdesh is téga svetà, ne bodi terdovraten. Sraven je meni tudi od deshelske pravize narozheno, ti povédati, de ti ne bodo roke odsékali, zhe svojo pregrého sposnash; stóri to, de ne bosh tólíke martre terpel, ker le umorjen bosh. Švetin s' jasnim obrasam, na ktérim se je nedolshnost ozhitno vidila, odgovorí spovedniku s' spodobnimi besédami: Ljubi moj pater, duhovni ozhe! Ubogal vas bom, kakor me uzhite, vidim de umreti moram, je she boshja volja tako; véim, de fim v' svojim shivljenji vezhkrat Boga rasshalil, vender fim velikih pregréh vselej se skerbno vároval, in sdaj ker fim shé bliso smertnih vrat, me nobena rézh ne premore gréh storiti; bojim se s' gréham obloshèn is tega svetá iti; velik gréh bi storil, ko bi jest lagal in rekel, de fim v' resnizi to pregrého storil, sa voljo ktére fim k' smerti obsojen. She fizer v' shivljenji fim si vselej persadéval, zhisto spoved opraviti, sdaj pred smertjo bi jest lagal, in nevrédno spoved storil? tega me Bog varuj. Zhiste so moje roke od krivizhniga blaga; zhe mi

roké in nogé odfékajo préden me umoré, s' gréham ne bom bolezhín odvrazhevàl, Bog mi bo dal mozh vse preterpéti, in on pravizhni sodnik naf bo enkrat drugazhi sodil. Le tó is ferza shelim, di bi moj sovrashnik, ktéri me je v' tako nefrézho perpravil, sposnal svojo kri-vizo, in se spokoril preden umerje.

Tudi Teodorova hzhí Kristina je shla k' smerti obsojeniga švetina obiskat, in ga je s' sol-sami v' ozhéh profila sposnati pregrého in je ne tajiti. Ljuba moja gospodizhna! rezhe s' shaloftno besédo: Téga, kar nikoli nisim storil, ne morem sposnati. Dosti de sim tukej tako nefrézhen od vsih ljudi savershen, dé bom mogel tako sanizhливо, strashno smert storiti, kaj hozhete, de naj me tudi Bog savershe? hozhete de bi jest she sdaj gréh délal in lagàl? Dobra gospodizhna! povejte vashimu ozhétu moje sadnje posdravljenje, rezite mu, naj verjame, de sim nedolshen; kader bom shé mertev; naj popra-shujajo, kako se je to sgodilo, s' zhasama bo vse na dan prishlo; molite sa-me!

Gospodizhna Kristina gré shaloftna domu, in pové ozhétu vse švetinove beséde, ktére so mu v' ferzu veliko shaloft délale, sato je rékel: Oh! de se je to ravno v' moji hishi moglo sgoditi. Bog naf skusha, kaj nam pomaga bogastvo, premo-shenje, ktéro nam grení shivljenje. Boshja volja je tako, sposnati moramo, de na svétu réf nikoli nikjer ni praviga resnizhniga veselja. Kolikor je bilo ljudi Teodorove hishe, vsi so shalovali sa švetinam, le od njega so se pogovarjali, in ga milovali, v' sim se je smilil. Tudi Ludvik,

škrivni sovrashnik, se je filil shalošten biti, vendar je enkrat rékel: Šdélo se mi je, de ta per-tepénz ne bo nizh prida, nizh mu nifim saupal.

VII.

Ludvik Bodin, Svetinov sovrashnik, hudodelnik, vjét.

Dругi dan popoldne Svetinoviga obsojenja prideta dva gospoda obiskat stariga prijatla Teodora, ki sta slíshala njegovo shalošt savoljo Svetinove smerti. Bila sta ta dva gospoda smed shtevila tistih sodnikov, ki so Svetina obsodili. Lepo sta ga pogovarjala, de naj si te sгодbe nikar k' serzu ne jemlje in sta mu rekla: Prijatelj! kaj bošh sato shalovàl, sej vésh hudobija mora shtrafana biti, praviza to ukasuje, ti nifi téga kriv; nashe postave tako sapovedujejo, de taka hudobija se mora ojštro shtrafati. Teodor svoja dva prijatla perdershí per vezhérji, de bi se dalej s' njima pogovarjal. Vezhérja je bila perpravljena, vsi se vsédejo k' misi, le Ludvika she ni bilo, Teodor ukashe hifhni ker-shenzi iti klizat Ludvika k' vezhérji, ona gré tiho v' njegovo kamerzo, ker je menila de spí, de bi ga na naglim ne sbudila. Najde ga leshati na dolgim blasinatim stolu, ktérimu kanape pravijo, pa prestrashena se ne upa ga poklizati, ker je bil merlizhu enak, ves prepaden in plashen je leshal kakor v' omedlévzi, in vezhkrat globoko sdihnil in kakor v' hudih

sanjah od zekinov govoril. Hishna tiho gre is kamerze povédat gospodarju, kar je vidla. Teodor in oba njegova prijatla vstanejo bersh od mise, in gredó v' Ludvikovo kamerzo tiho po perstih. She je bil v' omedlévzi, sdihval je in vezhkrat te beséde isgovoril: „O nedolshni Svetin, o peklenški zekini!“ Trikrat je te beséde tako isgovoril, de so jih vsi dobro slisnali, nizh ni védel, de ga kdo slisli. Eden Teodorovih prijatlov migne tiho iti is kamerze in pa ga per miru pustiti. Ko prideta spet k' misi rezhe tisti gospod, ki je rékel ga pustiti: Tiho bodita, gotovo se bo boshja praviza danš pokasala, Bog nedolshniga varje; kmalo bomo kaj vezh svédli. Pustite Ludvika per miru, de jest nasaj pridem. Gospod, kteri je bil sodnikov eden, gré, in ko bi trenil kmalo nasaj pride, in perpelja s' sabo tri shandarme, poklizhe sraven Teodora in uniga svojiga tovarsha. Vsi gredo v' Ludvikovo kamerzo tiho; she je leshal, in she so mu nekterikrat ushle is ust tiste beséde „O nedolshni Svetin, o peklenški zekini.“ Šodnik ukashe shandarmam Ludvika obstopiti, on stopi k' njemu, ga sa roko prime, in s' ojstri besédami nad njim sakrizhi: Ludvig Bodin! ti gerda poshaft, prezej vstani in s' nami pojdesh, svedili smo, kaj si storil, ne bosh odshel ojstri pravizi ne. Ludvik plane na noge, pa se vel trése, ne vé, ali se mu sanja ali je resniza, drusiga ni védel rezhi, kakor hitel je: Sej grém, sej grém. „Réf sim jest zekine ukradel réf, pa sim jih skrivej v' Svetinovo skrinjo nesel; Svetin je nedolshen. Shandarmi so ga svesali in varno ga v' jezho vlezhejo.

Kristina Teodorova hzhí je prezej, ko so Bodina odpeljali, tekla v' jézho Švetinovo, de bi mu bila povédala, kaj se je sgodilo, pa ni so jo soldatje k' njemu pustili, ker je bilo ponozhí, profila in profila je le eno samo besédo s' njim govoriti, pa ni bilo dovoljeno. Poglavar strashe vender potem rezhe: Gospodizhna! zhe nimate ref vezh kakor eno samo besédo s' njim govoriti, vam dovolim, pa drugazhi ne kakor od délezh, bliso njega ne sméte iti, in vsi moramo flishati, kaj bošte rekli! Kristina s' tem dovoljna prófi de naj vrata odpró, de ga bo od délezh viditi mogla. Ko ga ugléda, mu rezhe od délezh: Švetin! Tvoja nedolshnost se bo pokasala pred ko umerjesh, in potem je tekla hitro domu. Ob eni zhes polnozhi pridejo v' jézho trije zherno oblézheni gospodje, kjer je Švetin ravno sladko spal. Nedolshno serzé je v' nar hujshi nadlogi in v' nar vézhi nesrézhi pokojno, in mirno, sato ker vé, de zhe tudi terpi, mu bo terpljenje k' vézhi srézhi teknilo. Gospodje Švetina sbude, in mu osnanijo, de njegova smert je odloshena, de sdaj she ne bo umorjen, ker morajo sodniki she eniga pred isprafhati savoljo storjene tatvine. Sdaj je Švetinu sazhélo v' serzu rafti upanje, de bo morebiti njegova nedolshnost na dan prifhla; rékel je sam per sebi, morebiti se me vender Bog usmili, in me réfhi is roke sovrashnika; pa naj se sgodí boshja volja, dovoljin fin, kakor Bog s' mano oberne.

Dva mésza so sodniki Ludvika isprafhevali in zhes-nj fklepe dershali, kakor se je pred

s' Švetinam godilo. Od konza je vse tajil, in le rékel, de je v' sanjah govoril, ko ni vedel kaj, posneji pa je vse obstal in sposnal, de je on to pregrého storil, savoljo ktére je Švetin obsojen. En vézher je Ludvik Bodin profil k' sebi sodnika, de bi nékaj rad s' njim govoril. Šodnik kmalo pride, in Ludvik mu rezhe: Vést me grise nozh in dan, ni mi vezh shivéti, jest fim kriv Švetinove nesrézhe, profim vas, vsamite me kmalo pred sodbo, vse bom po pravizi povédal; storite s' mano kar hozhete, shtrafajte me, kakor se vam sdi, vréden fim. Rajshi umerjem, kakor de bi v' takim strahu, v' takim védnim nepokoji svoje vésti shivel. Kje mi je mogozhe shiveti, ker po dnevi in po nozhi mi je nedolshen Švetin pred ozhmi, kako pohlevno podaja svojo nedolshno roko, de mu jo bodo odsekali. Smeram ga vidim pred saboj, kako se trése in trepéta, ker ga rabeljni perpravljajo mu glavo odsékati, in jest fim téga kriv; on je pa nedolshen; to mi serze neusmiljeno terga. Tudi zekine vidim védno pred saboj, pa vfi kervavi so, ne rumeni, kateri vpijejo, de mi bodo vékomej v' peklénfkim bresnu na dufhi goréli.

Prezej drugi dan je bil Bodin k' ozhitni sodbi peljan, kjer je svojo pregrého sposnal in ozhitno vse po pravizi povédal, kakor je storil. K' sodnikam se oberne in rezhe: Gospodje! sodite me po postavah, kriv fim vsiga sam jest, nobeden drugi, in pustite nedolshniga Švetina. Gerda nevoshljivost me je sapeljala, velike shtrafenge fim vréden, pa jo tudi rajshi terpim ka-

kor bi v' takim strahu, s' tako teshko vestjo shivel. Drugim fim jamo kopal, sam fim vanjo padel, prav se mi godí; strashen isgled bom sdaj mogel biti starim in mladim, v' kako nefrézho perpravi zhlovéka nevoshljivoft in sovrashno serzé. Naloshite mi shtrafengo, kakorshna se vam sdi, terpéti jo hozhem stanovitno, saflushil fim jo, oh de bi le Bog meni toliko strashno krivizo odpuftil, kakorshno fim jest Ŝvetinu storil! kakor Kajn s' svojim bratam fim jest naredil. Kader so Bodina sodniki vprashali, kako je zekine ukradel in jih v' Ŝvetinovo skrinjo perpravil, je sam tako povédal: Ŝovrashtvo do Ŝvetina je v' mojim serzu shé sdavnej se kuhalo, nevoshljivoft je to sovrashtvo vnéla. Dolgo fim iskal ga is poti spraviti, pa ni bilo mogozhe. Ker mu s' jesikam nizh ni fim mogel shkodvati, fim skrivaj dal narediti enaki kljuzh od Ŝvetinove skrinje, in enaki kljuzh od gospodarjeve kamre. Tisti vezher, ko je nash gospodar Teodor se na pot napravljaj po kupzhiskih opravilih, in si zekinov v' shkatlizo perpravil, fim dobro pasil, kam jih bo tisto nozh djal. Videl fim, de jih je v' misnizo vtaknil, tudi fim videl, kam je od misnize kluzhik sohranil. Misnil fim, sdaj je prilika lépa kaj nagoditi svojimu sovrashniku. O polnozhi, ko je vse terdo spalo, fim tiho vstal in bos shel v' gospodovo kamro, ktéro fim tiho odperl s' kljuzhem, sa ktériga nobeden ni védel. Misnizo tudi tiho odprem in vsamem shkatlizo s' zekini vred. Vse fim tiho spet posaperl in shel v' svojo kamro. Vedel fim, de ima Ŝvetin

navado vsako jutro sgodej vstajati; vsak dan je shel préd v' zérkev, preden je kako delo sazhél. Svešto fim poflufhal, kdaj bo Švetin shel v' zérkev; ko odide, grém v' njegovo kamro odprem njegovo fkrinjo, persdignem oblazhila, in na dno dénem fhkatlizo s' zekini. Špet fim lepó vse posaperl, nobeden ni mogel nizh posnati, kako bi bil kdo noter prifhel. Komej Švetin is zerkve pride, shé naf je gospod poklizal nam she kaj narozhiti. Med tem ko gré is doma, hozhe vséti zekine, pa ni jih bilo. Tako fim svojimu blishnimu nesrézho nakopaval, sam fim v' njo prifhel. Prav mi je, ker nifim sa lepe nauke kerfhanske vére nizh maral, ampak ftoril fim le to kar mi je prevsétnost in nevosfhljivost svetvala, ta gerda pregréha je v' mojim ferzu hude korenine ftorila; in is njih je pognalo sovrashtvo, ktéro je védno fkrivej v' ferzu tlélo, in me v' tako strafhno pregrého spravilo. Tako se godí vsakimu, ki se da gospodariti od hodobnih fraft. Jest fim Bogá sapustil in Bog mene; o de bi me Bog le na unim svétu ne fhtrafoval! Naj se vsaktéri nad menoj sgleduje, de ne pride v' tako nesrézho.

VIII.

Janes Švetin ispushen, Ludvik Bodin umorjen.

Konz drusiga mesza fo se sodniki sadnjikrat sbrali Ludvika Bodina ozhitno sodit. Ljudje fo slo svédli, de bo tisti dan zhes-nj fklep ftor-

jèn, de mu bo obsojenje osnanjeno, sato je grosovitno veliko ljudi vkup prishlo is radovednosti, kako bo sodba stekla, in kaka shtrafinga bo Bodinu perfojena. Ko so bili vsi sodniki sbrani, perpeljejo Bodina v' sodnizo oblosheniga s' teshkimi ketnami na rokah in na nogah vkljenjeniga. Vikshi sodnik ga vprasha rekozh: Ludvik Bodin! Je vse to réf, kar si povédal, kakor si sposnal svojo pregrého? Odgovori: Vse réf, vse poterdim. Šodnik pravi: Šposnash in vérjesh, de si shtrafenge vréden? Odgovori: Šposnam, naloshite mi jo, kakor sposnate, de je prav, rad jo bom prestal in perterpel, de bi le na unim svétu v' vézhno terpljenje ne prishel. Šodnik she sadnizh vprasha: Je tvoj sovrashnik švetin nedolshen? Odgovori: Popolnama nedolshen je, veliko krivizo fim mu storil, ker fim ga v' smertne britkošti perpravil, in mu toliko shalošti in terpeljenja nakopal. Pa vezh ni moj sovrashnik, moj prijatel je, profim val moji sodniki! dovolite mi vsaj toliko, preden umerjem, de švetina she enkrat vidim, in ga sa odpufhanje profim. Veliki sodnik sdaj vftane s' pisanjem v' rokah in rezhe: Ludvik Bodin! Vftani sdaj (sakaj dokler ga sprashujejo hudodélnik sedí) in poslušhaj svoje obsojenje, in je bral: Ludvik Bodin, je velike pregréhe tatvine, nesvestobe in krivize preprizhan, sato je po postavah k' smerti obsojen; ker je pa to tatvino storil svojimu gospodarju in dobrotniku; potem, ker je storil to pregrého sato de bi svojiga blishnjiga v' nesrézho spravil, mu bo nar pervo léva roka, potlej desna, in sadnjizh glava s' sekiro odsékana.

Tri dni mu je bilo dovoljeno se k' smerti perpravljati. Premoshenje pa, kar ga je imel, je bilo vse Œvetinu perŒojeno, ker je po nedolŒnim taki strah preŒtal. Vse ljudŒtvo je savpilo: Prav je, prav. Naj pogine hudobni Bodin, naj shiví nedolŒni Œvetin.

Ko je sodba zhes Bodina minila, osnani flushabnik deshelfke pravize rekozh: Kdor ho-zhe Œlifhati obŒojenje Œhe eniga jetnika, naj malo pozhaka. Ludjé radovédni vŒi zhakajo viditi tiŒtiga, ki ga miŒlijo soditi. Zhes malo perpeljajo Œoldatje vkljénjeniga pred dvéma meŒzama k' smerti obŒojeniga Œvetina. VŒi gledov-zi Œo bili veŒéli, in vezhkrat Œo savpili, dolgo naj shiví nedolŒni Œvetin. Na viŒoko miso Œo ga poŒtavili, sato de ga je vŒak lahko videl. Veliki Œodnik vŒtane in rezhe: Glejte nedolŒniga Janesa Œvetina; nedolŒnnoŒt Œe je nad njim pokasala; pravi hudodelnik Œe je naŒhel, ta pa je bil po krivizi k' smerti obŒojen, ozhitno je sdaj Œa nedolŒniga Œposnan, ozhitno iŒpuŒhén. Vsamite mu prozh Œhelésje, ktéro je tako dolgo po nedolŒnim noŒil; hitro ga ozhitno odklenejo. Dajte mu lépo oblazhilo, doŒti delgo je po nedolŒnim révŒhino vŒhival. Peljite ga s' zhaŒtjo v' hiŒho njegoviga dobrotnika. Préden Œvetina odpeljajo, je Ludvik Bodin profil s' njim Œhe eno Œamo beŒédo govoriti. Œvetin gré k' njemu in Bodin mu rezhe: ProŒim te odpuŒti mi, odpuŒti mi tako krivizo, niŒim vredin odpuŒhanja, pa zhe ne Œavoljo mene, Œavoljo Boga mi odpuŒti. Œvetin ga objame in pravi: Bog naj ti odpuŒti, jeŒt ti vŒe iŒ Œerza odpuŒtim,

ješt na vse posabim, in profil bom sa-te Bogá, de stanovítno preštójišt, kar ti je peršójeniga. Lozhila šta se in oba jokala. Švetin je bil s' zhaštjo v' hišo svojiga gospodarja v' kozhii peljan, veliko ljudí ga je špremilo. Bodin je zhes tri dni umorjen bil. Od strahu, od britkosti, in od šraštihnih bolezhín je rijul kakor divja svér, ko so mu roké eno sa drugo odsékali, tako de se je všim smilil, vender je na Boga sméram saupal, in v' njegovo imé klizal tako dolgo, de mu je bila glava odsékana. Štari Teodor, de bi povernil Švetinu tolike britkosti, ki jih je po nedolshnim terpéti mogel, ga je sbral sa svojiga séta in mu zélo svoje veliko premoshenje isrozhil, in mu svojo hzhér Kristino v' sakon dati obljudil. Poroke pa Teodor préd ni dovolil, kakor de oblétniza mine.

TRETJI DEL.

I.

Franze Švetin, ozhe Janesa in Paula, na vojski vjêt, in na franzofsko odpeljân.

Franze Švetin, ktéri je takrat, ko je s' brambovzi mogel na vojsko iti, sheno in oba majhna fantizha sapuſtil, je dolgo zhaſa ſhaloval in le na dom miſlil. Ko je pa videl, de ſi ni mogel pomagati, ſe je boſhji volji vdal in miſlil: Bog je dober ozhe; bo ſhè preſhivel ſheno in otroke, de bi le jeſt per ſhivljenji oſtal, in jih ſhe enkrat vidil, molil in profil bom sméram Boga, de bi me v' nevarnoſti pred neſrézho obvarval. Kmalo ko brambovzi na laſhko pridejo, ſo ſe s' Franzoſam ſprijeli, veliko je bilo pobitih Franzoſov in naſhkih. Švetinu ſe ni nize ſhaliga ſgodilo, ampak tiſta truma, med ktéro je Švetin bil, je bila od Franzoſov ſajéta, in vſi brambovzi tiſte trume ſo bili vjéti in na Franzoſko odpeljani. Gnali ſo jih Franzoſi do méſta Beſanſona, tam ſo jim dali proſtoſt delat iti, kar ktéri ſna, in kjer délo dobí. Ljudjé méſtni in kmetiſhki ſo vſe brambovze pobrali, in jim ſhe radi dobro plazhvali, ſato ker je ta-

krat moshkih grosno po franzofkim mankalo, hude dolge vojske so jih filno veliko posherle.

Švetin je dopovédal, de sna sukno tkati, de je shé nékdaj per takim délu vezh zhasa bil; kmalo ga je néki gospod najél, ktéri je suknarijo ali fabriko, kjer se sukno déla, imel. Ker je gospod vidil, de Švetinu gré délo dobro od rok, mu je dal dobro jésti in piti in oblazhilo, sraven pa she vfak dan v' dnarjih en frank. Švetin je sméram shélel she kdej v' svojo domovino priti, in viditi svojo sheno in svoje otroke. Vojska s' Franzosi je pojenjala, vjéti po franzofkim raskropljeni zefarski podloshni so bili na dom spushteni; Švetina je pa gospodar védno pregovarjal she ostati. Ne hodi she domu, mu je sméram rékel; vé m de shelish viditi svoje ljudi, pa kaj ti pomaga, kader domu pride sh, spét bo sh mogel soldat biti, vojska nova se spet kashe. Bodi per méni she kaj zhasa, de si kaj perflushish, in kader se bo prav umerilo, te bom spushtil in ti she dobro popótnizo dal. Švetin, ker mu je per suknarji dobro bilo in si je lépe dnarje perflushil, se je dal pregovoriti, de je zélih sédem lét per suknarji ostal, in si toliko premoshenja perdobil, de si je upal doma na Ilirskim poshteno shivéti. Shé mu je gospodar obljudil tisto léto ga domú spushtiti, kar so Franzosi s' Shpanjoli hudo vojsko perzhéli; kar je bilo terdnih, moshkih, vse so v' shold pobrali, bodi si domazh, ali ptujz. Tudi Švetin je mogel biti sdaj Franzofski soldat.

II.

Franze Svetin, franzoski soldat, réshi svojiga generala.

She tisti méfiz, ko je Svetin bil vsét k' franzoskim soldatam, je mogel iti s' drugimi vred na shpansko, in se je mogel vojskovati tam s' ljudmi, ktérah nikoli ni posnal, in sa take, ki mu nizh mar niso bili; sato je védno na tihama sdihoval in Boga profil sa frézho de bi per shivljenji ostal, in ne bil ubit v' ptuji desheli. Pervi dan, ko so se Franzosi udarili s' Shpanjoli, je bil generalov shivotni flushabnik ubit. General M. si je smed vsih drugih soldatov sa shivotniga flushabnika ali strésheta isbral Svetina; slo vshezh mu je bil. Bog je tako naklonil, in generalu tako misel dal, de si je Svetina isvolil, ker je Svetin védno Boga profil, de bi se mu ne bilo tréba streljati in ljudi pobijati. Svetin v' vsih rezhéh umen in sbrisan, je svojimu generalu lepó strégel in svetlo flushil, torej ga je gospod tako rad imel, de se bres njega ni nikamor ganil. Kamor koli je general shel, ga je mogel Svetin spremiti in védno sraven njega biti. Eniga dné mu general rezhe: Ljubi moj Franze Svetin, vidim, de sméram po domu sdihujesh, rad bi shel v' svojo deshelo nasaj, ker imash sheno in otroke, ne samérim ti téga, ali glej, tudi jest imam doma shenó in otroke, vender moram se tukaj bojvati; bodi potroshtan, zhe bofh sméram tako meni sveft in priden, kakor si do

sda j bil, te bom spustil domú, in s' vřim te preskerbel, de le vojska mine, in de s' řhpanjolam mir naredimò. Le Boga pròsi in mòli de naji Bog per shivljenji ohrani. řvetina je to slo veselilo, tako dobriga gospodarja in oblastnika dobiti, kar je malo kde j per soldatih; řhe bolj pridno mu je řrègel, pa sraven tudi pridno molil.

Per vèlikim mèstu, po imènu Salamanka na řkpanřhim, so se vřtavile obè vojské franzořka in řhpanjolska. Na ti řtrani vode, ktèra je mèmo tekla, so řtali Franzosi, na uni řtrani so bili řhpanjoli, kteri so řklenili tukaj Franzosam se terdno v' bran postaviti. Oboji so zhakali povelja, kdaj se bodo udarili. En vezhèr grè general M. na tihama oglèdovàt, kako se řhpanjoli k' boju perpravljajo, rad bi bil vidil, kako se rasřhirjajo ob vodi, in kam so svoje řtrashe postavili. Drusiga ni vsel s' sabo, kakor řvojiga svèřtiga řlushabnika řvetina. Vřak na řvojiga konja řèdeta, in isdàrita ob vodi eden sa drugim. Prevezh delezh je od řvoje řtrashe jèsdel general, in se prevezh od řvojih ljudì odlozhil. Ravno se je řhe verniti miřlil, kar is blishniga germa per vodi planejo řhtirje řhpanjoli, generala ř' řlushabnikam vřed obřtopijo in puřhe vanj obernejo. General isdere mezh in se hozhe braniti, pa ni mogozhe. Nato safuzhe konja in ga řpodbode, de bi řhpanjole poderl in odirjal, in řvetinu tudi tako řtoriti rezhe, pa řhpanjolorv eden je drègnil konja s' bajonetam v' trèbuh, de so mu zhèva vun řhinile, in kar pade s' generalam, ođiti

vezh ni mogozhe. Švetin, ker je mislil, de je tudi general ranjen, skozhi sam is konja, de vsdigne generala spod konjske krivi, in pravi: Gospod general! ne branite se vezh, de per shivljenji ostaneva, sej vidite, de sdaj ni vezh mogozhe si pomagati, zhe se s' lépo sdaj ne podaste, naji bodo pomahali in umorili. General je néhal se braniti, in Šhpanjoli mu roké in nogé svéshejo in ga v' zholn dénejo, sraven njega perveshejo Švetina, in tako oba vkup zhes vodo prepeljajo. Veliko veselje so Šhpanjoli obhajali, ko so svojiga nasprotnika sdaj v' svoji oblasti iméli. Tisti moshjé, ki so ga vjéli, so veliko plazhilo dobili, ker so se v' smertni nevarnosti na franzofsko stran podali in v' germu pasili kakiga Franzosa vjéti. General M. in Švetin sta bila vsak posebej saperta: in skerbnó varvana. General je bil ves s' vervmi svésan, Švetin, ki je bil le flushabnik in sraven she ptujiz, ni bil svésan, le samo sapert je bil in varvan. General je mislil, de bo le Šhpanjolski jetník, de ga bodo kam delezh gnali med Šhpanjole, kjer bo mogel, dokler vojska ne mine, v' flushnosti oštati; ko vojska mine, bo spet v' svojo domazho deshelo spushèn, kakor je per vojskah navada. Kako grosno se prestrašhi general, ko drugi dan pride povelje, kaj je s' vjétim generalam storiti, obsojen je bil k' smerti. Šhpanjolski general sam je prishel k' njemu v' jézho, in mu osnani obsojenje, ktéro je bilo tako le: Franzoski general M., ktéri je nar vézhi sovrashnik Šhpanjolov, in se ni radovoljno vdal nashim soldatam, ktéri so ga vjéli, ampak

se je branil in tudi eniga ranil, je k' smerti obsojen, de bo jutri sjutrej ob 7 uri per vodi ustreljen. Švetin pa njegov flushabnik tudi vjet je svojiga gospodarja pregovarjal se podati, on ker ni franzofski rojak, ampak Ilirjan, tudi sato ker ni nizh oroshja imel, ni k' smerti obsojen, ampak per generalovi smerti mora sraven biti, potem bo spushen, in Franzosam nasaj poslan, jim povédati, kaj se je s' generalam sgodilo. Ko je ta obsodba osnanjena bila, je bil general M. she hujshi svésan s' vervmi, ker shpanjoli ravno shelesja sa vklepati niso iméli, in she veliko bolj skerbno varvan. Švetin je bil prezej rasvésan, in tudi mu je bilo dovoljeno svojiga gospodarja iti troshtat v' smertnih britkofkih. Ni bilo to po pravizi, vjetiga generala k' smerti obsoditi, pa grosno sovrashtvo je bilo med Franzosi in med Šhpanjoli, sato zhe so le kakiga imenitniga Franzosa vjéli, so ga k' smerti obsodili; tako so tudi s' tém generalam storili; vender so mu poslali spovednika, ktéri je zéli popoldan per njem bil, in ga k' smerti perpravljal. Švetin je med tim, ker je smel okoli hoditi téga pol dne, ob vodi hodil in pogledoval, kjé bi bila nar manj globoka, in pasil dobro, kjé in kako delezh narasen Šhpanjolske strashe stojé. Svezhér, ko spovednik od generala odide in mu oblubi sjutrej sgodej spét priti, in ga spremiti na morishe, pride Švetin k' generalu, ktéri je ves shalosten in plashan v' smertnih britkofkih sa miso sedel v' révni leséni hifhzi tako terdno svésan, de je she ves vifhnjav perhajal, soldatov shést je stalo sraven njega na strashi.

General sname perstan in ga da Švetinu s' témi besédami: Hrani ta perstan dobro, in ko na franzofko pridešh, pokashi ga moji sheni, povéj, kako se je s' mano godilo, in troshtaj jo, ona bo sa-te sferbéla, in tvojo sveštobo ti povrazhevala. Švetin vsame perstan in vse obljubi svešto opraviti, sraven pa rezhe: Gospod general! slo se mi smilite, ker jutri bošte mogli umréti, zhe drugazhi ne more biti, podajte se v' boshjo voljo, poterpите voljno svojo nesfrézho, obernite smertne britkošti Bogu k' zhašti sa pokoro vafshih prestopov; Bog je dober in usmiljen, vse vam bo rad odpustil, zhe bošte voljno prestali tukaj, vam ne bo treba terpéti tamkej. Zhe vam je pa dobrotlivi Bog she shivljenje odlozhil, vaf tudi she lahko réshi is rok sovrashnikov, in k' tému pomagati bom tudi jest poskufil. Saupajte v' Boga terdno; morebiti se vaf usmili in vaf per shivljenji ohrani. Vsamite sferivéj ta zekin, ktériga sim jest v' frajzi sahhitiga imel, de ga Šhpanjoli niso nashli takrat, ko so nama vse pobrali. Ko se vezhér storí, dajte ga soldatam, ktéri bodo takrat na strashi vaf varvali; rezíte jim, naj si piti sanj kupijo in naj na vafho frézho smert pijó, profite jih tudi vam malo dati. Zhe se napijejo, morebiti sadrémljejo, opolnozhi bom prishel, in na okno tiho popraskal, skúfite mi ga odpréti, potem — sdaj je mogel Švetin generala sapustiti in iti v' svojo jézho nasaj.

Ko se je tma storila, pridejo drugi shpanjolski soldatje generala varvat; med njim je bil k' frézhi eden, de je franzofko govoriti snal.

General mu prijasno rezhe: Ljubi moji vojshaki! vi veste, de jutri me bošte uštreli; umréti moram, kaj mi pomaga dnar! tukaj imam she zekín, vsamite ga, kupíte si dobriga vina sanj, ker ste trudni in sdélani, pite na mojo srézhno smert, in profim val tudi meni malo dati, de loshej terpim. Šoldatje veselí kupijo dobriga vina, pijó de so ves zekin sapili, tudi generalu dado piti. Tovaršhe, ki so sunej kájshize na strashi bili, so soldatje noter poklizali in se napajali. S' zhasama vfi po kotih posédejo in sadremljejo, ker so se pogréli, mersézhe je bilo she takrat, bilo je to v' adventu. Ni bilo she polnozhi, pride Švetin tiho pod okno in malo steno poshkrablja, okno pa je she bil general odperel. Švetin rezhe tiho na ušhésa generalu: Sdihnite in pihnite luzh, ktéra je she malo berléla, general pihne in lampizo ugafne, in téga nobeden soldatov ni spasil, sato ko so bili vinjeni. Podajte mi roko, de vam vervize poréshem, s' ktérimi ste svésani, pravi Švetin, potem vsamite noshízhek meni is roke, poréshite hitro vervi na nogah in kjér ste svésani, hitite, noshízhek je nabrushten, de se med tem kateri soldatov ne sbudi. General ima komej roke prošte, vsame Švetinov noshízhek, in ko bi mignil, je vse vervi in vervze porésal. Ko je bil prošt, general hitro v' okno slése, in Švetin mu sunej pomaga, de se je srézhno smashil skos okno, ktéro je prezej tesno bilo, general pa prezej trebushten. Preden sbeshita, šta she okno saperla, in nobeden soldatov ni nizh slishal, vfi so spali. General je sdaj le tezhi

hotel in vlekel Švetina sa sabo, Švetin mu pa rezhe: Ne tako, nevarno je, le pozhasi hodiva, Bog naji bo vároval, angelz varh naji bo spremil; zhe bi tekla, kmalo naji sna kdo uglédati, Šhpanjoli tukaj okoli ponozhi védno fhvigajo, prezej bi védli, de sva uhajovza, zhe pa pozhasi pojdeva, bo vsak mislil, de sva domazha; in rél je bilo tako. Vezh ko tri trume šta frézhala Šhpanjolov, ktéri so simtertje hodili, in pasili, kaj na drugi strani Franzosi pozhnó, ker šta pa pozhasi fhla in vsak en kol na rami nesla, jima nobeden ni nizh storil; vsi so mislili, de šta domazha soldata.

Švetin je poprejshen popoldan dobro oglédal, kjé je voda nar bolj plitva, in kjé ne stojé strashe; na tisto mesto peljá generala, kamor šta dvé uri hodila. Švetin rezhe generalu: Tukaj ni nobeniga fhpanjolskiga soldata bliso, voda tudi ni ravno globoka, sdaj morava preplavati, odshla sva frézhno eni smertni nevarnosti, Bog daj, de bi le she frézhno zhes vodo prishla. Zhe tudi voda ni slo globoka, vender je bilo tréba plavati prezej na shiroko. Švetin je snal dobro plavati, samiga ni nizh skerbélo preplavati, general je tudi nékdaj snal, pa sdej, perlétin in prezej rején je bil, si v' vodi ni mogel veliko pomagati, torej šta oba bila v' veliki skerbi. Ni bilo zhasa veliko pomishljevati, ampak oba šta se Bogu isrozhila in angelzu varhu se perporozhila, se sa roke pri meta in bredeta. Lahko šta bredla nékaj zhasa, dokler je bila voda plitva; ko šta na glabokeyshi vodo prishla, šta mogla plavati. General je plaval nékaj zhasa, sakaj v' hudi fili

zhlovek grosno veliko storí, vender dolgo ni mogel, jél je péshati in omagvati. Švetin mu poda roko, in pravi: Jest snam nekaj zhasa s' eno roko plavati, dershte se me, in pomagajte si kólikor morete, de frézhno zhes prideva. Tako plavata vkupej nekaj zhasa. Švetin je sazhél péshati, general je ves omagal, nizh vezh in mogel naprej, shé se je sazhél topiti in voda mu je shé v' gerlo fhla. Švetin ves spéhan in trudin, je vender generala sméram she sa roke vlékel, de ga ni pustil vtoniti. General pa je popolnoma opéshal, vender si je vso mozh vsél, de je she Švetinu te beséde rékel: Švetin! le pústi me, de vtonem, vsaj ti réshi svoje shivljenje, de oba konz ne vsameva. Rad umerjem rad vtonem, de me le Šhpanjoli ne bodo streljali. Bog ti bo povernil, kar si meni storil, plavaj frézhno Švetin, in povéj povej — — tukaj je generalu besedí smankalo, vtopil se je, roké je she is vode molíl s' njimi grabil in pomozhi iskál, pa ni ga bilo, de bi mu jo dal. Švetin plava naprej in se vezhkrat nasaj osrè na tisti kraj, kjer se je general vtopil. Ni bil Švetin tri korake od njega, se general is vode pokashe in klizhe: Švetin, ljubi moj Švetin, plavaj nasaj k' meni, de pozhijeva. Bog je moje molitev pod vodo uslišhal, glej stojim na skali, voda mi je do vrata. Švetin se oberne plava do generala, in se sraven vstopi na skalo, ktéra je bila v' frédi vode. Na tej skali sta stala in pozhivala vezh ko pol ure. Med tem je general Švetinu tako govoril: Takrat, ko si me spustil in sim se sazhél topiti, sim k'

Bogu is dna svojiga serza sdihnil, in rékel: O dobrotljivi Bog! usmili se me, usta fim vkup tishal, de me ni voda salila, s' rokami fim pod vodo na vse kraje segal in pomozhi iskal, kakor v'fakteri v' smertnih britkostih, kar fim s' roko v' sténo sadèl, brihta she nisim sgubil takrat, hitro se sazhnem poprijémati, vishej, vishej, tako dolgo de fim se na skalo vstopil in spét dihati sazhél, ko fim glavo sunej vode imel. Švetin pravi: Glejte! kòlike dobrote vam skasuje usmiljeni Bog. Ko sta na skali sadosti pozhivala, sazhneta naprej plavati. General plava nékaj zhasa, pa je slo opéshal. Švetin mu spét poda roko in le s' eno plava, tako je Švetin prezej delezh s' teshkim trudam vlekel generala sa sabo po vodi. Ko se je general spét sazhél topiti, kar na enkrat savpije poln veselja: Zhasht Bogu do dna fim s' nogami, bredem lahko, tudi Švetin se vstopi in vkupej bredeta pozhasu do kraja. Ko do kraja perbredeta, je shé per kraji vode bil franzoski soldat na strashi in savpije: Kdo je? General rezhe: Tiho bodi, de ne slifhijo Shpanjoli, jest fim vash general, pojdi hitro klizat tovarshev, de mi pridejo pomagat is vode. Šoldat je generala bersh po besédi posnal, tezhe klizat tovarshev, ktéri so prifhli s' dolgimi preklami, de so generala in Švetina is vode islékli; velik in stermen brég je bil tam.

Nikdar ni general tako serzhno s' takim gorézhim ajfram molil, kakor takrat, ko je frézhno is vode prifhel, in smerti odshél. V' prizho vsih soldatov je pokléknil. Švetin je

mogel sraven njega poklékniti, in je tako molil: O dobrotlivi usmiljeni Bog! kdaj bom povernil dobrote, ktére si mi storil. Šposnam, de tólikiga usmiljenja nimim vréden, od vsih sapušhén fim smertne britkoſti shé okuſil, in ti o Bog si me réſhil is rok mojih ſovrašnikov, tebe o Bog! bom vselej zhaſtil, dokler bom ſhiv. General je bil potem s' Švetinam vred pelján v' blišno méſto, kjer je prezej piſal do zesarja Napoleona, in mu povédal, kako je frézhno réſhen nasaj k' ſvojim priſhel v' velikih nevarnoſtih, in proſil Švetina obdarovati ſa toliko ſkerb in ſerzhnoſt.

Kmalo je priſhlo piſanje od zesarja s' poveljem, de general naj gré na ſvoj dom ſe pozhit in osdravit od takiga ſtrahu in terpljenja. Sa Švetina je poſlal zesar ſlat krishiz, ktériga naj s' viſhnjevim in rudezhim trakam perveſaniga na lévi ſtrani perſ perpétiga nóſi, in ſa plazhilo sraven téga 50 frankov vſak méſiz dobiva. General je med tem tako ſlo ſbolel od ſtrahu in od terpéſha, de ſo ga mogli hitro domu odpeljati, ſvojiga svétiga Švetina je puſtil per ſvojih konjih in per drugim blagu, in mu je rekel: Kmalo boſh ſa manoj priſhel, ſkérbi ſa moje blago, de ſe ga nizh ne pogubi; kader prideſh, ti bom dobrote ktére ſi mi ſtoril obilno povernil; dal ti bom, kar koli ſi boſh ſmiſlil, ſtoril ti bom kar koli boſh poſhelel, nikoli ne bom poſabil, de ſi me ti otel pred ſmertjo, ti ſi bil moj varh.

III.

*Franze Svetin na morji vjét in v' Afriko
odpeljan.*

Nesapopadljivo je bilo veselje, kteriga je sdaj Svetin obzhutil. Nar bolj ga je veselilo in mu v' serzu posében trofht dajalo, de je zhlovéka in pa she svojiga oblaštника otel, in ga pred smertjo obvarval. Veselilo ga je, de ga je zé-sar tako povikshal in ga sa konjika zhašt'niga réda postavil. She bolj pa ga je veselilo, de je imel upanje kmalo priti v' svojo domazho deshelo, in de je bil sdaj s' v'fim preskerbljen, de mu ne bo tréba pomanjkanja terpéti, in se po svétu okoli klatiti. Oh, kako fim frézhen je rékel sam per sebi, de mi je Bog tóliko do-briga storil, in me v' tólikih hudih nevarnostih obvarval! Sdaj se trofhtam she kdej viditi lju-bo domazho deshelo. Shel bom iskat svoje shene in dveh fantizhev, zhe she ktériga per shivljenji najdem. Velíko jim bom vedel povédati, in marskak lép nauk jim dati. O Bog mi daj she téga doshivéti.

Zhafna, posvetna frézha je pazh golufna; velikokrat zhlovek misli, de jo shé v' rokah ima, pa mu uide, in namest njé ostane britkost in shaloft. Tako je bilo tudi s' Svetinam sdaj, mislil je kmalo priti domu in v' miru vshivati, kar je saflushil, pa révesh ne vé kaj ga zhaka.

Po suhim ni bilo varno generaloviga blaga poshiljati sa njim, ker so Shpanjoli per zéstah skriti védno préshali Franzosam pobrati in shko-

de storiti, kar koli so mogli; torej je mogel Švetin nékaj zhasa zhakati, de se je vezh rezhí nabralo, ktére je bilo tréba na Franzosko poslati. Vse te rezhí so speljali k' morju, jih v' barko snofili in tako po morji jih na Franzosko poslali. Šhel je v' barko Švetin s' blagam svoji-ga generala, pa ves shalosten in pobit je bil, kakor de bi se mu bilo sdélo, de voshnja po morji ne bo srézhna. V' barki je bilo tudi vezh soldatov, nékaj ranjenih, nékaj sdravih, nekaj bolehnih; vmes so bili tudi drugi popotni. Pervi dan je bila voshnja po morji frezhna, vsi so bili veselí, ker so se troshtali skorej na svoj dom priti in sapustiti shpanjolsko deshelo, ktero so grosno sovrashili. Švetin je bil vender le shalosten, ni se mu ljubilo ne piti ne jésti, vprashali so ga tovarshi sakaj je tako tih in pobit. Odgovoril jim je: Morjé je golufno, Bog vé kaj se sna she s' nami sgoditi, préden na suho pridemo. Drugi so ga troshtali in mu djali: Lej morje je pokojno, delezh she nimamo do doma, jutrishni dan osorej bomo shé v' kraji. Švetin vender le ves samishljen se ni sa nobeno stvar pezhal, kakor na tihama je molil, in rékel: O Bog! moje serzé je nepokojno; vselej sim flishal, de voshnja po morji je nevarna, obvaruj me she sdaj, ker sim shé tóliko dobrot od tebe prejél. Drugi dan sjutrej ob sedmih, Švetin je ravno molil, so sazhéli brodniki, ktéri so verh barke bili, shalostno krizhati: Tolovaji! Tolovaji! sguubljeni smo, bliso so shé. Na to krizhanje pertezhe poglavar barke: gléda in gléda, pa ves bléd

in plašhan perhaja, sposnàl je, de so réf morški tolovaji. To so taki tolovaji, ktéri imajo velíke s' grosnim oroshjem obloshene barke. Po morji se vesijo in ishejo bark, ktére po kupzhijah gredó, ali pa kako drugo blago peljajo; kader ktéro najdejo ali doidejo, vse pobero blago in ljudi. Blago med sabo rasdelé, ljudi v' flushnost prodajo. Ravno to se je sgodilo s' barko, ki je švetin bil v' nji. Doshli so jo tolovaji, jo ustlavijo, in ker se jim ni nobeden soperstavil, so vse blago pobrali, v' svojo barko ga prenesli, ljudi povesali in jih na dno barke saperli. Bilo je ljudi, s' švetinam vred 120. Peljali so jih do mésta, ki se mu pravi Algir, v' Afrika. Tam so jih is barke svésane peljali, in jih naravnoš na prodaj gnali. Prodali so jih vse, téga drashji, uniga zeneji, kokorshne starosti in mozhi je bil zhlovek; bolnike pa so vse v' morje pometali. Švetina je kupil neki k' videsu mogozhen gospodar, in ga odpelja.

Grosno hudo se godí flushním v' tistih krajih, ker neusmiljeni tirani ne déljajo po zhlovéshko, ampak po shivínsko. Svezhér jih sapró shivini enake v' kako poslopje, kjer morajo na golih tléh leshati v' mrasu. Komej si sarija napozhi, shé pride perganzh, ktéri jih s' vpitjem, s' klétvo in s' tepenjem k' teshkimu delu perganzja; ktero morajo do terdne nozhí opravljati, bres de bi se kaj oddihnili. Tako shalošten je stan flushnih, de se mu morajo smiliti, kdorkoli jih vidi. Savoljo nar manjšhi rezhí, zhe je prav ne opravijo, so grosno tepeni. Po pét sto palz dobijo nekteri po

podplatih, de imajo vse rasbeljene noge, in vender jih gonijo neusmiljeni perganjazbi, de morajo kamnje ali vodo ali druge rezi teshko nofiti. Neusmiljeno delajo s' révnimi flushnimi, tako de vsak umréti shéli, in komej smerti zaha. Jésti dobé sjučaj malo, in spét svezhér malo. zherniga kruha, pustiga in grenkiga. Bres vsiga troshta, bres pomozhi so v' oblasti neusmiljenih turkov, ktéri jih gerdo sanizhujejo in pretépajo. Tudi duhovniga troshta nimajo ti réveshi, ker nimajo ne mahnika ne boshje flushbe. Pred nékaj zhafi jih she sakopavali niso mertvih flushnih kristjanov, ampak mertve so vergli psam, de so jih rastergali. Reshiti se is take hude flushnosti je teshko, ker veliko dnarjev hozhejo sa vsaziga flushniga, zhe ga kdo odkupiti hozhe.

Vse to je mogel Svetin malo manj ko dvé léti terpéti. Vezh njegovih tovarshev je shé od shalosti in od terpljenja pomerlo. Svetin je védno Boga profil, de bi mu dal sdravje in mozh vse voljno preterpéti. Svetin je bil tudi v' flushnosti pridin in svést, sato je tudi tóliko bolji imel, de ga je gospodar bolj obrájtal, mu bolj saupal, de mu ni bilo tréba védno vklénjenimu biti. Hisha Svetinoviga gospodarja ni bila delezh od morja, kamor se je Svetin vezhkrat osiral, ko bi mogel kde saglédati barko, de bi ga odpeljala in ga reshila is tólikih nadlog. Eniga dné se je perménilo, de je bil prav sam na njivi ostal, nar dalej od hishe odlózheni. Dan se je nagnil, tma se storí. Svetin gléda proti morju, mika ga potegniti jo, in ujiti.

Dolgo zhasa premišluje, kaj bi storil: Sdej lahko ujidem, pravi sam per sebi, nozh je, pogrešhili me ne bodo tako bersh: pa kam zhem iti, ne posnam kraja ne ljudi; kamor pridem, me bodo popadli, in morebiti she huji s' mano délali. Vender naj se mi godí kakor hozhe, hujshi mi ne more biti, kakor mi je; to sgovori in sbejshi v' tmoti, in hiti proti morju.

Pét ur je hodil po gojsdu in po grésih de je do jutra prishel k' morju; pa ni se upal pokasati shivimu zhlóvéku savoljo strahu, de bi ga ne prijéli in k' poprejshnimu gospodarju nasaj ne gnali. Ker vsak gospodar v' tistih krajih ima pravizo flushniga umoriti, zhe ga vjame uhajavza. Šlushni pa se vsi po obleki posnajo. Ves plazhan pertezhe Švetin proti morju she pred dném. Kar je barko saglédal, tje hiti in profi, de bi ga v' barko vséli. Sa boshjo voljo val profim pravi, pomagajte mi, usmilite se me, uhajavz fim, hudo se mi je godilo; povém po pravizi. Gospodar barke se hitro oglasi: Ne boj se le k' nam pojdi, nizm ti ne bo hudiga, in ga potégnejo v' barko. Vesél je bil Švetin, in mislil, frézhen fim, de fim sadél prezej tako k' dobrim ljudém. Pa kako kratko je bilo njegovo veselje! Ko v' barko pride, se ustrashi, ker vidi, de je prishel ravno takimu moshu v' roke, ktéri je prishel ljudi skuplovat in jih potém v' drugim daljnim krajih s' dobizhkam prodajat. Pahnjen je bil Švetin med flushne shé kupljene na dno barke; ker je pa sam prishel in ni bil plazhan, sato

ni bil kakor drugi vklénjen. Drugi dan shé
fo odrinili s' barko, ktéra je she zhes dvé sto
flushnih v' Ameriko na prodaj peljala. Dva
mésza fo bili na vodi, vezhkrat v' smertni ne-
varnosti. Svetin je védno molil in druge svoje
révne tovarshe troshtal, ki jim je rékel: Bosh-
já volja je to; terpímo voljno; Bog nam bo po
smerti dal boljshi srezhnéjshi shivljenje.

IV.

Franze Svetin v' Ameriko odpeljan in prodan.

Barka, v' ktéri je Svetin bil flushni jetnik,
je srezhno perplavala v' Ameriko, in ostane per
vélikim méstu, ki se mu pravi Novijork. Pre-
zej drugi dan je gospodar barké flushne v' mé-
sto peljati in jih na semenj postaviti ukasal.
Vsi fo bili prodani, tudi Svetin je sdej dobil
noviga gospodarja. Dóber in usmiljen je bil
Svetinov gospodar, imeniten Amerikan, ktéri je
bliso mésta Novijorka lép velik vert v' last imel.
Svetina je torej vprashal, po tem ko ga je ku-
pil, zhe sná kaj vert obdelovati? Gospod! mu
Svetin ponishno odgovóri, v' mladih létih sim
s' vertnim délam snan bil, vezh lét sim vert
obdelovati pomagal; torej bom spét f' zhasama
se tému délu lahko pervadil. Gospodar mu re-
zhe: Prav! zhe bosh priden in svest delavz na
mojim vertu, ti ne bo krivize. Ne bom te
imel kakor flushniga, ampak kakor domazhiga.
Zhe sim te ravno kupil, ne bosh zhutil, de si

flushen; zhe bošh priden in svěst. Jest imam
 usmiljeno serzé, dobro ti bo per meni, zhe
 bošh poshteno in svesto ravnal. Zhe bošh pa
 kaj napak délal, ti povém, de bošh zhutil te-
 sho moje serditošti. S' tem je shel s' svojim
 novim gospodarjem domu. Švetin si je vse per-
 sadéval prijasnost svojiga gospodarja ohraniti,
 torej je pridno vert obdelvál, in ga tako ofker-
 bel, de je svojimu gospodarju veliko veselje
 storil. Gospodar vidi, de je Švetin svěst in pri-
 den, ga puští samiga po vertu, tudi mu she
 pervóli vsako nedéljo in vsak prasník k' s, mashi iti
 v' mésto, zhe bo o pravim zhasu nasaj prishel.
 To je bilo Švetinu zhes vse veselje, ker she
 vezh lét ni per mashi bil. Kolikokrat je ré-
 kel Švetin: Bog je vender dober, ker mi je ta-
 ko dobriga gospodarja dal in usmiljeniga. Per
 njem bom, dokler bom shiv, ker svoje doma-
 zhije vém de nikdar vezh vidil ne bom. Dvé
 léti so minile, kar je Švetin per tem gospodar-
 ju, in je vesel, v' daljnih krajih dobiti tako do-
 briga zhlovéka, de vé kako gré s' zhlovékam
 ravnati.

Eniga dné pride s' gospodarjem po vertu
 se sprehajat imeniten perléten gospod; bil je
 franzoski general M. pa po gosposko oblézhen;
 po franzosko s' gospodarjem se pogovarjeta, kar
 je Švetin dobro rasumel. Prideta blishej Šveti-
 na, in ogledujeta roshe, ktére so bile lépo of-
 fkerbljene. Švetin uterga lépo roshizo, in jo po-
 da ptujimu gospodu s' témi ponishnimi beséda-
 mi: Gospod! zhe se vam ne samérim vsamite
 to roshizo od mene; s' veseljem vam jo podam,

de val le s'he shivih vidim. Gospod pogléda Svetina po flushno slabo oblézheniga in od shalosti vfiga révniga, in ga vprašha: Kaj me posnash? Svetin odgovorí, kaj pa de val posnam general M., kaj vi mene vezh ne posnate, ki sim val otel na šhpanskim, ko sim val zhes vedo správil, de val šhpanjoli niso ustreljili. Gospod se savsame in pravi: Ti si Franze Svetin! Sa boshjo voljo, kako si ti simkej prishel? Svetin ni imel zhasa per povedvati, ker je njegov gospodar gospoda hitro odpeljal. Samo tóliko je s'he rékel: O gospod! zhe je mogozhe pomagajte mi. Kader General M. s' Svetinovicim gospodarjem v' hišo pride, mu rezhe: Gospod profim val, dovolíte mi, de s' valhim flushnim vertnarjem se malo pogovorim. Imeniteh Amerikan se sazhudi in pravi: Tak gospod kakor iste vi, general in od franzokiga kralja sim poslán savoljo imenitnih opravil, se bote s' takim hlápžam (flushnim) pogovarjati! General rezhe: Imam mu nékaj posébniga povédati. Na to gospodar hitro Svetina poklizhe mu mkashe niti k' generalu, in gré straní: Ko je Svetin sam sdej pred generalam, rájno tišim, ki mu je pred nékej zhasam shivljenje obvarval, sazhnè jokati, nizh ni mogel s' generalam drugiga govoriti, kakor té beséde: O Gospod! zhe je mogozhe pomagajte mi. General ga potrosh-ta in mu rezhe: Ne boj se, nifim posabil ne, kaj si ti meni storil. Šam Bog je mene sim perpeljal tebe reshiti. Le póterpi s'he dva mésza, potem bo moje opravilo per konzu in spét pojdem na Franzesko nasaj. Odkupil te bom od

flushnosti, naj velja kólikor hozhe. Lahko je sdej Švetin terpel svojo nesfrézho, ker je imel sladko upanje skorej reshen biti. Dva mészamineta, kar pride general k' Švetinóvemu gospodarju, se poslovit, in prósi, de bi mu vertnarja Švetina ispuštil. Gospodar rezhe: Téga sam možno potrebujem, kar mi veliko opravi. Zhe bi ga pa vender le radi iméli, vam ga dam, tode drugazhi ne, kakor de mi daste sanj sto tolarjev. General mu prezej odshteje sto tolarjev, in poklizhe Švetina, de mu pové, de od kupljen je sdej, in de pojde nasaj v' svojo domazho deshelo. Kdo si more sadosti misliti Švetinovo veselje, ktériga je sdej v' svojim serzu obzbutil. Hvali Boga, ktéri tako po ozhétovsko sanj sferbí, in ga dobrotljivo réfhi is nesfrézhe. Med tím je general M. Švetinóvemu gospodarju vse dopovédal, kako ga je v' grosni smertni nevarnosti otél, in mu shivljenje ohranil. Preden gresta, poklizhe gospodar Švetina in mu rezhe: Glej sto tolarjev sim sate dobil, pa ker si tak poshtén in dober zhlovek, jih tebi vse dam, vsemi jih, imej jih sa popótnizo, in hodi frézhe na v' svojo domazho deshelo.

Je Švetin sam sdej imel v' svoji roki sto tolarjev?
 Je Švetin sam sdej imel v' svoji roki sto tolarjev?
 Je Švetin sam sdej imel v' svoji roki sto tolarjev?

V. *Franze Švetin najde svojiga sina.*

S grosnim veseljem je shél Švetin próti morju s' svojim generalam; barka ga zhaka tam, ktéra ga bo peljala v' domazho deshelo. Malo

zhafa she sta se pomudila v' méstu Novijork, de se General per svojih prijatlih sadnizh pofloví. Perví dan vélkigatravna mészta grésta v' barke, véter je bil pravi, brodniki rjuhe napnejo, kakor ptiza gré barka po morji proti Franzoski desheli. Švetin she sadnikrat pogléda Ameriko, in sdihne rekozh: Dvé léti in dva mészta fim srézhno prestal flushnost, Bog mi je dal srézhno, poslal mi je angela, ktéri me je réshil is rok ameríkanskiga gospodarja; hvaljen bódi dobrotljivi nebéshki ozhe. Sdej se péljem spét proti svoji domazhi desheli po nevarnim morji, o Bog! varuj me pred nefrezhami.

Zélíh pétdeset dni je bil Švetin na morji v' barki per svojim generalu. Devetnajsti dan mészta roshenzvéta se perpeljata do franzoske deshele; is barke gresta v' mésto Haver, in se potem po suhim péljata, ker sta se oba po morji vošiti navelizhala, de prideta v' mésto Tulon. Tam je general M. dó smerti ostati sklenil. Švetinu pa rezhe general: Ti per meni ostanesh in s' mano bosh per misi jédel, dokler se ti bo sljubilo per meni shivéti. Ne bosh vezh sdej moj flushabnik, ampak moj prijatel, ti si mi shivljenje obvarval, vselej ti bom hvaléshen. Zhe bosh pa hotel v' svojo domazho deshelo iti, ti bom toliko dnarjev dajal, de bosh lahko shível. Med tem je bilo v' méstu Tulon imenitno shenitvanje. Vélíki tergovz stari Teodov je svojo hzher omoshil, in k' tej shenitnini so prishli tudi generala: M. Švetinoviga gospóda povabit. General pravi: Rad grém k' vashimu shenitvanju, tode drugazhi ne, kakor zhe smé s' mano

priti tudi moj flushabnik Franze Švetin; pa ne de bi per misli strégel, ampak de bi per misli s' manoj vred sedél; sakaj zhe ravno je flushabnik, je pa moj nar vézhi dobrotnik. Štari Teodor je v' to rad pervolil, ker sta bila s' generalam velika prijatla.

To shenitvanje so obhajali ravno na véliki Šhmarn. Veliko imenitne gospode se je vkupej sbralo. Vsi so Teodoru srézho vohili in tudi nevésti Kristini; vsi so bili veselí in dobre volje, samo Švetin je sraven svojiga generala sedel ves samishljen, in ga vsa gostarija ni rasveselila, ker je bil s' svojimi mislami vezh per svojih ljudéh, kakor per svatih. General je vse sgodbe svojiga shivljenja svatam perpovedval, kako se mu je na Šhpanskim hudo godilo, in kako mu je svésti Švetin shivljenje otél, sato so ga vsi svajte spofhtovali, in tudi na njegovo sdravje pili. Posneje vstane eden smed svatov, prime kupizo v' roke in pravi: Naj shiví tudi Ilirija, kjer je nash shénin doma. Na tè beséde Franze Švetin od veselja ves rudèzh postane in misli: Lejte shénin je tudi Ilirjan kakor jest; kdo mora neki to biti. Švetin vprafha tiho svojiga generala, kako se shenin pishe. General pravi: Pishe se Švetin kakor ti. Rad bi bil Švetin shenina vprafhal, od kod je doma, pa se ni lupal savoljo gospodov, ki so okoli njega bili. Posneji, ko so svatje she vinjeni bili, in se jéli fim ter tje prehajati, dobí Švetin perloshnost s' sheninam samim govoriti, in ga tako vprafha: Morebiti sva midva bliso vkup doma, ki imava oba eno imé, povejte mi vender od kod ste vi prav doma?

Shenin odgovori: Bliso mésta L.... fim doma, kjer je bila fuknarija flovézhá. Švetin vprašha shenina, imáte fhe starifhe? Shenin na to sdihne, in folsé se mu po lizih vderó, pa hitro fi jih obrifhe in pravi: Ozhéta nifim nikoli posnâl, na vojfko fo mogli, ko fim bil dvé léti star; mater fim mogel sapuštiti v' devetim létu in nikoli vezh nifim nizh od njih flifhal, Bog vé ali fo fhe shivi, ali ne. Ozhétu je bilo imé Franze, materi Nésha, tudi brata fim imel Paule po iménu, pa tudi od njega nifim nikoli vezh nizh flifhal, tóliko vé m, de je sa pastirja flushil. Po tih befédah je Franze Švetin sposnâl, de ravno shénin je njegov fin, pa ni védil, kako bi se bil sposnati dal. Sato profi shenina, de bi se smel s' njim v' kaki skrivni kamerzi pogovoriti. Shénin je bil vesel in se rojak s' rojakam rad pogovarjal. Pelje ga v' lépo kamerzo, se use-deta na mehke stole, in shenin pravi: No ozhe! kaj bi vi radi s' manoj skrivaj govorili. Franze Švetin sazhné od preveliziga veselja na glaf jokati in pravi: O Bog! kako fi ti vender dober! Velíko britkosti in terpljenja fim mogel prestati, vse fim preterpel zhašt Bogu, in sdej me doféshe tako veselje. Ti fi moj fin Janes, in jest fim tvoj ozhe Franze Švetin. Kdo bi bil mislil de te bom tukaj in pa v' takim bogastvu nafhel! Shénin ostermí, gléda, se zhudi, ne verjame. Švetin pa saviha rokava in pokashe v' kosho sarésane snamnja s' rudézho farbo. Na désni roki je imel sarésano „Franze Švetin“; na lévi roki pa „Nesha Terpinz“. Shénin se spomni, de ima na rokah ravno take snamnja saré-

sane, ktére mu je mati she majhnimu naredila. Takrat je sposnàl, de je to rêl njegov ozhe, saviha rokave in ozhétu pokashe, de je rêl ta njegov sin. Objéla sta se ozhe in sin, in oba na glaf jokala od veselja, tako de so svatje slifhali in prifhli glédati in vprafhat, kaj to poméni. Ker so svédili, de je generalov svéti slushabnik sheninov ozhe, so bili grosno veselí, vfi so sdej sheninovga ozhéta slo sposhtovali in ga zhashtili, v' kot ga posadé sa miso in ga gosté po gosposko. Med svati je bil tudi shininov prijatel Basil po iménu, ktéri je per velikih vojfkah in delezh po svéti bil. Ko so vfi eden drugimu sgodbe svojiga shivljenja dopovédali sazhné tudi on svoje pergodbe raslagati, kako se mu je po daljnih deshelah godilo in pravi: Dvé nar bolj veselé sgodbe fim doshivel svoje shive dní: Sdej in pred nékej léti na Šhtajerskim v' néki grajshinzi, kjer sta dva fina na enkrat nashla vsak svojo mater, de si se nista troshtala. Nashel je svojo mater mladi baron Karl Gap; gospa tiste grajshinze je bila njegova mati. Néki shkof, Paul Švetin mu je bilo imé, je ravno per tisti gospéj nashel svojo mater, ktéra je bila dékla. O koliko veselje smo obhajali takrat in se gostili. Šhkof je shel potem v' svojo shkofijo, in svojo mater s' sabo vsél; meni pa dnarjev dal, de fim sloshno domu prifhel. Morebiti je bil tudi tisti shkof vashiga rodú, ker je bil ravno téga iména. Pishejo shkofu is Tulona in ga vprafhajo od kod je doma. Kmalo pride odgovor, in tako so sa gotovo svédili, de Šhkof je Janesov brat. Pogošto so si potem pifarili in eden

drugimu perpovedvali svoje zbudne shalostne in veséle sgodbe. Mati shksofova je kmalo potem umerla, vender je she doshivéla svediti od svojiga mosha, in od svojiga fina Janesa sdej vélikiga in bogatiga tergovza v' vélikim méstu Tulonu na Franzoskim. Franze Svetin shé star, je vender she nékaj lét frézhno in vesélo shivel per svojim finu Janesu, in vidil lepo rafti in rediti svoje vnuke. S' starim Teodoram Janesovim tastam sta bila védno prijatla, in sta vezhkrat od nekajnih rezhi se pogovarjala. General M. tudi star jih je vezhkrat obiskal, in s' njimi veselje delil. Takó so Svetinovi ljudjé, to je zéla njegova hisha, lepó v' edinošti v' boshjim strahu shivéli, in veliko frézhno iméli. Bliso sédemdeset lét je Franze Svetin doshivel, potem je sladko v' Gospodu saspál. Vsi so sa njim jokali, ker so ga radi iméli in ga zhaštli s' tako zhaštjo kakorshna se starishem spodobi. Tako da Bog vzhafi she na tém svétu frézhno v' nestrézhni, zhe zhlovek tudi v' nestrézhni védno Bogu svéšt ostane.

